

УКРАЇНСЬКІ
НАРОДНІ
РОМАНСИ

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА, ФОЛЬКЛОРУ
ТА ЕТНОГРАФІЇ

УКРАЇНСЬКІ
НАРОДНІ
РОМАНСИ

ВИДАВНИЦТВО
АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР
КИЇВ — 1961

У збірнику публікується понад 200 зразків українських народних пісень-романсів, створених у дожовтневий та радянський час. Матеріали, заповнені з друкованих джерел, значною мірою доповнено новими пісненими записами співробітників ІМФЕ АН УРСР та інших збирачів фольклору.

У вступній статті дається розгорнута характеристика жанру українського народного романсу.

Збірник розраховано на широкі кола читачів, любителів музики й співів.

Упорядкування, передмова та примітки

Л. Яценка

Відповідальний редактор

М. М. Гордійчук

ВІД УПОРЯДНИКА

Дана збірка, будучи першим більш-менш повним нотним виданням українських народних пісень-романсів — жанру, ще мало вивченого українськими музикознавцями та фольклористами, — природно, не охоплює всього багатства пісенно-романсової творчості українського народу. Багато ще не записаних і не опублікованих романсів зберігається в побуті народу, чекаючи на своїх збирачів.

Дальші дослідження, безперечно, дадуть чимало нового, збагатять наші уявлення про цей цікавий жанр українського фольклору.

Весь пісенний матеріал збірника згруповано й розташовано по можливості за тематичним принципом: пісні-романси на історичну тематику, суспільно-побутові, родинно-побутові та пісні-романси на радянську тематику. Проте, оскільки в багатьох піснях-романсах помічається тісне поєднання й переплетення різноманітних мотивів, зокрема особистих та громадських, упорядник вирішив не виділяти окремих розділів, щоб запобігти утворенню штучних бар'єрів між окремими групами.

З численних варіантів пісень-романсів, поширених у побуті, упорядник намагався відібрати лише найбільш досконалі.

Деякі редакційні зміни, внесені концертно-виконавською практикою в окремі, вже опубліковані раніше

пісні, упорядник також вважав за доцільне закріпити в збірнику.

Сподіваючись, що ця збірка викличе зацікавлення всіх щирих прихильників української пісні, просимо читачів надсилати свої зауваження, побажання, нові записи народних пісень-романсів, а також відомості про їх авторів на таку адресу: м. Київ, вул. Кірова, 4, Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ РОМАНСИ

Серед багатьох жанрів і форм української народної творчості важливе місце займає пісня-романс — сольна, переважно лірична пісня (рідше, дуєт або тріо), що виконується здебільшого з інструментальним супроводом.

Пісня-романс — це, по суті, один з різновидів пісні — поняття більш широкого, яке охоплює різноманітні види хорової і сольної вокальної творчості¹.

Характерними рисами цього жанру є перевага особистих інтимних мотивів, психологічно-заглиблене, деталізоване відображення почуттів та настроїв, наспівна кантиленна мелодика.

В наш час пісні-романси широко розповсюджені і в селах і в містах серед усіх верств радянського суспільства: робітників, колгоспного селянства, трудової інтелігенції.

Будучи одним з основних видів камерної музики, романси виконуються частіше в домашніх умовах, на дозвіллі, на вечорах, де збираю-

¹ Термін «романс» — іспанського походження. Вже з XVI ст. він вживався для визначення сольної світської пісні з інструментальним, переважно гітарним, супроводом, а в XVIII—XIX ст. набув загальноєвропейського поширення.

ться любителі співу. Це відрізняє їх від багатьох гуртових пісень, які співаються скрізь: у приміщенні і на широкому просторі, під час роботи в полі і на масових народних гуляннях.

Поряд з тим, народні романси часто звучать і на концертній естраді. Вони займають помітне місце в репертуарі багатьох професіональних та самодіяльних співаків-солістів.

Порівняно з хоровою піснею, яка повсюди супроводжує людину в її повсякденному побуті, романс є в цілому більш «вибагливим», витонченим видом мистецтва як щодо змісту, так і щодо умов побутування. Та й сама його природа (спів у супроводі інструмента) вказує на те, що для його виконання потрібні відповідні умови.

Якщо у виконанні гуртових пісень при нагоді бере участь кожний, хто хоч трохи володіє голосом, то виконання романсів нерідко передбачає слухання хоча б і невеличкою аудиторією, набуваючи, таким чином, характеру концертності.

Від часу зародження народний романс тісно пов'язаний з професіональною музикою та писемною літературою. Індивідуальне творче начало відіграє тут набагато більшу роль, ніж в інших жанрах пісенного фольклору.

Багато прекрасних романсів створив народ на тексти відомих або й невідомих нам поетів. Побутуючи в усній народній традиції, вони нерідко поширюються в різних варіантах, часом істотно відмінних від своїх літературних першоджерел. Автори текстів багатьох романсів уже забуті, і лише окремі риси змісту та художньо-поетичного стилю вказують на їх лі-

тературне походження («Місяць на небі», «Чорнії брови, карії очі», «Ой покрилися білим снігом полонини»).

Отже, усність, колективність та безіменність творення, хоч і відіграють велику роль у розвитку цього жанру, не є його обов'язковими ознаками. Найважливішою рисою, яка визначає пісню-романс як один із жанрів фольклору, є усність побутування — довговічне поширення в усній народній традиції. Саме це відрізняє її від романсів, створених професіональними композиторами, серед яких лише окремі зразки, що наближаються своїми художньо-стилістичними рисами до народних пісень, міцно увійшли в побут, збагативши скарбницю українського фольклору. Це, наприклад, такі всім відомі пісні, як «Дивлюсь я на небо» (музика Л. Александрової), «Нащо мені чорні брови» (музика Д. Бонковського), «Тихесенький вечір» (музика К. Стеценка), «Тихо над річкою» (музика П. Батюка) та ін.

Важливу роль у піснях-романсах відіграє інструментальний супровід. У романсах композиторів-професіоналів він є невід'ємним компонентом художньої форми. Розвиваючи мелодичний образ романсу, доповнюючи його зміст, супровід часом розкриває такі його відтінки, які не завжди вдається передати співом.

У народних піснях-романсах, як і взагалі в сольних піснях, супровід є обов'язковим в умовах концертного виконання. В домашньому ж побуті він використовується по можливості. Найчастіше романси виконуються у супроводі фортепіано, баяна, бандури або ж гітари.

Різкої межі між романсом та власне піснею,

звичайно, провести не можна. На першому етапі свого розвитку романси обмежувалися переважно строфічною формою, виділяючись з-поміж усіх пісень вказаними особливостями змісту, характером музично-поетичних образів та особливостями виконання.

Але з часом, приблизно з середини XIX ст., у професійній музиці як українського, так і інших народів романси починають все більше відособлюватися від інших пісенних жанрів. Чимдалі вони все більше виходять за межі строфічної форми, внаслідок чого створюються більш складні й розвинені за формою романси: двохчастинні, трьохчастинні та ін. Пісенна основа в романсах композиторів нерідко змінюється речитативно-декламаційною, що пов'язано частіше з прагненням передати в музиці конкретні інтонації поетичної мови. Безперервно збагачується й розширюється їх ідейно-тематичний зміст та музично-поетичні засоби виразності, що поєднано з бурхливим розвитком всіх інших жанрів професійної музики та художньої літератури.

Однак у народній творчості помітного відокремлення романсу від пісні не спостерігаємо. Народні романси, в тому числі і романси, які створені композиторами і стали народними, зберігають переважно строфічну форму та пісенний характер мелодики. Тому термін «пісня-романс» є найбільш точним і відповідним природі цього жанру². Народна пісня-романс

² Термін «пісня-романс» чи не вперше вжив М. Лисенко у своїй праці «Народні музичні інструменти на Україні». (К., 1955, стор. 8). Задля стислості викладу

є до певної міри попередником жанру романсу в професійній музиці, займаючи проміжне місце між професійним романсом та народною ліричною піснею.

Пісня-романс виникла на Україні приблизно в другій половині XVIII ст. Якраз у цей період вона набуває таких форм, які дозволяють говорити про неї як про самостійний жанр.

Розвиток романсу — тривалий і дуже складний процес. Саме романс був тим видом мистецтва, в якому найактивніше відбувалося взаємодіяння й схрещування, з одного боку, усної народнопісенної творчості, а з другого — писемної літератури та професійної музики, які привносили з собою різноманітні художні течії та впливи. Власне й сам жанр романсу виник як результат цього взаємодіяння народного та професійного мистецтва.

Формування пісні-романсу тісно пов'язане з розвитком світських тенденцій в українській культурі XVII—XVIII ст., який проходив паралельними руслами в усіх її галузях: літературі, музиці, театрі і т. д.

Одним із цікавих явищ українського музичного мистецтва цього періоду є так звані канти — хорові побутові пісні. Основні їх стилізові ознаки: куплетна форма, переважно трьохголосний виклад, чітка ритміка. Будучи відгалуженням поширеного в той час на Україні «партесного» культового співу, канти були разом з тим одним із перших жанрів світського писемного мистецтва.

ми вживаємо також і термін «романс», враховуючи при цьому його неточність по відношенню до народної пісні.

Тематика кантів була дуже різноманітною. Поряд з «покаянними» та моралізаторсько-повчальними кантами духовного змісту (частіше вони називалися «псалмами») широко побутували любовно-ліричні, прославні, застольні, жартівливі та сатиричні. Творцями та виконавцями кантів були переважно представники середніх верств суспільства: семінаристи, вчителі, дрібні урядовці, нижче духівництво, церковні півчі та ін. Поширювалися канти головним чином в рукописних збірниках та усним шляхом. Автори текстів та музики здебільшого не вказувалися, навіть якщо це були й відомі на той час поети та композитори.

Ряд кантів любовно-ліричного та жартівливого змісту, відомих нам із рукописних збірників XVIII ст., за своїм характером наближається до народнопісенної творчості («Ишов казак з України», «Два каплуна-хоробруна жито молотили», «Шиголь тугу маєт» та ін.³). Фактично це народні пісні, записані в типовому для того часу трьохголосному «кантовому» викладі.

Окремі з таких пісень, як наприклад, «Ах под вишнею, под черешнею», дійшли до нас і в багатоголосному, і в одноголосному варіантах. Хоровий «кантовий» варіант пісні вміщено у «Вертеп» П. Галагана, запис якого відноситься до XVIII ст.⁴, а одноголосний — у збірнику М. Львова — І. Прача (перше видання — 1790 р.).

³ Т. Ливанова, Русская музыкальная культура XVIII века, М., 1952, нотний додаток, стор. 38.

⁴ Малорусский вертеп, «Киевская Старина», 1882, т. IV.

Цю пісню можна вважати одним із найбільш раних зразків української пісні-романсу. Її музично-поетична форма має типові для цього жанру риси: квадратно-симетричну будову строфи, чітку ритміку, просту й визначену ладово-гармонічну структуру. Особливої уваги заслуговує те, що основою ладово-гармонічної будови тут виразно виступають елементи мажоро-мінорної системи. Для свого часу це було відносно новим явищем, яке мало безпосередній зв'язок з міським побутовим музикуванням та загальним розвитком світських раціоналістичних тенденцій у всій європейській культурі.

Пізніше, в XIX ст., канти занепади і поступово припинили своє існування, поступившись місцем іншим жанрам, в тому числі романсові. Хоча за своїм характером трьохголосний хоровий кант істотно відрізнявся від свого наступника — романсу, він відіграв дуже важливу роль у розвитку мажоро-мінорної функціональної системи та силабо-тонічного віршування, на

основі яких пізніше сформувався жанр сольної пісні-романсу.

Поряд із кантами, приблизно в той же період, на Україні поширюється так звана «пісня-вірша», або, інакше, «світська пісня». Це також один із перших в українській літературі видів світської поетичної творчості, яка з цього часу все більше витісняє релігійну тематику. Поширювалися пісні-вірші переважно в рукописних збірниках, головним чином тому, що можливості для друкування творів світського змісту були в той час дуже обмежені.

Творці пісень-віршів, як і творці кантів, лишалися здебільшого невідомими. До нас дійшли імена лише окремих авторів пісень та власників збірок. Це З. Дзюбаревич, О. Падацький, І. Пашковський, Я. Семержинський, І. Бачинський, Левицький та інші.

Твори цих авторів, а також і безіменні пісні-вірші, що дійшли до нас, виявляють досить значну ідейно-тематичну різнобічність. Значного поширення набули вірші на історичну тематику, вірші героїко-патріотичного та сатиричного змісту, а також ліричні вірші сентиментального характеру⁵. Саме останні найчастіше калалися на музику і виконувались як пісні, не-

⁵ Терміном «пісня-вірша» користується О. Я. Шреєр-Ткаченко у своїй праці «Українська пісня-романс в її джерелах і розвитку», К., 1947 (рукопис зберігається в Київській консерваторії). Цінними джерелами для вивчення історії українського романсу та ознайомлення з старовинними піснями літературного походження є також збірка «Пісні та романси українських поетів» (том I, К., 1956), впорядкована Г. Нудьгою, та робота М. Грінченка «Український романс» (Вибране, К., 1959).

рідко з супроводом музичних інструментів. До нас дійшло чимало записів мелодій таких пісень.

Мова пісень-віршів спочатку була нерідко штучною, насиченою старослов'янськими та полонізмами, що йшли від шкільної, «книжної науки». В ній ще не був цілком переборений і вплив церковної схоластики, яка сковувала розвиток літератури та мистецтва. Однак чимдалі вона все більше звільняється від пут сухої шкільної піітики, наближаючись до народної мови. Ось кілька популярних пісень-віршів, поширених у рукописних списках XVII—XVIII століття: «Ой біда, біда мні чайці небозі», «Скажи мені, соловейку, правду», «Ой перестань, перестань до мене ходити», «Перепеличенька я невеличенька». Зміст та музично-поетичні образи цих пісень-віршів розвивалися у тісному зв'язку з народнопісними традиціями. Тут знаходимо типові для народних пісень психологічні паралелізми, постійні епітети, типову народну символіку, використання образів природи, чітку строфічну будову вірша. Окремі з цих творів вдосконалювались і відшліфувались в усній традиції, ставши популярними народними піснями.

Перші записи мелодій цих пісень, як можна бачити з нижченаведеного прикладу, ще досить схематичні. Інструментальний супровід, наявність якого при їх виконанні можна припускати, тоді ще не записувався⁶.

⁶ Роль бандури, як інструмента, що вже тоді широко використовувався для супроводу українських пісень, відмічав, зокрема, М. Львов у передмові до пісенного збірника, виданого спільно з І. Прачем.

Ой бі- да, бі- да мні чай-
 -ці не- бо- зі, що ви- ве- ла ді- ти при са-
 -мій до- ро- зі. Є- ще в зе- ле-
 -нень- ном жи- ті, где ж
 ме- ні ді- ти по- ді- ти.

Важливу роль у розвитку української пісні-романсу відіграла музично-поетична творчість видатного українського філософа й письменника Григорія Сковороди. Він є автором ряду популярних у свій час кантів а також і солоспівів, музику до яких він складав сам. Щоправда, мелодій своїх пісень Сковорода не записував, відомо лише, що він виконував їх у супроводі різних інструментів.

Отже, існуючі записи пісень Сковороди — це народні варіанти або ж переробки його власних мелодій. Такі популярні поезії Сковороди, як «Всякому городу нрав і права», «Стоїть явір над горою», є ранніми зразками українського романсу. Як справедливо зауважує М. Грінченко, в цих творах відчувається яскрава творча індивідуальність автора, вплив його гуманістичної філософії⁷. Використана І. Ког-

⁷ М. Грінченко, Вибране, К., 1959, стор. 225.

ляревським у «Наталці Полтавці» пісня «Всякому городу нрав і права» здобула широку популярність у музичній редакції М. Лисенка.

У порівнянні з кантом, який виконувався переважно хором, сольна «пісня-вірша» була гнучкішою за формою, придатнішою для вияву особистих почуттів. Своім походженням та побутуванням вона, як і кант, була тісно пов'язана з міським побутом. Саме в сфері домашнього побутового музикування найактивніше проходив процес розвитку гомофонно-гармонічного мислення, на основі якого формувався стиль сольної пісні-романсу. Не останню роль у цьому процесі відіграла й та обставина, що якраз у музичному побуті міста проходило активне взаємопроникнення культур різних народів.

Показовим прикладом щодо цього може служити відома пісня «Іхав козак за Дунай», автором якої є, як вважають, український козак Семен Климовський, що жив у першій половині XVIII ст. У наступному столітті ця пісня здобула величезну популярність у багатьох країнах Європи. З'явилися її переклади німецькою, французькою та іншими мовами.

Рухливо
 І- хав ко- зан за Ду- най,
 сна- зав дів- чи- но, про- щай! Ти, ко- ни- ку
 во- ро- нень- ний, не- си та гу- лай!

Мелодія пісні має цілком світський і, як на той час, справді новаторський характер. В ній неначе передбачено шляхи розвитку сольної пісенної лірики на всю наступну епоху. Чітка, виразна ритміка, строга пропорціональність окремих фраз, секвенційний розвиток мелодики, ладо-тональна стійкість і визначеність, мажоромінорна основа з чергуванням основних функцій (Т і D) і, нарешті, автентичні каданси з підвищеним ввідним тоном — всі ці риси одержали дальший розвиток і в жанрі народних пісень-романсів, і в професійній музиці.

Таким чином, побутовий світський кант та «пісня-вірша» є найближчими попередниками української пісні-романсу по лінії професійного мистецтва та художньої літератури.

Поряд з художньою літературою чималий вплив на розвиток цього жанру мав театр. Вже в старовинному українському ляльковому театрі «вертепі», перші рукописні записи якого відносяться до XVIII ст., зустрічаються у вигляді вставних номерів ліричні солоспіви, близькі своїм характером до пісень-романсів. Такою є, наприклад, пісня козака-запорожця «Та не буде лучче, та не буде краще»⁸.

В багатьох театральних п'єсах-водевілях кінця XVIII — початку XIX ст. сольні пісні-романси використовуються здебільшого як вставні номери. Та згодом вони стали вживатися і як засіб характеристики окремих персонажів.

Особливе місце в історії українського му-

⁸ Малорусский вертеп, «Киевская старина», 1882, т. IV, нотний додаток № 15.

зичного театру посідає славнозвісна «Наталка Полтавка» І. Котляревського, яка значною мірою побудована на піснях. Деякі з них, як наприклад, «Сонце низенько», «Віє вітер горою», «Ой під вишнею» та інші, автор запозичив з фольклору, а деякі — «Чого вода каламутна», «Віють вітри», «Ой я дівчина Полтавка» — створив сам за народними мотивами. Останні пісні також стали народними.

Всі вони відіграють в опері (музику її написав на основі народних мелодій М. Лисенко) певну драматургічну функцію, розкриваючи почуття та характери окремих дійових осіб. Цьому, безперечно, сприяло те, що й самий сюжет твору побудований на народно-пісенних мотивах. Недарма відомий український вчений Із. Срезневський назвав «Наталку Полтавку» першою збіркою пам'яток української народності, взірцем для всіх наступних.

Важливе місце пісня-романс посідає і в п'єсах інших авторів: Г. Квітки-Основ'яненка («Сватання на Гончарівці»), С. Писаревського («Купала на Івана»), В. Александрова («За Німан іду», «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці»), М. Кропивницького («Вій», «Зальоти соцького Мусія»)⁹.

Розвиток жанру народного романсу, збагачення його новим ідейно-тематичним змістом,

⁹ Цікаво нагадати, що видатні українські актори М. Садовський, М. Кропивницький, М. Заньковецька і П. Саксаганський були прекрасними знавцями та виконавцями народних романсів. Всебічно обдарований М. Кропивницький сам створив ряд пісень та романсів, що стали народними: «Соловейко», «Ревуть стогнуть гори-хвилі», «Удовицю я любив» та ін.

новими образами весь час відбувався паралельно з розвитком літератури та професійної музики. Якщо XVIII століття є періодом становлення цього жанру, то XIX століття можна вважати періодом його розквіту. Саме в цей час з'являється велика кількість яскравих, художньо завершених пісень-романсів, які стали класичними.

Чималий вплив на розвиток пісні-романсу мала творчість українських поетів-романтиків В. Забіли, М. Петренка, О. Афанасьєва-Чужбинського, С. Писаревського. Провідна тематика їх ліричних поезій — самотність, нещаслива доля, туга за минулим тощо. В них знайшли відображення невдоволеність навколишньою дійсністю та бажання втекти від неї в якийсь інший, кращий світ, створений їх власною фантазією.

Незважаючи на пасивно-споглядальний характер та певну ідейно-тематичну обмеженість, в їх творчості приваблює щирість почуттів, близькість до народнопісенної лірики. Саме яскраво виражена пісенність, музикальність і сприяла популяризації їх віршів.

Могутній вплив на українську народну пісню виявила творчість Тараса Шевченка. Овіяні духом щирої народності, поезії Шевченка надзвичайно близькі до народних пісень і своїм змістом, і поетичною формою. Разом з тим, вони позначені неповторно яскравою творчою індивідуальністю великого художника.

Мелодії до багатьох із них створив сам народ, який ще за життя поета почав складати музику на тексти Великого Кобзаря. Народними піснями стали також і окремі твори відомих

нам композиторів на слова Шевченка. Це — «Нащо мені чорні брови» (мелодія Д. Бонковського), «Рече та стогне» (мелодія Д. Крижанівського) та ряд інших.

В народних піснях-романсах на слова Шевченка надзвичайно правдиво і глибоко відбито думки й переживання простих людей з народу. Тут і характерний для творчості поета образ самотньої зрадженої і скривдженої дівчини («Ой одна я, одна», «Нащо мені чорні брови»), і образ безталанного козака, який, не знайшовши щасливої долі, гине на чужині («Тече вода в синє море»), і образ чумака, що помирає, всіма забутий, у дорозі серед степу («Ой не п'ються пива-меди»), і образи рідної української природи («По діброві вітер вие», «Плавай, плавай, лебедонько»).

В окремих романсах розкривається громадська туга поета, його вболівання за долю рідного краю та свого народу («Думи мої», «Все йде, все минає», «Єсть на світі доля»).

Важливу роль у розвитку українського романсу відіграла також творчість видатних українських поетів — С. Руданського, Л. Глібова, Ю. Федьковича, С. Воробкевича і багатьох менш відомих або й зовсім невідомих поетів з народу, кожен з яких збагатив народнопісенну культуру новими художніми образами й настроями, властивими його творчій індивідуальності¹⁰.

¹⁰ Велику й дуже корисну роботу по виявленню й збиранню народних пісень літературного походження та встановленню їх авторства здійснив літературознавець і фольклорист Г. Нудьга. (Див. «Пісні та романси українських поетів», в двох томах, К., 1956 і

Особливо слід відзначити заслуги художньої літератури у збагаченні народнопісенної творчості суспільно-політичними мотивами, ідеями революційної боротьби проти націоналістичного та соціально-економічного гніту. Проте у сольних піснях-романсах суспільно-політичні мотиви відображаються в більш інтимному плані, головним чином, крізь призму особистих настроїв та почуттів людини. Яскравим прикладом може служити пісня «Зелений гай, пахуче поле» на слова П. Грабовського. В ній змальовано особисті переживання поета-революціонера, борця за свободу рідного народу, закутого в неволю царськими катами.

Цікавим зразком пісні-романсу суспільно-політичного змісту є також «За Сибіром сонце сходить» (слова Я. Комарницького). Активний бунтарський протест проти безправ'я й гноблення трудящих за феодално-кріпосницького ладу виражено тут у формі ліричної сповіді народного месника-героя.

Надзвичайно важливу роль у розвитку романсу (як народного, так і професіонального) відіграла народна лірична пісня. Традиції сольного виконання українських пісень дуже давні. Такі різновиди української народнопісенної лірики, як козацькі, чумацькі, бурлацькі, родинно-побутові пісні, внаслідок самих умов побутування дуже часто виконувались соло. Думи — типово сольний жанр, як правило, виконувались солістами-кобзарями в супроводі бандури (рідше — торбана або ліри). Поряд з думами

«Пісні та романси українських радянських поетів», К., 1960).

до репертуару кобзарів входили також і пісні різних жанрів, зокрема історичні¹¹.

Мелодика багатьох історичних пісень цілком підпорядкована нормам гомофонно-гармонічного мислення, а їх виконання передбачає інструментальний супровід. Це, наприклад, такі відомі пісні, як «Ой Морозе, Морозенку», «Ой п'є Байда», «Ой не гаразд, запорожці» та інші.

Окремі з них, як наприклад, «Ой біда, біда чайці небозі», «За Німан іду», «Іхав козак за Дунай» та ін., своїм походженням пов'язані з писемною літературою, на що вказують деякі особливості музично-поетичного стилю. Їх можна було б назвати піснями-романсами на історичну тематику.

Тісну спорідненість з романсами виявляють також численні народні пісні про кохання, про жіночу долю. Пригадаймо хоча б такі відомі солоспіви, як «Зелена ліщинонько», «Не співайте, півні», «Ой у полі тихий вітер віє», «Ой ішов козак з Дону», «Ой не цвіти буйним цвітом, зелений катране» та ін. Визначити час виникнення цих пісень досить важко. Однак безсумнівним є те, що, будучи джерелом розвитку народного романсу, подібні пісні й самі зазнали впливу романсового стилю. Тому ряд народних ліричних пісень ми можемо умовно віднести до пісень-романсів, виходячи з їх змісту та характеру музично-поетичних образів.

Як уже відмічалось, основною сферою роз-

¹¹ Важливу роль думи та історичної пісні в становленні жанру українського романсу відзначав, зокрема, відомий український музикознавець і фольклорист М. Грінченко. (Див. «Вибране», К., 1956, стор. 189).

виту романсу було домашнє побутове музикування, в якому поряд з хоровим співом активно розвивалися традиції сольного виконання з інструментальним супроводом. Народні пісні, які в сільському побуті виконувались переважно хором без супроводу, потрапляючи в міський домашній побут, нерідко видозмінювались, пристосовувались до особливостей сольного або ансамблевого виконання з супроводом і набували, таким чином, деяких стильових ознак романсу.

Цей процес був цілком закономірним, і було б невірним вбачати в ньому псування народних пісень, хоча на перших порах інколи це траплялося. Нерідко й самі збирачі та гармонізатори дещо «підправляли» та видозмінювали народні мелодії, намагаючись узгодити їх із нормами шкільної науки, на засадах якої вони були виховані.

Показово, що перші друковані збірники російських та українських пісень (В. Трутовського, М. Львова — І. Прача та ін.) були розраховані саме на домашнє побутове музикування. Відбираючи для своїх збірників, насамперед популярні у міському побуті пісні, упорядники часто подавали їх у власній редакції з фортепіанним супроводом. Окремі з них — це типові зразки народних пісень-романсів («Ой кряче, кряче та чорненський ворон», «Ой коли я Прудивуса любила», «Ах под вишнею, под черешнею», «Ехав козак за Дунай» та ін.)¹².

¹² Див. В. Трутовский, Собрание русских простых песен с нотами, М., 1953, стор. 109—111; Львов — Прач, Собрание народных песен с их глосами, М., 1955, стор. 295, 309.

Репертуарний характер мали й пізніші збірники українських пісень: Вацлава з Одеська (1833), М. Максимовича — О. Аляб'єва (1834), А. Коципінського (1861), А. Єдлічки (1861), В. Александрова (1887). Сольна пісня-романс посідає в них дуже важливе місце.

Міський побутовий романс, у свою чергу, виявив і тепер виявляє помітний вплив на музичний побут села і на протяжну селянську пісню¹³. Цікаво відзначити, що ряд популярних народних пісень побутує в наш час у цілком відмінних музичних варіантах, які співіснують паралельно, представляючи зовсім різні музичні стилі. Одні з цих варіантів мають типово романсовий характер, інші ж витримані в стилі підголоскової поліфонії («Ой не світи, місяченьку», «Там, де Ятрань круто вється», «Стоїть явір над водою» та ін).

Отже, в деяких випадках один і той же пісенний текст може трактуватися і як романс, і як гуртова пісня, залежно від характеру мелодики та її викладу, які відіграють у даному разі вирішальну роль. Це є ще одним підтвердженням того, що різні види та жанри народної музично-поетичної творчості не існують відокремлено. Їх постійні взаємовпливи та взаємопроникнення нерідко руйнують умовні межі,

¹³ Вживаючи досить умовне визначення «міський романс», ми маємо тут на увазі, насамперед те, що романс є найбільш характерним жанром для міського побуту. Селянська ж пісня і сільський побут відіграли в розвитку цього жанру загалом не менш важливу роль. Розмежувати сільську та міську пісню в наш час взагалі нелегко, — настільки переплелися вони між собою і щодо змісту і щодо музично-поетичного стилю.

встановлені між ними наукою, завдаючи чималого клопоту теоретикам-дослідникам.

* * *

Романс — це перш за все ліричний жанр музично-поетичного мистецтва, в якому глибоко і всебічно розкривається внутрішній світ людини, її інтимні почуття, думки та настрої. Це, однак, не виключає наявності в багатьох романсах епічних елементів, тим більше, що в українській народнопісенній творчості епос та лірика особливо тісно переплітаються¹⁴.

Діапазон охоплення різноманітних сторін життя в романсах досить широкий. Поряд з відображенням суто інтимних переживань та почуттів людини, які посідають у романсах чільне місце, в них відбилися також соціально-побутові та суспільно-політичні мотиви, історико-героїчна тематика і т. п.

Чи не найбільше українських народних романсів присвячено темі кохання. Почуття глибоко індивідуальне й інтимне, кохання розкривається в народній пісні-романсі з усією повнотою й багатогранністю. Тут і щасливе взаємне кохання, і нещасливе, сповнене мук і страждань, тут і туга за коханим в розлуці, хвилю-

¹⁴ Слід зауважити, що у визначенні самого жанру романсу серед музикознавців та літературознавців помічається деяка розбіжність поглядів. Якщо музикознавці вважають романс переважно ліричним жанром, то деякі літературознавці, навпаки, відносять його до епосу. Приналежність літературного романсу до епосу обстоює, зокрема, С. Шаховський у статті «Малі форми віршованого епосу» («Літературна газета» від 22 вересня 1959 р.).

ючі зустрічі, тривожні прощання, ревності, зрада і т. п. Бурхливі прояви радості змінюються романтичною замріяністю, пекуча туга — філософсько-споглядальною лірикою.

В народних піснях про кохання з величезною художньою силою оспівується й возвеличується життя, фізична й духовна краса людини. Все, що пов'язане з коханим чи коханою, опоетизовується, набуваючи особливого змісту, краси й принадності:

Чорні брови, карії очі —
Темні, як нічка, ясні, як день!
Ой очі, очі, очі дівочі,
Де ж ви навчилися зводити людей?

Ці слова звучать справжнім гімном дівочій красі. Мелодія пісні на диво органічно поєднана з текстом, створюючи вкупі з ним радісно-піднесений, узагальнений музично-поетичний образ. Йі широкий діапазон, стрімкі зльоти у верхній регістр прекрасно відтворюють збудженість і піднесеність настрою, гаряче прагнення до життя, до щастя.

Ось іще приклад:

В чарах кохання мое дівування,
Хочу я вільно, як пташка прожить!
Вільне кохання, вільне обрання,—
Серденьку воля, як хоче любить!

Могутнім життєстверджуючим пафосом проїнятий кожний рядок цієї чудової пісні. Палке серце дівчини прагне великого самовідданого кохання. Гаряче й пристрасно проголошує вона свободу почуття і кидає рішучий виклик зашкарублому міщанству з його забобонами й передсудами:

Нащо питати, якого кохати? —
Серденько зразу вгадало само.
Нащо шукати, которий багатий? —
Там, де багатство, там певне ярмо.

Прекрасний образ української дівчини! Неначе уявляєш її перед собою: гордо відкрити назустріч всьому прекрасному і готову безжально висміяти всяку потворність, яка наспіліться зачепити її на життєвому шляху.

Зовсім інший образ постає перед нами в пісні «Ой ти, місяцю-зоре».

Ой ти, місяцю-зоре,
Та світи на все поле,—
Там десь моя миленькая
Та й пшениченьку поле.

Характер пісні спокійний, задумливий, лірично-споглядальний. Тут перед нами зосереджені роздуми людини (можливо, вже й немолодої), яка тонко відчуває красу природи й поезію праці, хоч і виявляє певну стриманість у почуттях. Її любов не має зовнішніх бурхливих проявів, але вона глибока й поетична. Особливо це відчувається в мелодії: плавна, зосереджена, неквапна, з спокійно-розважливими цезурами після кожної фрази, вона якраз і створює в нашій уяві образ «статечний» і стриманий. Це стане тим більш помітним, якщо порівняти її хоча б з такою піснею, як «Чорнії брови, карії очі».

Ще по-іншому оспівується кохання в піснях «Ой на гору козак воду носить», «Козак од'їжджає, дівчинонька плаче». Дівчина здатна йти на будь-які жертви, терпіти злигодні похідного козацького життя, аби тільки бути разом з милим.

Мотив прощання та розлуки дівчини з козаком є одним з найхарактерніших для українського пісенного фольклору, зокрема для романсів. Саме романс, в силу своєї специфіки, є особливо зручним для втілення цього суто інтимного мотиву.

Розлуку коханих в минулому здебільшого викликали війни, рекрутчина, заробітчанські мандрівки по чужих землях («Іхав козак за Дунай», «За Німан іду», «Ой покрились білим снігом полонини»).

Причиною нещасливого кохання в численних старовинних романсах виступає соціальна нерівність закоханих. Приватна власність, матеріальні розрахунки та злиденне існування нерідко, мов іржа, роз'їдали свідомість людей, заважаючи їм вільно й безпосередньо віддаватися своїм почуттям. Прикладами можуть служити такі відомі пісні-романси, як «Там, де Ятрань круто в'ється», «Віють вітри, віють буйні», «Ні, мамо, не можна нелюба любити» та ін.

Великого поширення в народних піснях-романсах на тему кохання набув мотив зради. Зрада частіше виступає в піснях на фоні вірного кохання. Співставляючись поряд, обидва ці мотиви утворюють глибокий психологічний контраст («Ой не світи, місяченьку», «Не питай, чого в мене заплакані очі», «Скажи, за що тебе я полюбила»).

Інкони в народних піснях виступають також ревности, породжені зрадою або підозрою в зраді. Це почуття зображується як природне й загалом позитивне, бо воно здебільшого поєднується з вірним коханням. Симпатії народу

завжди на стороні скривджених зрадою. Проте в деяких піснях, зокрема у відомій пісні-баладі «Ой не ходи, Грицю», розповідається про трагічні наслідки, до яких інколи призводять ревнощі та зрада.

Зауважимо тут принагідно, що балади — переважно сольні пісні оповідального характеру з чітко окресленим драматичним сюжетом — частково входять до романсів як один із різновидів. Насамперед, це стосується балад, які мають спільні з романсами риси музично-поетичного стилю.

Серед численних родинно-побутових пісень варто виділити групу пісень-романсів про тяжку жіночу долю.

Це, насамперед, романси на слова Т. Шевченка — геніального співця жіночої долі («Ой одна я, одна», «Така її доля», «Нащо мені чорні брови», «Ой люлі, люлі, моя дитино»), а також «Ні, мамо, не можна нелюба любити» (слова Є. Гребінки), «Кажуть люди, що-м щаслива», «Чи я в лузі не калина була» та ін. Зворушливо й правдиво змальовуються в них грікі переживання самотньої, безправної в минулому жінки.

Як уже зазначалося, назва «романс» закріпилася в основному за ліричними піснями літературного походження, в яких розкриваються переважно інтимні почуття людини, і особливо за піснями любовного змісту.

Проте й серед суспільно-побутових та історичних пісень є чимало зразків, що мають окремі стильові риси романсу. Такими є вже згадувані «Ой біда, біда чайці небозі», «Гомін,

гомін, по діброві», «За Німан іду» та ряд інших.

В піснях-романсах цього типу знайшли своє втілення народна героїка, патріотичні ідеї захисту рідної вітчизни від ворогів та боротьби за кращу долю народу.

Поволі

„Доб-ри-ве- чір то- бі,
зе- ле- на діб- ро- во! Пе- ре- но- чуй
хоч ні- чень- ну ме- не мо- ло- до- го!"

Це одна з численних пісень нашого народу, в яких він втілює свій героїчний гордий дух, негасиму любов до свободи. Проте втілення героїчного образу досягається тут цілком оригінальними засобами, найбільш придатними якраз для ліричного солоспіву, а саме — за допомогою поетичної розмови-діалогу козака з «зеленою дібровою» та «темним байраком», які уособлюють в собі простір, широту — волю, якою він дорожить над усе в світі.

В мелодії пісні не помічаємо тієї скутості рамками мажоро-мінорної системи, яка є типовою для суто міського романсу. Секундове (не кварто-квінтове) співвідношення ладотональних устоїв, так звані «хроматизми на віддалі», відносно вільна ритміка споріднюють

її з протяжними ліричними піснями, для яких ці риси є найбільш характерними.

Поєднання й переплетення стилістичних прикмет романсу та протяжної ліричної пісні спостерігаємо і в ряді інших солоспівів на історичну тематику («Гомін, гомін по діброві», «Стоїть явір над водою»). Окремі з них, як наприклад, «Ой сів пугач на могилі», «Ой біда, біда чайці небозі», побутують і в сольних і в хорових варіантах. Проте в хоровому викладі їх мелодика зазнає здебільшого досить істотних видозмін, пристосовуючись до особливостей колективного виконання.

Окремі зразки романсової лірики трапляються й серед бурлацьких, чумацьких та заробітчанських пісень. До таких можна віднести пісні «Ой не п'ються пива-меди», «Ох і не стелся, хрещатий барвінку». Гіркі поневіряння тих, хто змушений був кидати рідні оселі й шукати щастя на чужині, надзвичайно яскраво й глибоко змальовано в піснях «Чуєш, брате мій» (виконується як соло, так і хором), «Тече вода в синє море», «Ой покрились білим снігом полонини», «На чужині тяжко жити».

На чужині тяжко жити,
Мов той камінь підоймити,
Камінь здійму — відпочину,
На чужині марно згину.
Бо чужина — не родина,
Плаче серце, мов дитина,
Плаче воно — знає чого:
Нема правди ні від кого.

Велике горе чується в цих словах. Віриться, що зміст цієї, як і багатьох інших пісень-романсів, має автобіографічний характер, що тут спі-

вається про глибоко відчуте й пережите. Цілоком можливо, що ця пісня, як і «Чуєш, брате мій», народилася в трагічні часи масової еміграції трудящих Західної України за кордон (записана вона в Чернівецькій області).

Надзвичайно поширеними в українській пісенно-романсовій ліриці минулого є мотиви самотності, шукання долі, невдоволення оточуючою дійсністю.

Як уже відмічалось, ці мотиви особливо типові для творчості українських поетів-романтиків, з якою тісно пов'язаний розвиток народного романсу. Нерідко ці мотиви поєднуються із спогадами про героїку минулого та козацьку волю, яка часом децю ідеалізується і в творчості цих поетів, і в народній свідомості («Віє вітер, віє буйний», «Та не жур мене, моя мати» тощо).

Гаряче поривання до якогось невизначеного світлого ідеалу, пристрасне бажання визволитися з тенетів сірої міщанської буденщини, яка так гнітила людську особистість за царизму, виражено, наприклад, у широко відомому романсі «Дивлюсь я на небо» (слова М. Петренка). До нього наближається своїм змістом також пісня «Та не жур мене, моя мати». В тяжкій тузі козака за волею, в його прагненні вирватися десь на простір, подалі від людей, чується щось визивне й непримиренне, палкий внутрішній протест великої й вільної душі, здатної на величні подвиги, але змушеної задихатися в гнітючому оточенні.

Пісні, в яких розкриваються мотиви самотності й безталання, здебільшого позначені психологічною глибиною й драматизмом. Серед

них чимало творів високого поетичного натхнення й великої сили художнього узагальнення. Такі пісні, як наприклад, «Скажи мені правду», «Ні родини нема, ні дружини», «Ой одна я, одна», сповнені глибоко трагічного звучання і становлять не що інше, як зворушливу щире сповідь людської душі.

Окремо варто згадати такі романи, як «Втіш мене, занедужала я», «Ой принесіть мені пролісків з лісу», «Скажи, чому не цвіте більше май». В них звучать мотиви розпачу й безнадії, викликані або ж тужкою недугою, або ж нещасливим коханням.

Подібні пісні часом наближаються до сентиментальних «жорстоких» романсів, поширених у російському міщанському побуті минулого. Однак характер їх здебільшого відмінний: у них не відчувається тієї «надривної» й гіпертрофії почуттів, що йдуть від «циганщини» та міщанського «жорстокого» романсу.

Можна твердити, що «жорстокий» романс в українському побуті не дістав скільки-небудь помітного розвитку, хоч окремі зразки псевдонародної й песимістичної романсової лірики інколи й зустрічаються («На захід сонце вже схилилось», «Як лиш сонце зайде», «Пропаала надія, забилося серце»). Тут можна згадати також і штучні «малоросійські» романи колишніх двірських музикантів — торбаніста Г. Відорта, Т. Падури та інших, які в свій час мали деяке поширення на Україні, головним чином, у поміщицьких маєтках.

Цікаві своїм змістом романи, в яких розкривається туга за молодістю. Здебільшого — це овіяні легким смутком спогади, сповнені

глибоких філософських узагальнень. Часом тут промайне й ледь помітна усмішка, викликана згадкою про молоді літа, дні радості й кохання.

Стоїть гора високая,
Попід горою гай, гай...
Зелений гай, густесенький,
Неначе справді рай.

Мабуть, не знайдеться на Україні людини (та й не тільки на Україні), яка б не знала цієї пісні. Чарівні картини української природи, верби, що задумливо схилились над водою, навівають спогади про давно минулі дні, про молодість, що пройшла і вже не вернеться... Все це пройняте елегійним, на диво задушевним настроєм, повите легким серпанком смутку.

Великий інтерес становлять романи, в яких відбито філософські роздуми про рідний край та його природу («Думи мої», «Родимий краю, село родиме», «Ой Дністре мій, Дністре»), про життя і смерть («Я бачив, як вітер берізку зломив»), про багатство і бідність («Ой доле людська») та інші подібні мотиви. Характер таких романсів здебільшого зосереджено-споглядальний, в них відчувається прагнення глибше пізнати життя, осмислити й пояснити різні сторони суспільних відносин.

Взагалі народним пісням-романсам, як і романсам композиторів-професіоналів, властиві глибокодумні й психологічно-заглиблені мінорні настрої.

Пісні ж жартівливого змісту з рухливим і жвавим характером виконання здебільшого до романсів не відносять. Проте окремі з них за своїми музично-стилістичними ознаками, безперечно, можуть бути названі піснями-романсами.

Це такі всім відомі пісні, як «Ой казала мені мати», «Гандзя», «Чом, чом не прийшов», «А вже третій вечір» і ряд інших.

У формуванні пісень цього типу, як і всіх інших пісень-романсів, відіграли важливу роль домашній музичний побут народу та концертна естрада. Побутування їх на концертній естраді призвело до вироблення традиційних виконавських прийомів (відповідні динамічні нюанси та варіаційні видозміни в певних місцях мелодії, інструментальні перегри між куплетами та ін.).

Величезну роль у народних романсах відіграють картини природи. Створюючи певний настрій, вони служать здебільшого тлом, на якому розгортається сюжет твору. Так, наприклад, якщо в піснях «Вечір надворі» або «Місяць на небі» вже самий початок схиляє нас до спокійних світлих мрій і почуттів, то в пісні «Гуде вітер вельми в полі» картина природи органічно узгоджується з бентежним і сумним настроєм безталанного козака.

В окремих випадках образи природи пронизують всю пісню наскрізь, відіграючи тим самим вельми важливу драматургічну функцію («Ой не світи, місяченьку», «Повій, вітре, на Україну»). В цих піснях «місяченько» та «вітер» одухотворяються й персоніфікуються, стаючи ніби самостійними дійовими особами, з якими закохані діляться переживаннями.

В романсі «Тече вода в синє море» образ безмежного бурхливого моря, проходячи через увесь твір, надзвичайно поглиблює його психологічний зміст, підкреслюючи трагізм долі самотнього козака, загубленого на чужині.

Серед народних романсів зустрічаються й зразки більш-менш «чистої» пейзажної лірики, що для інших жанрів фольклору не властиво. Такі пісні перейшли в народну творчість переважно з літератури («Вечоріє і темніє», «По діброві вітер виє», «Тихесенький вечір» та ін.). Тут природа виступає головним об'єктом художнього зображення, а людина відступає дещо на другий план, хоч присутність її, звичайно, відчувається у кожному рядку. Так, у пісні «Зірна літня нічка» сцена прощання дівчини з парубком ніби доповнює поетичну картину тихої ночі, не порушуючи її величного спокою.

Пісні, в яких змальовуються вічні й невід'янучі картини природи, відзначаються нерідко особливою глибиною художнього узагальнення. Адже оспівується в них не природа взагалі, а рідна земля, з якою нерозривно пов'язане життя людей.

Ой не світи, місяченьку,
Не світи нікому,
Тільки світи миленькому,
Як іде додому!

У цьому звертанні дівчини до «місяченька» чується типово український ліризм та сердечність. В своєму замилюванні природою творці пісень одухотворяють і місяць, і зорі, і вітер, і коня вороного, і соловейка, і кожную билінку в полі. Одухотворяються ж вони з природної людської потреби поділитися з навколишнім світом своїми почуттями, своїм горем і радістю. Прикладів можна навести безліч. Згадаймо хоча б такі пісні, як «Ой зійди, зійди, ясен місяцю», «Добривечір тобі, зелена діброво»,

«Повій вітре, на Україну», «Зоре моя вечірняя», «Чи я в лузі не калина була» і багато інших.

Такі основні, найбільш типові мотиви українських народних романсів.

* * *

Процес розвитку пісні-романсу в радянську епоху характеризується рядом нових особливостей.

Якщо в минулому можливості щодо публікацій творів обдарованих народних митців були дуже обмежені, то в наш час усе талановите, що створюється в пісенному жанрі окремими поетами та композиторами, здебільшого виходить у світ за підписом автора. Тому безіменні пісні-романси з'являються тепер рідше.

Слід визнати, що в сучасному фольклорі питома вага сольної пісні-романсу дещо зменшилась порівняно з дожовтневим. Домашнє побутове музикування, яке було в минулому головною базою розвитку пісенно-романсової народної творчості, у наш час навряд чи можна назвати основною формою музичного життя трудящих.

На перший план у сучасному музичному побуті виступає масова хорова пісня, що пов'язано з новим укладом життя радянських людей, з підвищенням у ньому ролі колективних засад.

Художня література, як і раніше, має величезний вплив на розвиток пісенного фольклору. Чимало пісень, створених радянськими поетами та композиторами, стає народними. Проте, якщо в минулому столітті основне міс-

це серед пісень літературного походження займає романс, то для нашої доби найбільш характерною є форма масової хорової пісні. Прекрасні зразки таких пісень створили на слова М. Рильського, О. Ющенка, П. Воронька та інших радянських поетів композитори Г. Верьовка, Л. Ревуцький, П. Козицький, В. Верховинець, П. Майборода, А. Філіпенко, А. Кос-Анатольський. Сольних же пісень-романсів, які б міцно утрималися в побуті народу, створено небагато.

Але останніми роками помічається поживлення в галузі сольної масової пісні романсового характеру. Відзначимо тут, насамперед, ліричні пісні П. Майбороди на слова А. Малишка («Ми підем, де трави похили», «Білі каштани», «Пісня про рушник»), пісні Г. Жуковського («Ти любов моя») та Є. Козака («Ой не моргайте, дівчата») на слова О. Новицького, пісню М. Колесси «І чого тікати», на слова П. Воронька.

Творчо використовуючи традиції народних пісень-романсів, радянські композитори органічно поєднують їх з традиціями сучасних масових пісень. Це взаємопроникнення народного романсу та масової пісні природно обумовлено змінами музичного побуту і самої суспільної функції пісенного жанру. Звичайно, говорити про ці пісні, як про народні, ще рано. Майбутнє покаже, чи утримаються вони в побуті народу. З пісень-романсів, які вже пройшли перевірку часом і увійшли в фольклор, назвемо «Тихо над річкою» (музика П. Батюка), «Хусточка червона» (слова А. Малишка, музика З. Остапенка).

Ряд пісень-романсів, які здобули всенародне визнання, створили самодіяльні поети та композитори України. Серед них «Гуцулка Ксеня» та «Червоні маки» (слова й музика Р. Савицького), «Марічка» (слова М. Ткача, музика С. Сабадаша), «Вівці мої, вівці» (слова народні, музична обробка М. Гринишина).

Мелодії окремих пісень та романсів на тексти українських радянських поетів створені невідомими композиторами з народу: «Коли поїзд у даль загуркоче» (слова В. Сосюри), «Яблука доспіли» (слова М. Рильського), «Ой на горі вогонь горить» (слова П. Воронька) та інші. Проте українським музикознавцям-фольклористам належить ще провести велику роботу по виявленню та збиранню сучасних народних пісень на літературні тексти, а також по встановленню авторства вже зібраних.

Як уже відмічалось, в народі побуває багато пісень літературного походження, автори яких лишилися невідомі. Встановити час їх створення, хоча б приблизно, не завжди вдається. В більшості з них оспівається кохання та інші «вічні» почуття людей, їх духовна й фізична краса, уявлення про які хоч і змінюються з часом, але дуже незначною мірою. Багато ліричних пісень взагалі не несе на собі помітних ознак якогось конкретного історичного періоду. Такими є, наприклад, «Місяць на небі», «Ой дівчино, шумить гай», «Чорнії брови, карії очі». Створені в минулому, вони продовжують жити активним життям і в наші дні, приносячи втіху і насолоду радянським людям, виховуючи їх естетичні смаки. Більше того, побутовуючи в усній традиції, входячи до репертуару

самодіяльних та професіональних співаків, вони шліфуються і вдосконалюються, утворюють нові цікаві варіанти. Зустрічаються також приклади переосмислення й докорінної переробки старих пісенних текстів («У горах Карпатах», «Сидить пташок на тополі»).

Чимало пісень-романсів літературного походження, автори яких покищо невідомі, записано вперше за радянського часу. Серед них знаходимо такі популярні пісні, як «В моєму саду айстри білі», «Місяченьку блідолиций», «Первоцвіти синьобілі», «Бувай здоров, коханий мій», «Зірнa літня нічка». Ми не можемо визначити точно час їх виникнення, проте умовно відносимо їх до сучасного періоду. Ось одна з подібних пісень:

протязно

Одна

Ой вер-бо, вер-бо, су-ха-я

вер-бо, чом роз-пус-ти-ла гіл-ля?

Двоє

Ту-га на сер-ці, ту-га на

мо-ві: мо-го ми-ло-го не-ма.

В цій пісні багато спільного з дожовтневою народнопісенною лірикою. Цілком можливо, що це новий варіант якоїсь старої пісні. Однак зрозуміло, що пісні на такі теми, як туга за коханим в розлуці, не є лише пам'ятками мину-

лого: вони продовжують жити й розвиватися і тепер.

Особливо це стосується неопублікованих пісень родинно-побутового змісту, які поширюються виключно в усній традиції. Розвивається і їх зміст, і музично-інтонаційний склад, зазначаючи часом істотних видозмін. Ці видозміни йдуть у напрямі чимраз більшого наближення до сучасних художніх смаків та норм музичного мислення народу.

Що ж до пісень на суспільно-побутову тематику, то тут виразно відбиваються характерні риси того чи іншого історичного періоду і всі ті зміни, що відбуваються в суспільному житті народу. Сучасних народних солов'їв суспільно-побутового змісту, які б мали виразні стильові риси романсу, створено ще небагато. Проте зміст їх цілком новий, породжений соціалістичною дійсністю.

Ой ти ниво, моя ниво,
Ниво золота,
Що за тебе, моя ниво,
Билась біднота.

Боротьба за землю проходить крізь усю історію трудового народу. І от тепер, завоювавши її ціною величезних жертв і ставши її господарем, радянська людина оглядається в минуле. Перед очима постають картини підневільної праці на панській ниві, картини звитяжних битв із ворогами... І від згадки про це ще дорожчою стає для нас рідна священна земля, кожен клаптик якої полито кров'ю та сльозами народу:

Убирайся ж, моя ниво,
В зелені, розцвітай

І під сонячним промінням
Колос наливай!

Глибоко-патріотична ідея вирішена тут оригінально, просто й художньо переконливо. Якщо в тексті пісні помічається певний вплив літературного стилю, то мелодія її цілком витримана в дусі народнопісенних традицій. Інтонаційним складом вона нагадує відому ліричну пісню-романс «Стоїть явір над водою».

* * *

Як уже відмічалось, розвиток романсів тісно пов'язаний з писемною поезією та професійною музикою. Цими зв'язками й обумовлені особливості їх музично-поетичного стилю. Вплив літературної поезії виявляється, насамперед, у структурі вірша та ритміці пісень-романсів. Переважно квадратно-симетрична будова строфи, рівноскладовий вірш, чітка акцентна ритміка — такі типові стильові риси романсу.

Якщо будова протяжної ліричної пісні характеризується відсутністю періодично повторюваних наголосів, які утворюють однорідні стопи, то пісням-романсам властиве силабо-тонічне віршування з рівномірними акцентами та однорідними стопами.

Найчастіше тут зустрічаються двохдольні розміри: хорей («Взяв би я бандуру»), ямб («Стоїть гора високая», «Сховалось сонце за горою»), але трапляються також і трьохдольні: дактиль («Ніч яка місячна»), амфібрахій («Дивлюсь я на небо») та анапест («Ні родини нема, ні дружини»).

Нерідко вживаються і змішані віршові розмі-

ри різноманітних видів («Чорнії брови, карії очі», «Ой під вишнею»). Проте скрізь відчувається чітка ритмічність у структурі вірша і певна впорядкованість ритмічних акцентів. Кожна строфа розчленована на пропорційні симетричні фрази. Виразна рима (частіше вживається суміжне та перехресне римування) міцно зцементовує пісенну строфу.

Дуже поширеною в піснях-романсах є коломиїкова строфа, яка часто вживається і в різних жанрах українського пісенного фольклору, і в літературі («Гуде вітер вельми в полі», «Якби мені не тиночки», «Нащо мені чорні брови» і т. п.).

Вказані особливості поетичної будови пісень-романсів органічно поєднуються з їх музичною структурою, зокрема з їх метро-ритмікою. Якщо протяжні селянські пісні відзначаються відносно вільною метро-ритмікою, то романси, як і жартівливі та танцювальні пісні, характеризуються стійкістю метро-ритміки, періодично правильним чергуванням ритмічних акцентів.

Поряд з двоходольним музичним метром, який в українському пісенному фольклорі переважає, в піснях-романсах часто вживається трьохдольний. Чимало зустрічається романсів у ритмі вальсу та баркароли, що, безперечно, йде від міського побуту («Взяв би я бандуру», «Човен хитається», «Ніч яка місячна», «Ой ти дівчино заручена»). Значно рідше зустрічаються романси із змінним метром («А вже третій вечір», «Гей три шляхи широкії», «Ох і не стелися, хрещатий барвінку»).

Вище вже згадувалось про те, що жанр ро-

мансу сформувався на основі гомофонно-гармонічного акордового мислення та мажоро-мінорної системи. Підпорядкованість нормам функціональної гармонії є однією з основних рис музичної структури романсу, що істотно відрізняє його від протяжної ліричної пісні.

Якщо основу ладової будови протяжних ліричних пісень, і особливо пісень поліфонічних, становлять різноманітні діатонічні лади, то в піснях-романсах ладова структура обмежується переважно натуральним мажором та гармонічним мінором. Останній є особливо характерним для пісень-романсів. Частково це пояснюється тим, що в них помітно переважають сумні, глибокодумні, елегійні настрої.

Мелодика пісень-романсів, тонально стійка й заокруглена, міцно спирається в своєму русі на основні функції ладу, що робить її дуже зручною для гармонізації простими гармонічними засобами:

Помірно

Взяв би я бан-ду-ру та й за-грав, що знав че-рез ту бан-ду-ру бан-ду-ри-стом остав.

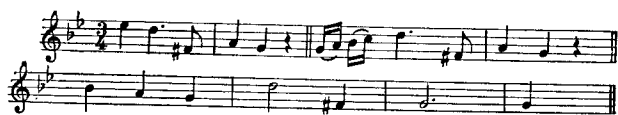
В самій мелодії цієї пісні неначе передбачена схема гармонізації: в першій половині куплета рівномірно чергуються D та T (по два

такти), далі йде S, T, D і знов T. Як бачимо, гармонічний план тут надзвичайно простий і логічний. Становлячи нерозривну органічну цілісність з мелодією, він, безперечно, і створює одночасно з нею.

Нерідко мелодика романсів рухається по ступенях розкладеного тризвуку, що надає їй ще більшої ладотональної стійкості («Стоїть гора високая», «Вечір надворі», «Місяць на небі»).

Деяка обмеженість пісень-романсів щодо ладової структури помітно позначається і на кадансах. Тут виробився цілий ряд стереотипних кадансових зворотів, які часто повторюються з більшими чи меншими видозмінами в численних зразках. Порівняймо для прикладу такі пісні, як «Віє вітер, віє буйний», «Гей, три шляхи широкії», «Тече вода в синє море».

Особливо типові для пісень-романсів автентичні каданси з ввідним тоном у мінорі:

Плагальні каданси також зустрічаються, але переважно в тих піснях-романсах, які увібрали в себе деякі стилеві риси протяжної селянської пісні («За Сибіром сонце сходить», «Добрий вечір тобі, зелена діброво», «Та не жур мене, моя мати»). В подібних романсах трапляються й елементи ладової змінності, які також ідуть від протяжної ліричної пісні.

Однак при всьому тому, українські пісні-романси відзначаються великим мелодичним ба-

гатством, різноманітністю структурних форм та ритміки. Наспівна мелодика «великого дихання», типово слов'янська широта, поєднана з експресією, є характерною рисою багатьох народних романсів. Згадаймо хоча б такі відомі зразки, як «Дивлюсь я на небо», «Чорнії брови, карії очі», «Повій, вітре, на Україну», «Нащо мені чорні брови».

Мелодія романсів здебільшого не йде слідом за розвитком сюжету чи за окремими деталями змісту, а передає загальний настрій, створює узагальнений художньо-емоціональний образ.

Проте в окремих випадках помічається певна деталізація мелодики, підпорядкованість її розвиткові змісту:

Вільно

Ой при_ не_ сить ме_ ні про_ ліс_ ків з лі_ су
 си_ ніх та ніж_ них як не_ ба бла_ кить!
 Го_ ді ду_ ри_ тії Од_
 крий_ те за_ ві_ су! зна_ ю я зна_ ю: ме_
 _ні вже не жить!

Цей романс, як і переважна більшість інших, має форму простого куплета-періода. Разом з тим, у межах цього коротенького куплета тонко відтворюються складні нюанси настрою та

душевного стану. Патетичне піднесення мелодії в 5—6 тактах і контрастуюча речитативна фраза в 7 такті вдало передають розпач людини, її душевну та фізичну надломленість.

Подібний, дещо деталізований, характер мелодики мають також романси «Все йде, все минає», «Зелений гай, пахуче поле», «О милий мій, молю тебе».

Обмеженість куплетною формою, звичайно, не дає можливості послідовно відтворювати в мелодії розвиток змісту, як це має місце в романсах композиторів-професіоналів. Куплетна форма інколи сковує розвиток сюжету пісні-романсу, вступаючи з ним у деяке протиріччя, що помічається на прикладі таких народних романсів літературного походження, як «Тече вода в синє море» або «Гей, три шляхи широкії».

Куплетність нерозривно пов'язана з самою природою народної пісні і є важливою передумовою усності її побутування. Проте інколи будова куплета романсу все ж виходить за межі простого періоду, переростаючи в складніші структурні форми, зокрема в двохчастинну («Де ти бродиш, моя доле», «Думи мої», «Нашо мені чорні брови», «Кажуть люди, що-м щаслива»). Ще складнішу структуру мають романси «Човен хитається» та «Ой одна я, одна». В окремих зразках мають місце елементи так званого «наскрізного» розвитку музичного образу («За Німан іду», «Все йде, все минає»), проте такі належать до винятків і в усній традиції не поширюються. Зустрічаються також пісні-романси з постійними приспіваними-рефренами («Без тебе, Олесю», «Гандзя»), які поживляють

ють пісню, створюють яскраві мелодичні контрасти.

Чимало народних пісень-романсів, особливо безіменних, поширюється в численних музичних та текстових варіантах, більш-менш істотно відмінних між собою. Особливо багато музичних варіантів пісень та романсів зібрано на слова Т. Шевченка. Так, пісня «Ой одна я, одна» нараховує 8 варіантів мелодії, «Ой три шляхи широкії» — 7, «Тече вода в синє море» — 7, «Плавай, плавай, лебедонько» — 6, «Якби мені черевики» — 5 і т. п.¹⁵

Варіаційні мелодичні видозміни окремих куплетів не набули в піснях-романсах такого розвитку, як у протяжних поліфонічних піснях, що зумовлено їх чіткою музично-поетичною структурою, стабільністю їх метро-ритміки. Проте в деяких випадках, особливо там, де цього вимагають зміни в будові окремих строф тексту, варіаційні видозміни все ж утворюються, відіграючи певну смислову роль («О милий мій, молю тебе», «Ой ти, ниво моя, ниво»).

Поряд із сольним виконанням пісні-романси нерідко виконуються на два, три або чотири голоси. Існує чимало популярних народних пісень-дуетів, наприклад, «Місяць на небі», «Де ти бродиш, моя доле», «Баламуте, вийди з хати» та інші. Гармонізації деяких із них належать композиторам-професіоналам. Пісні-романси виконуються також і хором або солістами в супроводі хору («Взяв би я бандуру», «Повій, вітре, на Україну»). І, навпаки, пісні переважно

¹⁵ Див. «Українські народні пісні на слова Тараса Шевченка». Упорядкував О. Правдюк, К., 1961.

хорового складу — «Думи мої, думи», «Рече та стогне Дніпр широкий», «Верховино, світку ти наш», «Ой браття-опришки», «Ой дівчино, шумить гай», «Чуеш, брате мій» — виконуються і солістами або невеличкими ансамблями¹⁶.

Останнім часом українські композитори створили чимало концертних хорових аранжировок популярних романсів, які поповнюють репертуар професіональних та самодіяльних колективів («Чорнії брови, карії очі», «Повій, вітре, на Україну», «Гандзя», «Вечір надворі», «Стоїть гора високая» та ін.¹⁷). Це також є одним з проявів взаємопроникнення різних видів пісенної творчості.

Як уже відмічалось, у сфері пісенно-романсової творчості особливо помітно проявляються взаємовпливи різних національних культур. Українські пісні та романси здавна користувалися популярністю по всій Росії і за її межами, про що є чимало свідощів у літературі.

Разом з тим на українському ґрунті поширились окремі пісні та романси інших народів, насамперед, російські. Останні виконуються частіше російською мовою («То не ветер ветку клонит», «Выхожу один я на дорогу», «Степь да степь кругом»), а інколи і в українських перекладах («Ой волошки, волошки», «Я бачив, як вітер берізку зломив», «Вечірній дзвін»).

¹⁶ Зважаючи на величезну популярність цих пісень, ми включили їх до нашого збірника. З цих же міркувань до нього включено ряд пісень-романсів радянських композиторів.

¹⁷ Див. «Українські народні пісні для хору», Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, К., 1959.

Трапляються також приклади використання самих лише мелодій російських романсів. До таких належать «Мала мати сина» (на мелодію «Хас-Булат удалой»), «Розкопайте тую греблю» (на мелодію «Из-за острова на стрежень»), «Коли поїзд у даль загуркоче» (на мелодію «Слышен звон бубенцов издадека»). В окремих випадках це, можливо, є навіть не запозиченням мелодій, а просто їх співпаданням, що виникло на основі спорідненості музичних культур двох братніх народів.

В деяких українських піснях-романсах помічаються впливи мелосу інших народів: польського («Соколом-стрілою»), чеського («Ой дівчино, шумить гай»), німецького («Ой був то раз веселий час») та угорського («Ой на горі два дуби зрослися», «Через поле широке»).

Питання взаємозв'язків українського пісенного фольклору з фольклором інших народів, на жаль, ще зовсім мало вивчене нашими музикознавцями-фольклористами. Ґрунтовні дослідження в цій галузі, безперечно, дали б чимало цікавих відкриттів¹⁸.

* * *

Сфера поширення пісні-романсу — одного з улюблених народом видів музично-поетичної творчості — досить широка. Якщо на початку свого зародження романс був пов'язаний переважно з домашнім музикуванням і міським побутом, то в наш час нові романси можна по-

¹⁸ Великий інтерес з цього погляду становить робота Г. Нудьги «Українська пісня серед народів світу», К., 1960.

чути і серед інтелігенції, і серед робітників, і серед колгоспників.

Помітне місце посідає українська пісня-романс і на концертній естраді, але, на наш погляд, ще недостатнє. Нерідко на концертах художньої самодіяльності доводиться чути багато разів підряд одні й ті ж самі пісні: «Гандзя», «Тихесенький вечір», «Дивлюсь я на небо», «Повій, вітре, на Україну» та ще деякі інші, число яких надто обмежене.

А скільки ще є в нас прекрасних, проте рідко виконуваних, а то й зовсім забутих пісень-романсів, різноманітних за змістом та настроями! Дана збірка становить лише частину величезних багатств, створених українським народом у цій галузі.

Мало нових яскравих творів цього жанру пишуть наші поети та композитори. Гадаємо, що вдумливий аналіз тих пісень літературного походження, які увійшли в фольклор, був би для наших митців дуже корисним.

Пісня-романс — одна з цікавих сторінок у великій книзі культурних надбань українського народу. Життя народу, його думки й почування відбилися в піснях-романсах глибоко, правдиво і в цілком своєрідному ракурсі, притаманному цьому жанрові. Цим самим пісня-романс збагачує й доповнює народнопісенну культуру.

Л. Яценко

ОЙ БІДА, БІДА ЧАЙЦІ НЕБОЗІ

Не поспішаючи. Сумно

Ой бі_ да, бі_ да чай_ ці не_ бо_ зі,
 що ви_ ве_ ла ді_ ток при би_ тій до_ ро_ зі,
 що ви_ ве_ ла ді_ ток при би_ тій до_ ро_ зі!
 Ки_ ги! Ки_ ги! зле_ тів_ ши вго_ ру,
 тіль_ ки вто_ пить_ ся в Чор_ но_ му мо_ рі,
 тіль_ ки вто_ пить_ ся в Чор_ но_ му мо_ рі.

Ой біда, біда
 Чайці небозі,
 Що вивела діток
 При битій дорозі. } 2

Приспів:

Киги! Киги!
 Злетівши вгору,
 Тільки втопиться
 В Чорному морі. } 2

Жито поспіло,
Аж пожовтіло;
Ідуть жінці жати,
Діток забирати. } 2

Приспів.

Ой діти, діти,
Де вас подіти?
Чи мені втопиться,
Чи з горя убиться? } 2

Приспів.

А кулик чайку
Взяв за чубайку,
Чайка кигиче:
«Згинь ти, куличе!» } 2

Приспів.

А бугай: бугу!
Гне з лози дугу:
«Не кричи, чайко,
Повішу в лугу». } 2

Приспів.

Як не кричати,
Як не літати?
Дітки маленькі,
А я їх мати. } 2

Приспів.

ГОМІН, ГОМІН, ГОМІН ПО ДІБРОВІ

Поволі

Го- мін, го- мін, го- мін по ді- бро- ві,
ту- ман по- ле по- кри- ва- є, ту- ман по- ле,
по- ле по- кри- ва- є, ма- ти си- на про- га- ня- є.

Гомін, гомін, гомін по діброві,
Туман поле покриває,
Туман поле, поле покриває,
Мати сина проганяє:

«Іди, сину, іди, сину,
Іди, сину, пріч від мене!
Нехай тебе, нехай тебе,
Нехай тебе орда візьме!»

«Мене, мати, мене, мати,
Мене, мати, орда знає:
В чистім полі, в чистім полі,
В чистім полі об'їджає...»

«Іди, сину, іди, сину,
Іди, сину, пріч від мене!
Нехай тебе, нехай тебе,
Нехай тебе турчин візьме!»

«Мене мати, мене, мати,
Мене, мати, турчин знає:
Сріблом-злотом, сріблом-злотом,
Сріблом-злотом наділяє...»

«Іди, сину, іди, сину,
Іди, сину, пріч від мене!
Нехай тебе, нехай тебе,
Нехай тебе ляхи візьмуть!»

«Мене, мати, мене, мати,
Мене, мати, ляхи знають:
Медом-вином, медом-вином,
Медом-вином напувають!..»

«Іди, сину, іди, сину,
Іди, сину, пріч від мене!
Нехай тебе, нехай тебе,
Нехай тебе москаль візьме!»

«Мене, мати, мене, мати,
Мене, мати, москаль знає:
Жить до себе, жить до себе
Давно уже підмовляє!..

У москаля, у москаля,
У москаля добре жити:
Будем татар, турків бити.
Будем татар, турків бити!»

ЇХАВ КОЗАК ЗА ДУНАЙ

Не швидко

ї_ хав ко_ зак за Ду_ най, сна_ зав „Дів_ чи_

_ но, про_ шай! Ти, но_ ни_ ку во_ ро_ нень_ кий,

не_ си та гу_ ляй!“ „По_ стій, по_ стій, ко_ за_ че,

тво_ я дів_ чи_ на пла_ че, як ти ме_ не

по_ ки_ да_ єш, — тіль_ ки по_ ду_ май!“

Їхав козак за Дунай,
Сказав: «Дівчино, прощай!
Ти, конику вороненький,
Неси та гуляй!»

«Постій, постій, козаче,
Твоя дівчина плаче,
Як ти мене покидаєш,—
Тільки подумай!»

«Білих ручок не ламай,
Ясних очок не стирай,

Мене з війни зі славою
К собі очідай!»

«Не хочу я нікого,
Тільки тебе одного,
Ти будь здоров, мій миленький,
А все пропадай!»

КОЗАК ОД'ІЖДЖАЄ, ДІВЧИНОНЬКА ПЛАЧЕ

Швиденько

Но за са́ми́ дна́ е. дівчинонька плаче.
„Ну, де ти їдеш козаче? Ко за-
че соболю візьми мене із собою
на Україну, куди да леку!”

The musical score consists of four staves of music in 2/4 time. The first staff is the melody, and the following three staves are accompaniment. The lyrics are written below the notes.

Козак од'їжджає,
Дівчинонька плаче:
«Куди їдеш, козаче?
Козаче-соболю,
Візьми мене із собою
На Україну далеку!» } 2

«Дівчинонько мила,
Що ж будеш робити
На Україні далекій?»
«Буду хусти прати,
Зеленого жита жати
На Україні далекій!» } 2

«Дівчинонько мила,
 Що ж будеш ти їсти
 На Україні далекій?»
 «Сухарі з водою,
 Аби, серце, із тобою
 На Україні далекій!»

} 2

«Дівчинонько мила,
 Де ж будеш ти спати
 На Україні далекій?»
 «В степу під вербою,
 Аби, серце, із тобою
 На Україні далекій!»

} 2

ЗА НІМАН ІДУ

Урочисто. Не швидко

Козак

1. За Ні-ман і-ду! Гей, но-ню мій,
 2. ду-я ту-ди. де роб-лять на

Дівчина

но-ню, за-грай пі-до мно-ю! Дів-чи-но, про-
 ди-во чер-во-не-є ли-ло з кро-ві су-по-
 -щай! За Ні-ман і-ди, дай, і-ди,
 -стат! Хі-ба ні-ко-го, ми-ли,

ме-не по-ки-да-єш? Чо-го ти там,
 схо-тів ти на-пиль-ся, хі-ба ні-ти зо-

ми-лий, чо-го там шу-на-єш?
 мно-ю ско-тів роз-пу-чить-ся?

Хі-ба то-бі, ми-ли, чу-нів сто-ро-
 і-слав мо-ї сльо-зи, і-слав мо-ю

на рид-ні-ша, ми-ли-ша
 кров, та тиль-ни не-ки-дай

сво-є і-во-на? Рид-ні-ша, ми-
 за-вір-ну лю-бов! Та тиль-ни не

-ли-ша сво-є і-во-на?
 ки-дай за-вір-ну лю-бов!

Козак

3. Як во-рон до те-бе в ві-кон-це за-
 -кря-че, з-за мо-ря при-ска-че

Разом

мо-за-чень-ко твій! Як я-вір зе-
 ле-ний го-ло-вонь-ку
 скла-не, зо-зу-ля ку-кук-не, твій кін-ць
 -бро-ва зі-сто-гне, мій кін-ць
 мно-ю спіт-кне-ть-ся, здриг-не, то-
 -ді, мо-я ми-ла, не бу-де ме-
 -не! То-ді мо-я ми-ла, не
 бу-де ме-не!

Козак:
 За Німан іду! Гей, коню мій, коню,
 Заграй підо мною! Дівчино, прощай!

Дівчина:
 За Німан ідеш, мене покидаєш!
 Чого ти там, милий, чого там шукаєш?
 Хіба тобі, милий, чужа сторона
 Рідніша, миліша своєї вона? (2)

Козак:
 Іду я туди, де роблять на диво
 Червонее пиво з крові супостат!

Дівчина:
 Хіба ж його, милий, схотів ти напитися,
 Хіба ж ти зо мною схотів розлучитися?
 Іспий мої сльози, іспий мою кров,
 Та тільки не кидай за вірну любов! (2)

Козак:
 Як ворон до тебе в віконце закряче,
 З-за моря прискаче козаченько твій!

Дівчина:
 Як явір зелений головоньку склоне.
 Зозуля кукукне, діброва застогне,
 Твій кінць під тобою спіткне-ть-ся,
 здригне,
 Тоді вже, мій милий, не буде мене! (2)

Козак:
 Як явір зелений головоньку склоне,
 Зозуля кукукне, діброва застогне,
 Мій кінць підо мною спіткне-ть-ся,
 здригне,
 Тоді, моя мила, не буде мене! (2)

Разом

ЇХАВ КОЗАК НА ВІЙНОНЬКУ

Помірно

Ї_ хав ко_ зан на вій_ монь_ ку:
 „Про_ щай, — сна_ зав, — дів_ чи_ монь_ но,
 про_ щай, ми_ лень_ на, чор_ но_ бри_ вень_ ка,
 я йду в чу_ ну сто_ ро_ монь_ ку!

Їхав козак на війноньку:
 «Прощай, — сказав, — дівчинонько,
 Прощай, миленька, чорнобривенька,
 Я йду в чужу сторононьку!

Дай же, дівчино, хустину,
 Може, я в бою загину,
 Темної ночі покрийють очі,
 Легше в могилі спочину!»

Дала дівчина хустину,
 Козак у бою загинув,
 Темної ночі покрили очі,
 Вже він в могилі спочинув.

А злії люди насилу
 Взяли нещасну дівчину,
 А серед поля гнеться тополя
 Та й на козацьку могилу!

ПРОЩАЙ, СЕЛО РІДНЕСЕНЬКЕ

Повільно, не поспішаючи

Про_ щай, се_ ло рід_ несень_ ке,
 про_ щай, у_ кра_ т_ но! Про_ щай, са_ ду
 зе_ ле_ нень_ кий, про_ ща_ вай, дів_ чи_ но!

Прощай, село ріднесеньке,
 Прощай, Україно!
 Прощай, саду зелененький,
 Прощавай, дівчино! } 2

А в тім саду зелененькім —
 Там сонечко сяє,
 Край віконця на калині
 Соловей співає. } 2

Співай, співай, соловейку,
 Сидя на калині,
 Не журися, дівчинонько,
 У тяжкій годині. } 2

А я піду на край світа,
 Буду воювати,
 Тебе, моє серденьтко,
 Буду споминати. } 2

ОЙ БРАТТЯ-ОПРИШКИ

Помірно

Ой брат-тя о-приш-чи, до-ляй-те го-ріл-ки, до
ват-ри до-кинь-те ще дров, на-
-стрий-те ми гор-ло го-ло-сом со-піл-ки, а
я вам спі-ва-ти го-тон.

Ой браття-опришки, долийте горілки,
До ватри * докиньте ще дров;
Настройте ми горло голосом сопілки, } 2
А я вам співати готов.

Гуляймо ми, браття, доки ще зелено
І листям вкривається ліс,
Де гуща сплетена, де сосна звалена, } 2
Там певно не знайде нас біс.

Гуляймо ми, браття, доки ще зелено,
І доки нам жити дадуть!
Як сніги упадуть, голови положим, } 2
Не жити нам довше вже тут.

* Ватра — багаття.

ЗА СИБІРОМ СОНЦЕ СХОДИТЬ

Помірно

За Си-бі-ром сон-це схо-дить...
Хлоп-ці не зі-вай-те, ви на ме-не
Кар-ме-лю-ка, всю на-ді-ю май-те.

За Сибіром сонце сходить...
Хлопці, не зівайте,
Ви на мене, Кармелюка, } 2
Всю надію майте!

Повернувся я з Сибіру,
Та не маю долі:
Хоч, здається, не в кайданах, } 2
А все ж не на волі.

Убогому, нещасному —
Тяжка робота,
А ще гіршая неправда, } 2
Вічная скорбота!

Маю жінку, маю діти,
Та я їх не бачу!
Як згадаю про їх долю, } 2
Сам гірко заплачу!

Куди піду, подивлюся.—
Скрізь багач панує,
У розкошах превеликих } 2
І днює й ноче.

Асесори, ісправники
За мною ганяють,— } 2
Більше ж вони людей вбили,
Як я гріхів маю!

Зовуть мене розбійником,
Що людей вбиваю,— } 2
Я багатих убиваю,
Бідних награждаю.

З багатого хоч я візьму,
Убогому даю; } 2
А так гроші розділивши,
Гріха я не маю.

ДОБРИВЕЧІР ТОБІ, ЗЕЛЕНА ДІБРОВО

Широко, вільно

„Доб-ри-веч-ір то-бі,
зе-ле-на ді-бро-во!
Пе-ре-но-чуй хоч ні-чень-ку
ме-не мо-ло-до-го!“

«Добривечір тобі, зелена діброво!
Переночуй хоч ніченьку мене молодого».

«Не переночую, бо славоньку чую
А про твою, козаченьку, голову буйную».

«Добривечір тобі, ти, темний байраче,
Переночуй хоч ніченьку ти волю козачу!»

«Не переночую, бо жаль мені буде:
Щось у лузі сизий голуб жалібненько гуде.

Вже ж про тебе, козаченьку, й вороги
питають,
Щодня й ночі в темнім лузі все тебе
шукають».

Гей, як крикне козаченько до гаю, до гаю:
«Наїжджайте, воріженьки, сам вас
накликаю!»

ОЙ ЩО Ж БО ТО ТА Й ЗА ВОРОН

Повільно

Ой що ж бо то та й за во_рон,
 що по мо_рю кря_кає?..
 Ой що ж бо то за бур_ла_ка,
 що всіх бур_лан зби_ра_є?

Ой що ж бо то та й за ворон,
 Що по морю крякає?..
 Ой що ж бо то за бурлака,
 Що всіх бурлак збирає? } 2

Збирайтеся, хлопці-молодці,
 Та все народ молодий,
 Та й поїдем, хлопці-молодці,
 У той лісок Лебедин! } 2

Ой що ж бо то, хлопці-молодці,
 Щось у хмарі гуде,
 Ой щось бо нам, хлопці-молодці,
 За пригодонька буде! } 2

Рости, рости, а клен-древу,
 Рости вгору високо!..

Поховали пана-отамана
 В сиру землю глибоко... } 2

Рости, рости, а клен-древу,
 Рости вгору ще вище...
 Поховали пана-отамана
 В сиру землю ще глибше... } 2

ОХ І НЕ СТЕЛИСЯ, ХРЕЩАТИЙ БАРВІНКУ

Повільно

Ох і не сте_ли_ся, хре_ща_тий бар_він_ку,
та і по кру_тій го_рі... Гей, не втішай_гесь,
злі_ і во_рі_жень_ки, га й при_го_донь_ці мо_ї!

Ох і не стелися, хрещатий барвінку,
Та і по крутій горі...
Гей, не втішайтесь, злії воріженьки,
Та й пригодоньці мої! } 2

Бо моя пригода — козацькая врода,
Так, як ранняя роса:
Що вітер повіє, сонечко пригріє,—
Роса на землю впаде. } 2

Що вітер повіє, сонечко пригріє,
Роса на землю впаде,—
Так моя неслава, людська поговорка,
Усе марно пропаде! } 2

Наїхали пани й тії орандарі,
Воли й вози забирать...
Гей, беріть же ви усю худобоньку:
Не маю вам що казати! } 2

А я, як жив буду, то все те здобуду,
Воли й вози покую;
Мережані ярма, тернові занози
Ще ж бо й сам я пороблю! } 2

На людську славу й тую поговорку
Ще раз у Крим ісходжу;
Повні вози солі, повні мажі риби
Ще додому привезу! } 2

СТОЇТЬ ЯВІР НАД ВОДОЮ

Повільно

Сто- іть я- вір над
во- до- ю, в во- ду по-
- хи- лив- ся; на но- за-
- на при- го- донь- на: но-
- зак за- жу- рив- ся.

Стоїть явір над водою,
В воду похилився;
На козака пригодонька:
Козак зажурився.

Не хилися, явороньку,
Ще ж ти зелененький;
Не журися, козаченьку,
Ще ж ти молоденький!

Не рад явір хилитися,—
Вода корінь мие!
Не рад козак журитися,
Так серденько ние.

Ой поїхав з України
Козак молоденький,—
Оріхове сіделечко
Ще й кінь вороненький.

Ой поїхав на чужину
Та там і загинув,
Свою рідну Україну
Навіки покинув.

Звелів собі насипати
Високу могилу,
Звелів собі посадити
Червону калину.

Будуть пташки прилітати,
Калиньоньку їсти,
Будуть мені приносити
З України вісті!

ОЙ КРЯЧЕ, КРЯЧЕ ТА ЧОРНЕНЬКИЙ ВОРОН

Помірно

Ой кря_че, кря_че та чор_нень_кий
во_рон та у лу_зі над во_до_ю,
ой пла_че,
пла_че ко_зак мо_ло_день_кий
на ко_ни_ку та й во_ро_но_му.

Ой кряче, кряче та чорненький ворон
Та у лузі над водою;
Ой плаче, плаче козак молоденький } 2
На конику та й вороному.

Вороний коню, заграй підо мною
Та розбий же мою тугу,
Розбий мою тугу по темному лугу } 2
Козакові та й молодому!

Ой іде козак та доріженькою,
Слізеньками умивається:

Десь моя ненька, десь моя старенька } 2
Та за мною убивається.

Ой згадай мене, моя стара нене,
Сідаючи та й обідати,—
Десь моя дитина на чужій сторонці, } 2
Да нікому та одвідати.

Ой згадай мене, моя стара нене,
Як сядеш увечері їсти,—
Десь моя дитина на чужій сторонці, } 2
Да нема од неї вісті.

Всяк, хто не маже, то дуже скрипить;
Хто не лукавить, то ззаду сидить,
Всякому рот дере ложка суха,—
Хто ж є на світі, щоб був без гріха?

ВСЬКОМУ ГОРОДУ НРАВ І ПРАВА

Рухливо

Вся_ ко_ му го_ ро_ ду нрав і пра_
ва, вся на і_ мі_ є свій
ум го_ ло_ ва, вся_ ко_ го
при_ хо_ ті во_ дять за ніс,
вся_ ко_ го ма_ нить к на_ жи_ ві свій біс.

Всякому городу нрав і права,
Всяка іміє свій ум голова,
Всякого прихоті водять за ніс,
Всякого манить к наживі свій біс.

Лев роздирає там вовка в куски,
Тут же вовк цапа скубе за виски,
Цап у городі капусту псує,
Всякий з другого бере за своє.

Всякий, хто вище, то нижчого гне,
Дужий безсильного давить і жме;
Бідний багатого — певний слуга,
Корчиться, гнеться пред ним, як дуга.

СТОЇТЬ ЯВІР НАД ГОРОЮ

Поволі

Сто- їть я- вір над го-
 - ро- ю, все ни- ва- е
 го- ло- во- ю; буй- ні віт- ри
 по- ві- ва- ють, ру- ки
 я- во- ру ла- ма- ють.

Стоїть явір над горою,
 Все киває головою,
 Буйні вітри повівають,
 Руки явору ламають. } 2

А вербочки шумлять низько,
 Волокуть мене до сна.
 Там тече поточок близько,
 Видно воду аж до дна. } 2

Нащо ж мені нарікати,
 Що в селі родила мати?

Нехай у тих мозок рветься,
 Хто високо вгору дметься. } 2

А я буду собі тихо
 Коротати малий вік,
 Так мине мене все лихо,
 Буду щаслив чоловік. } 2

ОЙ ДОЛЯ ЛЮДСЬКАЯ

Поволі. Сумно

Ой до- ля люд-ська я-
Ой до- ля
до- ля єсть слі- па- я! Час- то служи́ть
зли́м, не- гід- ним і їм по- ма- га- є.

Ой доля людська,
Доля єсть сліпая!
Часто служить злим, негідним } 2
І їм помагає.

Без розуму люде
В світі живуть гарно,
А з розумом та в недолі } 2
Вік проходить марно.

Ой доле людська,
Чом ти не правдива,
Що до інших дуже гречна, } 2
А до нас спесива?

ВІЄ ВІТЕР, ВІЄ БУЙНИЙ

Помірно

Ві- є ві- тер, ві- є буй- ний!
ду- би на- ги- на- є, си- дить ко- зак
на мо- ги- лі та й віт- ру ви- та- є.

Віє вітер, віє буйний,
Дуби нагинає,
Сидить козак на могилі } 2
Та й вітру питає:

«Скажи, вітре, скажи, буйний,
Де козацька доля?
Де фортуна, де надія, } 2
Де слава і воля?»

Йому вітер одвічає:
«Знаю,— каже,— знаю,
Твоя доля козацька } 2
В далекому краю.

Лежить вона затоптана
Сіримися волами».
Почув козак та й заплакав } 2
Дрібними сльозами.

ТА НЕ ЖУР МЕНЕ, МОЯ МАТИ

Поважно, з журбою

Та не жур ме- не,
мо- я ма- ти, бо я й
сам жу-рю- ся, ой як вий-
-ду за во- ро- та,
од віт- ру ва- лю- ся.

Та не жур мене, моя мати,
Бо я й сам журюся,
Ой як вийду за ворота,
Од вітру валюся.

Ой осідлаю кониченька,
Коня вороного,
Нехай несе в чисте поле
Мене молодого.

В чистім полі тирса шумить,
Катран зеленіє...
В чистім полі своя воля,
Що й серце німіє.

Ой зйду я на могилу —
Гляну-подивлюся,
Як згадаю про ту волю,
То й знов зажурюся.

ДЕ ТИ БРОДИШ, МОЯ ДОЛЕ

Поволі

Де ти бро- диш, мо- я до- ле,
Де ти бро-диш, мо- я до- ле,
не до- или- чусь я те- бе! До-сі б мож- на
До-сі б мож- на
ди- не по- ле при- гор- ну- ти до се- бе!
ди- не по- ле
Все пи- та- ю, все шу- на- ю, аж сер- день- но
Все пи- та- ю, все шу- на- ю,
ча- в'я- лив... Все пи- та- ю, все шу- на- ю,
Все пи- та- ю, все шу- на- ю,

Для закінчення

аж серденько із'я-лив... то й то-му я бу-ду раді

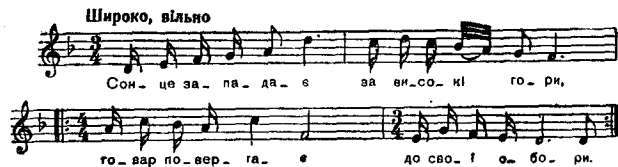
Де ти бродиш, моя доле?
 Не докличусь я тебе!
 Досі б можна дике поле
 Пригорнути до себе.
 Все питаю, все шукаю,
 Аж серденько із'ялив...
 Все питаю, все шукаю,
 Аж серденько із'ялив.

Чи на морі між купцями
 Лічиш з краму бариші,
 Чи в хоробах з панянками
 Ти регочешся вночі?
 Чи при місяці без сонця
 Чешеш кучері дівкам,
 Чи на небі із віконця
 Сучиш дулі біднякам?

Чи у полі при долині
 Диким маком ти цвітеш,
 Чи у лузі на калині
 Ти зозулею куєш?
 Ой змилуйся, моя нене,
 Та край мене хоч присядь.
 Хоч постій ти біля мене,
 То й тому я буду рад!

СОНЦЕ ЗАПАДАЄ ЗА ВИСОКІ ГОРИ

Широко, вільно

Сон-це за-па-да-є за ви-со-кі го-ри,
 то-вар по-вер-га-є до сво-ї о-бо-ри.

Сонце западає за високі гори,
 Тovar повертає до свої обори. (2)

Лиш я, сиротина, без кута, без хати,
 Де ж головку склоню? — Не знати,
 не знати. (2)

Лист жене вітрами, все ж колись спочине,
 Билина водою берега достигне. (2)

Лиш я, сиротина, білим світом блуджу,
 Молоді літа марно віком нуджу. (2)

НІ РОДИНИ НЕМА, НІ ДРУЖИНИ

Поволі, сумно

Ні ро_ди_ни не_ма,
ні дру_жи_ни не_ма... Світ ши_ро_кий у_сім,
а ме_ні він тюр_ма,
а ме_ні він тюр_ма.

Ні родини нема,
Ні дружини нема...
Світ широкий усім,
А мені він тюрма,
А мені він тюрма.

Я ж усюди один,
Я ж усюди чужий,
Скрізь небажаний я —
Така доля моя,
Така доля моя.

Рік за роком мина,
Усе кращі літа...
Чи зазнаю коли
Щастя крихітку я?
Щастя крихітку я?

СХОВАЛОСЬ СОНЦЕ ЗА ГОРОЮ

Помірно

Схо_ва_лось сон_це за го_ро_ю,
ту_ман ле_гень_кий
зем_лю вкрив, ше_по_че ві_тер
з о_со_кою, і гай зе_ле_ний
по_тем_нів.

Сховалось сонце за горою,
Туман легенький землю вкрив,
Шепоче вітер з осокою,
І гай зелений потемнів. } 2

Далеко співи десь лунають,
На небі зірка миготить,
Отари з поля поспішають
У холодочок відпочити. } 2

Блакитне небо обгорнуло
Усю рослину, всіх людей,
Село в садочках потонуло,
Затьохкав пісню соловей... } 2

Моя Україно, мій ти раю,
 Ти чарівниченько моя,
 Я без кінця тебе кохаю,
 Ще й більш кохати хочу я! } 2

РОДИМИЙ КРАЮ, СЕЛО РОДИМЕ

Поволі, з сумтком

Ро-ди-мий кра-ю, се-
 ло ро-ди-ме! Вас я ві-та-ю, міс-ця лю-би-мі!
 Зе-ле-ні ни-ви, лі-си, мо-ги-ли, щас-
 ли-ві з ва-ми дні ті у-пли-ли.

Родимий краю, село родиме!
 Вас я вітаю, місця любимі!
 Зелені ниви, ліси, могили,
 Щасливі з вами дні ті уплили. } 2

І ти, хатино, стріхо старенька,
 Мила родина, нене рідненька!
 Вас повітати душа бажає,
 Потіхи більшої в світі немає. } 2

І ти, кринице, свідку любові,
 Вітай, сестрице! Вітай ми знову!
 Скажи ми правду, правду щирішу, } 2
 Чи ще знайду я любов гарнішу?

Тут і гарніше луг зеленіє,
 Тут і тепліше сонечко гріє!
 При вас бажаю віку дожити,
 В рідній землиці кості зложити. } 2

ЧОМ, ЧОМ, ЧОМ, ЗЕМЛЕ МОЯ

Помірно

Чом, чом, чом, зем- ле мо- я,
 так лю- ба ти ме- ні, так лю- ба
 ти ме- ні? Чом, чом, чом, зем-
 - ле мо- я, ча- ру- є так ме- не, кра-
 - са тво- я?

Чом, чом, чом, земле моя,
 Так люба ти мені,
 Так люба ти мені?
 Чом, чом, чом, земле моя,
 Чарує так мене
 Краса твоя?

Чим, чим, чим манить мене
 Пташні твоєї спів,
 Пахучий цвіт лісів?
 Чим, чим, чим манить мене
 Вода річок твоїх,
 Що тут пливе?

Тим, тим, тим, дитино, знай,
 Що тут ти вперше світ

Узріла в цвіті літ.
 Тим, тим, тим, дитино, знай,
 Що води ті й ліси —
 Твій рідний край!

Тут, тут, тут діди твої
 Пролнали кров свою
 За віру й свободу!
 Тут, тут, тут усі твої
 Найближчі серденьку
 І дорогі!

ВЕРХОВИНО, СВІТКУ ТИ НАШ

Повільно

Вер_ хо_ ви_ но, світ_ ку ти наш! Гей, як у_ те_ бе тут ми_ ло! Як іг_ ри вод, пли_ не тут час_ сво_ бід_ но шум_ но, во_ се_ ло.
 Трошки швидко
 Ой не_ ма_ є кра_ ю, кра_ ю над ту Вер_ хо_ ви_ ну!
 Ко_ би ме_ ні тут по_ бу_ ти хоч од_ ну го_ ди_ ну!
 Ой не_ ма_ є кра_ ю, кра_ ю над ту Вер_ хо_ ви_ ну!
 Ко_ би ме_ ні тут по_ бу_ ти хоч од_ ну го_ ди_ ну!

Верховино, світку ти наш!
 Гей, як у тебе тут мило!
 Як ігри вод, плине тут час,
 Свободно, шумно, весело.

Ой немає краю, краю
 Над ту Верховину!
 Коби мені тут побути
 Хоч одну годину! } 2

З верха на верх, а з бору в бір
 З легкою в серці думкою,
 В чересі крис, в руках топір,
 Буяє легінь тобою.

Єсть у мене топір, топір
 Ще й кована бляшка,
 Не боюся ані німця,
 Ані того ляхка!

Гей, що ми там Поділля край!
 Нам полонина — Поділля,
 А бори — степ, ялиця — май,
 А звіра голос — весілля!

Черемоше, Черемоше,
 Бистра твоя вода!
 Дівчинонько з Верховини,
 Гарна твоя врода!

ПРИЙШОВ Я ДО ТЕБЕ, МІЙ ДУБЕ ЗЕЛЕНИЙ

Помірно
 Один

Прийшов я до тебе, мій
 дубе зелений, стоїш, мов король ти у темнім гаю,
 Двоє
 Послухай, мій дубе, мій друже коханий, то-
 бі розкажу я всю тугу свою.

Прийшов я до тебе, мій дубе зелений,
 Стоїш, мов король, ти у темнім гаю,
 Послухай, мій дубе, мій друже коханий,
 Тобі розкажу я всю тугу свою.

Як гарно у вас тут у темному гаю:
 Тут пташки співають, а там соловей,
 Тут місяць веселий, тут зіроньки сяють,
 Тут краще й миліше, ніж там у людей.

А там живуть люди, та все брати рідні,
 А згоди, братерства і правди нема,
 Там річки криваві, там брехні, там сльози,
 Там брат з свого брата сорочку зніма.

ПОВІЙ, ВІТРЕ, ПОВІЙ, ВІТРЕ

пе поспішаючи

По- вія, віт- ре, по- вія, віт- ре,
від- ко- ли тя про- шу, роз- вія, віт- ре,
ту- гу мо- ю, що на сер- ці мо- шу)

Повій, вітре, повій, вітре,
Відколи тя прошу,
Розвій, вітре, тугу мою,
Що на серці ношу.

Буду віять, буду віять,
Не переставати,
Тільки туги не розвію,
Що має бог дати.

Ой вийду я, ой вийду я
На високу гору,
Стану-гляну, подивлюся
У глибоку воду.

А там рибка, а там шука
Гуляє доволі,
А у мене молоді
Ні щастя, ні долі.

Купала-сь ня, моя мамко,
Три рази на днину;
Не купала-сь мене, мамко,
В щасливу годину.

Було б мене, моя мати,
Раз на день купати,
Було б мені, моя мати,
Щастя долю дати.

ДИВЛЮСЬ Я НА НЕБО

Повільно

Дивлюсь я на небо та й думку гадаю:
 Чому я не сокіл, чому не літаю,
 Чому мені, боже, ти крилець не дав? —
 Я б землю покинув і в небо злітав!

Дивлюсь я на небо та й думку гадаю:
 Чому я не сокіл, чому не літаю,
 Чому мені, боже, ти крилець не дав? —
 Я б землю покинув і в небо злітав!

Далеко за хмари, подалі від світу,
 Шукать собі долі, на горі — привіту,
 І ласки у зірок, у сонця просять,
 У світі їх яснім все горе втопить.

Бо долі ще змалку здаюсь я нелюбий,—
 Я наймит у неї, хлопцюга прибудний;
 Чужий я у долі, чужий у людей!
 Хіба ж хто кохає нерідних дітей?..

СКАЖИ МЕНІ ПРАВДУ

Повільно, не поспішаючи

Скажи мені правду, мій добрий козаче,
 Що діяти серцю, коли заболить?
 Як серце застогне і гірко заплаче,
 Як дуже без щастя воно защемить? } 2

Як горе, мов терен, всю душу поколе,
 Коли одуралось тебе вже усе,
 І ти, як сухеє перекотиполе,
 Не знаєш, куди тебе вітер несе? } 2

Е, ні,— кажеш мовчки,— скосивши билину,
 Хоч рано і вечір водою полий,—

Скажи мені правду, мій добрий козаче,
 Що діяти серцю, коли заболить?
 Як серце застогне і гірко заплаче,
 Як дуже без щастя воно защемить? } 2

Як горе, мов терен, всю душу поколе,
 Коли одуралось тебе вже усе,
 І ти, як сухеє перекотиполе,
 Не знаєш, куди тебе вітер несе? } 2

Е, ні,— кажеш мовчки,— скосивши билину,
 Хоч рано і вечір водою полий,—

Не зазеленіє; кохай сиротину,
А матері й батька не бачити їй! } 2

Отак і у світі: хто рано почує,
Як серце застогне, як серце зітхне,
Той рано й заплаче... А доля шуткує —
Поманить, поманить та й геть полине... } 2

А можна ж утерпіть, як яснеє сонце
Блисне і засяє для миру всього
І гляне до тебе в убоге віконце?
Осліпнеш, а дивишся все на його! } 2

МАЛА МАТИ СИНА

Спокійно, не поспішаючи

The musical score is written on three staves in a 2/4 time signature. The melody is simple and folk-like. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables that span across notes. The lyrics are: 'Ма_ ла ма_ ти си_ на, си_ на є_ ді_ но_ го, пі_ сла_ ла до вій_ ська хлоп_ ця мо_ ло_ до_ го.'

Мала мати сина,
Сина єдиного,
Післала до війська
Хлопця молодого. } 2

Ой іди, синочку,
Та й не забавляйся,
За рочок, за другий
Додому вертайся. } 2

А на перший рочок
Прилетів листочок,
А на другий рочок
Приїхав синочок. } 2

Ой іде синочок
З далеких доріжок,
Припав мамці своїй
До біленьких ніжок. } 2

ОЙ ПОКРИЛИСЬ БІЛИМ СНІГОМ ПОЛОНИНИ

Протяжно, співуче

Ой по_ кри_лись бі_лим сні_гом по_ ло_ ни_ ни,
десь по_ т_ хав хло_ пець ми_ лий з Бу_ но_ ви_ ни,
на про_ шан_ ня дав дів_ чи_ ні си_ ню чіч_ ку,
сам про_ пав, не_ на_ че ка_ мін_ в би_ стру річ_ ку.

Ой покрились білим снігом полонини,
Десь поїхав хлопець милий з Буковини,
На прощання дав дівчині синю чічку*, }
Сам пропав, неначе камінь в бистру річку. } 2

Ой заплачеш, моя мила, ой заплачеш,
Бо мене уже ти більше не побачиш.
Йшов шукати ліпшу долю в чужім краю, }
А тепер тут на чужині пропадаю. } 2

Ой між горами трембіта трембітає,
Із-за гаю гайвороння вилітає...
Дівчинонька плаче, хлопця виглядає, }
Тільки милий із чужини не вертає. } 2

Розцвіла весняним цвітом Буковина,
Довго ждала — не діждалася дівчина,
Залишив на згадку милий синю чічку, }
Сам пропав, неначе камінь в бистру річку. } 2

* Чічка — квітка.

НА ЧУЖИНІ ТЯЖКО ЖИТИ

Вільно, не поспішаючи

На чу_жині тя_жко жи_ти, я
той ка_мінь пі_дійми_ти. ка_мінь здійму — від_
_по_чи_ну, на чу_жині мар_но ги_ну.

На чужині тяжко жити,
Як той камінь підоймити,
Камінь здійму — відпочину,
На чужині марно гину. } 2

Бо чужина — не родина,
Плаче серце, як дитина,
Плаче воно — знає чого:
Нема правди ні від кого. } 2

На родині сонце гріє...
На чужині вітер віє,
Вітер віє, траву хилить,
За родинів серце болить. } 2

Болить воно — знає чого:
Нема правди ні від кого,

Нема правди та й не буде.
Розібрали правду люде. } 2

Розібрали — розсудили,
Щоби ми ся не любили,
Щоби ми ся не любили,
Щоб ми в парі не ходили. } 2

ЧУЄШ, БРАТЕ МІЙ

Поволі

Чуєш, бра-те мій, го-ва-ри-шу
 мій, від-лі-та-ють сі-рим шну-ром жу-рав-лі
 у ви-рій: кли-чуть: кру-кру- кру... На чу-жні-ці ум-
 -ру, за-ки мо-ре пе-ре-ле-чу, крилонь-ки зі-
 -гру, крилонь-ки зі-гру, кру- кру- кру-

Чуєш, брате мій,
 Товаришу мій,
 Відлітають сірим шнуром
 Журавлі у вирій;

Кличуть: кру-кру-кру...
 На чужині умру,
 Заки море перелечу,
 Крилоньки зітру,
 Крилоньки зітру,
 Кру-кру-кру...

Мерехтить в очах
 Безконечний шлях,
 Гине, гине в темній мряці
 Слід по журавлях.

Кличуть: кру-кру-кру...
 На чужині умру,
 Заки море перелечу,
 Крилоньки зітру,
 Крилоньки зітру,
 Кру-кру-кру...

ЗЕЛЕНИЙ ГАЙ, ПАХУЧЕ ПОЛЕ

Помірно
Всі

Зе- ле- ний гай, па- ху- че:

по- ле в тюр- мі при-сни- ли- ся ме-

Широко
Одна

Всі

-ні, степ ши-ро- кий, не-на-че

мо- ре, в да-ле- кий рід- ний сто- ро- ні.

Detailed description: The image shows a musical score for a song. It consists of four systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The first system is marked 'Помірно' and 'Всі'. The second system continues the melody. The third system is marked 'Широко' and 'Одна'. The fourth system continues the melody. The lyrics are in Ukrainian and describe a scene in a prison.

Зелений гай, пахуче поле
В тюрмі приснилися мені,
І степ широкий, неначе море,
В далекій рідній стороні. } 2

Садок вишневий коло хати,
Хатина вбогая моя,
А в тій хатині сумує мати,
Ї лежить, нездужає сестра. } 2

Поблідло личко, згасли очі,
Надія вмерла, стан зігнувся...
І я заплакав опівночі,
І, гірко плачучи, проснувсь. } 2

ОЙ ЧОГО ТИ, ДУБЕ

Стримано

Ой чо_ го ти, ду_ бе,
на яр по_ хи_ лив_ ся? Ой чо_ го, ко_
_ за_ че, не спиш, за_ жу_ рив_ ся?

Ой чого ти, дубе,
На яр похилився?
Ой чого, козаче,
Не спиш, зажурився?

Гей, мене чарують
Зорі серед ночі,
Не дають заснути
Серцю карі очі.

Гей, лети, мій коню,
Степом і ярами,
Розбий мою тугу
В бою з ворогами!

ПОЮ КОНІ ПРИ ДУНАЮ

Виразно, не поспішаючи

По_ ю ко_ ні при Ду_ на_ ю,
а сам сто_ ю та й ду_ ма_ ю:
ко_ ні ка_ рі, ко_ ні си_ ві,
а я, мо_ лод нещас_ ли_ вий!

Пою коні при Дунаю,
А сам стою та й думаю:
Коні карі, коні сиві,
А я, молод, нещасливий!

Ой чого ж я так нещасний?
Чим не козак, чим не красний?
Чи мій палаш не острений,
Що мій світок засмучений?

Світ широкий, сонце гріє,
Від заходу вечоріє,
Темна нічка — не видати,
А я мушу з кіньми спати.

Сплю годину та й сплю другу,
Годі знести серцю тугу!

Коні карі, коні сиві,
Будьте ви мені зичливі!

Буду медом вас поїти,
Та й буду вас напувати,
Занесіть мя, де я знаю,
Де калина в темнім гаю!

Де калина червоненька,
Де хатина низесенька,
Де хатина низесенька,
Там дівчина Марусенька.

Світить, світить, ясні зорі!
Коні мої, вірні коні,
Коні карі, коні сиві,
Будьте ви мені зичливі!

ОЙ ДНІСТРЕ МІЙ, ДНІСТРЕ

Широко, вільно

The musical score consists of four staves of music in 2/4 time. The lyrics are written below the notes. The first staff begins with the tempo marking 'Широко, вільно'. The lyrics are: «Ой Дніс-тре мій, Дніс-тре, річ-», followed by «но ж мо-я ми-ла, ну-ди ти так сум-но пливеш?», then «Я пли-ву у мо-ре, щоб там сво-є го-ре за-», and finally «бу-ти, вто-пити ти на дні.»

«Ой Дністрі мій, Дністрі,
Річко ж моя мила,
Куди ти так сумно пливеш?»
«Я пливу у море,
Щоб там своє горе
Забути, втопити на дні».

«Ой Дністрі пливучий,
Широкий, могучий,
Візьми свої води, очисти!
Пливи в тихе море,
Лиши там своє горе
І знову до нас поверни!»

ОЙ НЕ П'ЮТЬСЯ ПИВА, МЕДИ

Широко

Ой не п'ються лива, медиди,
не п'ється вода,
прилучилась чумакові, гей, гей,
гей, гей, у степу біда.

Ой не п'ються пива, меди,
Не п'ється вода,
Прилучилась чумакові,
Гей, гей, гей, гей,
У степу біда.

Заболіла головонька,
Заболів живіт,
Упав чумак коло воза,
Гей, гей, гей, гей,
Упав та й лежить.

Із Одеси преславної
Завезли чуму.
Покинули товариша,—
Гей, гей, гей, гей,
Горенько йому!

Воли його коло воза
Понуро стоять,
А із степу гайворони,
Гей, гей, гей, гей,
До його летять.

Ой не клюйте, гайворони,
Чумацького трупа:
Наклювавшись, подохнете,
Гей, гей, гей, гей,
Коло мене вкупі.

Ой полетіть, гайворони,
Мої сизокрилі,
До батечка та скажіте,
Гей, гей, гей, гей,
Щоб службу служили.

Та за мою грішну душу
Псалтир прочитали,
А дівчині молоденькій,
Гей, гей, гей, гей,
Скажіть, щоб не ждала.

ГЕЙ, ТРИ ШЛЯХИ ШИРОКІІ

Широко

Гей, три шля_ хи ши_ ро_ кі_ і
до ну_ пи зій_шли_ ся, в У_ кра_ ї_ ни на чу_ жи_ ну
бра_ ти ро_ вія_шли_ ся.

Варіант Повільно

Ой, три шля_ хи ши_ ро_ кі_ і
до ну_ пи зій_шли_ ся, в У_ кра_ ї_ ни
ма чу_ жи_ ну бра_ ти ро_ вія_шли_ ся.

Гей, три шляхи широкіі
Докупи зійшлися.
З України на чужину
Брати розійшлися.

Покинули стару матір,
Той жінку покинув,
А той сестру. А найменший —
Молоду дівчину.

Посадила стара мати
Три ясени в полі,
А невістка посадила
Високу тополю.

Три явори посадила
Сестра при долині...
А дівчина заручена —
Червону калину.

Не прийнялись три ясени,
Тополя всихала,
Повсихали три явори,
Калина зов'яла.

Не вертаються три брати,
Плаче стара мати,
Плаче жінка з діточками
В нетопленій хаті.

Сестра плаче, йде шукати
Братів на чужину...
А дівчину заручену
Кладуть в домовину.

Не вертаються три брати,
По світу блукають,
А три шляхи широкіі
Терном заростають.

ТЕЧЕ ВОДА В СИНЕ МОРЕ

Широко

Музична партитура для голосу та фортепіано. Вона складається з трьох систем. Перша система починається з нотного знаку G-clef та ключа F# (два діжки). Над першою системою написано 'Широко'. Під першою системою літери: Те_ че во_ да в си_ не мо_ ре,. Друга система: та не ви_ ті_ на_ є; шу_ на но_ зан свою. Третя система: до_ лю, а до_ лі не_ ма_ є.

Тече вода в синє море,
Та не витікає;
Шука козак свою долю,
А долі немає. } 2

Пішов козак світ за очі;
Грає синє море,
Грає серце козацькеє,
А дума говорить: } 2

— Куди ти йдеш, не спитавшись?
На кого покинув
Батька, неньку старенькую,
Молоду дівчину? } 2

На чужині не ті люди,
Тяжко з ними жити:
Ні з ким буде поплакати,
Ні поговорити. } 2

Сидить козак на тім боці,—
Грає синє море,
Дунав, доля зустрінеться,
Спіткалося горе. } 2

А журавлі летять собі
На той бік ключами,
Плаче козак — шляхи биті
Заросли тернами... } 2

ВІТЕР З ГАЄМ РОЗМОВЛЯЄ

Помірно

Вітер з гаєм розмовляє,
шепче з осокою,
пливе човен по Дунаю,
один за водою.

Вітер з гаєм розмовляє,
Шепче з осокою,
Пливе човен по Дунаю
Один за водою. } 2

Пливе човен, води повен,
Ніхто не спиняє,
Може б спинив рибалонька,
Та його немає. } 2

Гойдається сюди-туди,
Аж серденько мліє,
Без весельця пливе собі,
Куди вітер віє. } 2

Виплив човен в синє морє,
А воно заграло,
Погралися чорні хвилі —
І скіпок не стало. } 2

Недовгий час — як човнові
До синього моря,—
Сиротині на чужину,
А там і до горя. } 2

Пограються добрі люди,
Як холодні хвилі,
Поки схочуть, поки стане
В сердешного сили. } 2

Потім собі подивляться,
Як сирота плаче,
Потім спитай: де сирота,—
Не чув і не бачив. } 2

ЄСТЬ НА СВІТІ ДОЛЯ

Співає

Єсть на сві_ ті до_ ля,
а хто ї_ ї зна_ є? Єсть на сві_ ті
во_ ля, а хто ї_ ї ма_ є?
Єсть лю_ ди на сві_ ті сріблом-злотом ся_ ють,
зда_ єть- ся па_ ну_ ють, а до_ лі не зна_ ють.

Єсть на світі доля,
А хто її знає?
Єсть на світі воля,
А хто ж її має?
Єсть люди на світі,
Сріблом-злотом сяють,
Здається, й панують,
А долі не знають.

Ні долі, ні волі.
З нудьгою та горем
Жупан надівають,
А плакати сором.
Візьміть срібло й злото
Та й будьте багаті!

А я візьму сльози —
Лихо вилити!

Затоплю недолю
Дрібними сльозами,
Затоплю неволю
Білими ночами!
Тоді я веселий,
Тоді і багатий,
Як буде серденько
По волі гуляти!

ЗА БАЙРАКОМ БАЙРАК

Поважно

За бай-ра-ком байрак, за бай-ра-ком бай-рак,
в там степ та мо-ги-ла,
із мо-ги-ли ко-зак, із мо-ги-ли ко-зак,
вста-є си-вий, по-ки-лий

За байраком байрак, (2)
А там степ та могила.
Із могили козак (2)
Встає сивий, похилій.

Встає сам уночі,
Іде в степ, а йдучи
Співа, сумно співає:
«Наносили землі,
Та й додому пішли,
І ніхто не згадає.

Нас тут триста, як скло,
Товариства лягло!
І земля не приймає.
Як запродав гетьман
У ярмо християн,
Нас послав поганяти.

По своїй, по землі
Свою кров розлили
І зарізали брата.
Крові брата впились
І отут полягли
У могилі заклятій».

Та й замовк, зажурився
І на спис похилився,
Став на самій могилі.
На Дніпро позирав,
Тяжко плакав, ридав,
Сині хвилі голосили.

З-за Дніпра, із села,
Луна гаєм гула,
Треті півні співали.
Провалився козак,
Стрепенувся байрак,
А могила застогнала.

ЗОРЕ МОЯ ВЕЧІРННЯ

Помалу.

Зо-ре! мо-я ве-чір-ня-я,
зій-ди над го-ро-ю, по-го-во-рим,
ти-хе-сень-ко в не-во-лі, з то-бо-ю.
Роз-ка-жи, як за го-ро-ю со-неч-ко сі-
-да-є, як у Дніп-ра ве-сеч-ка
го-лу по-зи-ча-є.

Зоре моя вечірняя,
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.

Розкажи, як за горою
Сонечко сідає,
Як у Дніпра веселочка
Воду позичає.

Як широка сокорина
Віти розпустила...

А над самою водою
Верба похилилась —

Аж по воді розіслала
Зелені віти,
А на вітах гойдаються
Нехрещені діти.

ДУМИ МОЇ

Поллолі

Ду-ми мо-ї, ду-ми мо-ї, ах ко-мо-ні
з ва-ми! На-що ста-ли на ва-пе-рі сум-ни-ми ря-
-да-ми?.. Чом вас ві-тер не роз-ві-яв
в сте-пу, як пи-лину? Чом вас ах ко-
мо-ні спа-ло, ах сво-ю ди-ти-ну?

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?..
Чом вас вітер не розвіяв
В степу, як пилину?
Чом вас лихо не приспало,
Як своєю дитину?..

Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти!
Виростав вас, доглядав вас —
Де ж мені вас діти?..
В Україну ідіть, діти!
В нашу Україну,

Попідтинню, сиротами,
А я — тут загину.

Там найдете шире серце
І слово ласкаве,
Там найдете щирю правду,
А ще, може, й славу...
Привітай же, моя ненько!
Моя Україно!
Моїх діток нерозумних,
Як свою дитину.

ЛЕТИ, МОЯ ДУМО

Помірно

Ле-ти, мо-я ду-мо, в ве-чір-ню го-ди-ну да-
 ле-но-да-ле-но звід-сіль! Ле-
 -ти, мо-я ду-мо, у ту-ю ха-ти-ну, де
 слу-ха-є на-з-ку то-піль.

Лети, моя думо, в вечірню годину
 Далеко-далеко звідсіль!
 Лети, моя думо, у тую хатину,
 Де слухає казку топіль.

Жила в тій хатині дівчина кохана,
 А може, й живе — то вклонись,
 Скажи ти їй правду, болючу, мов рана,
 Що я вже не той, що колись.

Що гасне мій погляд, німіє мій голос,
 А скиби зорали чоло,
 Поволі в неволі сивіє мій волос,
 А терня у груди вросло.

ЯК Я, БРАТТЯ, РАЗ СКОНАЮ

Помірно

Як я, брат-тя, раз ско-на-ю, за-не-сіть ме-
 -не, де зна-ю, за-не-сі-те в У-кра-ї-ну,
 там ро-див-ся, там за-ги-ну. За-не-сі-те
 в У-кра-ї-ну, там ро-див-ся, там за-ги-ну.

Як я, браття, раз сконаю,
 Занесіть мене, де знаю,
 Занесіть в Україну,—
 Там родився, там загину. } 2

Там і мила спогадає,
 Хто в могилі спочиває;
 І заб'ється в ній серденько,
 Піде сльоза по личеньку. } 2

Там рідненький вітер віє,
 Сонце світить, сонце гріє.
 Прийдуть діти зілля рвати,
 Будуть мене споминати. } 2

ЧОРНІІ БРОВИ, КАРІІ ОЧІ

Широко, з піднесенням

Чор_ ні_ і бро_ ви, ка_ рі_ і о_ чи,
 тем_ ні, як ніч_ ка, яс_ ні, як день!
 Ой о_ чи, о_ чи, о_ чи ді_ во_ чи,
 де ж ви нав_ чи_ лись зво_ дить лю_ дей?

Чорні брови, карії очі,
 Темні, як нічка, ясні, як день!
 Ой очі, очі, очі дівочі,
 Де ж ви навчилися зводить людей? } 2

Вас і немає, а ви мов тута,
 Світите в душу, як дві зорі.
 Чи в вас улита якась отрута,
 Чи, може, справді ви знахарі? } 2

Чорні брови — стрічки шовкові,
 Все б тільки вами я любувавсь.
 Карії очі, очі дівочі,
 Все б тільки я дивився на вас! } 2

Чорні брови, карії очі!
 Страшно дивиться під час на вас:
 Не будеш спати ні вдень, ні вночі,
 Все будеш думать, очі, про вас. } 2

ЯКБИ МЕНІ НЕ ТИНОЧКИ

Помірно

Як_ би ме_ ні не ти_ ноч_ ки та й не пе_ ре_
 ла зи, хо_ див би я до ді_ в_ чи_ ни
 по чо_ ти_ ри ра_ зи, хо_ див би я
 до ді_ в_ чи_ ни по чо_ ти_ ри ра_ зи.

Якби мені не тиночки
 Та й не перелази,
 Ходив би я до дівчини
 По чотири рази. } 2

Якби мені не тиночки
 Та й не перетинки,
 Ходив би я до дівчини
 Та щовечоринки. } 2

Галю, серце, рибко моя,
 Що мені казати?
 Хотів би я тебе одну
 Цілий вік кохати. } 2

В ЧАРАХ КОХАННЯ

Повільно, не поспішаючи

В ча-рах ко-хан-ня мо-є ді-ву-
-ван-ня, хо-чу я віль-но, як
пташ-ка, про-жить! Віль-не ко-хан-ня,
віль-не об-ран-ня,— сер-день-ку
во-ля, як хо-че лю-бить!

В чарах кохання моє дівування,
Хочу я вільно, як пташка, прожить!
Вільне кохання, вільне обрання,—
Серденьку воля, як хоче любить!

Шкода й розмови: святої любові
Силою в серце не можна вложити...
Поки шовкові чорнітимуть брови —
Дайте бо жить мені, дайте бо жить!

Той мені шепче... Той руки цілує,
Той тут навколішки смирно стає,

Той мені вірші любовні віршує,
Той аж поклони, мов богові, б'є...

З них же один мені бачиться всюди,
До одного тільки серце лежить...
Поки горять мої полум'ям груди —
Дайте бо жить мені, дайте бо жить!

Нащо питати, якого кохати? —
Серденько зразу вгадало само.
Нащо шукати, которий багатий? —
Там, де багатство, там певне ярмо.

Ненька зітхає, а батенько лає,
Слава недобра про мене біжить...
Суд-пересуд... Але все те минає.
Дайте бо жить мені, дайте бо жить!

Що тут і батько, і рідная мати?
Що тут всі родичі, що увесь мир?
Все мені байдуже! Годі й казати...
Байдуже глум і людський поговорі!

Серденько б'ється, і ние, і рветься,
В грудях гарячих пала і дрижить...
Поки аж молодість красна минеться,
Дайте бо жить мені, дайте бо жить!

ЧОВЕН ХИТАЄТЬСЯ

Повно, не поспішаючи

Чо_ вен хи_ та_ єть_ ся се_ ред во_ ди,
В ми_ сяч_ ним сяй_ ві бі_ лі_ ють са_ ди,
пле_ ще о хви_ лі вес_ ло.
зда_ ле_ на вид_ но се_ ло.
Лю_ ба дів_ чи_ но, прий_ ди, прий_ ди!
За_ бу_ дем ден_ не_ є зло! зло! Чо_
_ вен по во_ ді ви_ хи_ ту_ є_
_ ться, ко_ за_к в дів_ чи_ ни ви_
_ пи_ ту_ є_ ться, „Чо_м в те_ бе,
дів_ чи_ но, оч_ на чо_р_ но_ сень_

ні? „Від тем_ но_ ї ніч_ ки, мій
ми_ ле_ сень_ кий”

Човен хитається серед води,
Плеще о хвилі весло,
В місячнім сяйві біліють сади,
Здалека видно село.

Люба дівчино, приходи, приходи, } 2
Забудем денне зло!

Човен по воді вихитується,
Козак в дівчини випитується:

«Чом в тебе, дівчино,
Очка чорнесенькі?»
«Від темної нічки,
Мій милесенький».

Човен хитається серед води,
Плеще о хвилі весло,
В місячнім сяйві біліють сади,
Здалека видно село.

Люба дівчино, приходи, приходи, } 2
Забудем денне зло!

Човен по воді вихитується,
Козак в дівчини випитується:

«Чом в тебе, дівчино,
Уста солоденькі?»
«Щоб ти цілував їх,
Мій милесенький».

ХУСТОЧКО Ж МОЯ, ШОВКОВАЯ

Помалу

Хус_точ_ко ж мо_я,
шов_ко_ва_лі Те_бе ми_лий
дав, бо ме_не спо_добав,
ко_ло те_ї га_кри_ни_чень_ки,
як зо мно_ю сто_яв, яв, яв,

Хусточко ж моя, шовковая!
Тебе милий дав, бо мене сподобав,
Коло теї та криниченьки,
Як зо мною стояв. } 2

Хусточко ж моя, червона,
Тебе милий дав, бо мене сподобав,
Коло теї та криниченьки,
Як зо мною стояв. } 2

Я ж по хустоньці вишиваю,
Шовком, золотом мережаю,
Дрібненькими та слізоньками
Та й обливаюсь. } 2

Ой я хустоньку вишиваю.
З нею думкою розмовляю
Все про того та козаченька. } 2
Що я кохаю.

Хусточко ж моя, вишиваная!
Чи на те ж тебе я вишивала,
Щоб нелюбу та й немилу
Тепер віддала? } 2

Хусточко ж моя, гаптованая!
Чи на те ж бо я гаптувала,
Щоб старому, супротивному,
Тебе чіпляла? } 2

Хусточко ж моя, безщасная!
Обітри мої ти слізоньки,
Що з очей моїх течуть карих,
Як тії річки! } 2

Хусточко ж моя, безталанная!
Ти закрій мої карі оченьки,
Як я ляжу в домовину
Від любовоньки! } 2

ТЕЧЕ РІЧКА НЕВЕЛИЧКА

Помірно

Те_ че річ_ ка не_ ве_ лич_ на
 з виш_ не_ во_ го са_ ду... Кли_ че но_ зак
 дів_ чи_ нонь_ ку со_ бі на по_ ра_ ду.
 Гей- гей, гей- гей, гей- гей,
 гей- гей! Кли_ че но_ зак дів_ чи_ нонь_ ку
 со_ бі на по_ ра_ ду.

Тече річка невеличка
 З вишневого саду...
 Кличе козак дівчиноньку
 Собі на пораду.
 Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
 Кличе козак дівчиноньку
 Собі на пораду.

«Порадь мене, дівчинонько,
 Як рідная мати,
 А чи мені женитися,
 А чи тебе ждати?»

Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
 А чи мені женитися,
 А чи тебе ждати?»

«Ой я тебе, козаченьку,
 І раджу й не раджу,
 Я з тобою вечір стою,
 На іншого важу.
 Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
 Я з тобою вечір стою,
 На іншого важу!»

«Бодай тебе, дівчинонько,
 З твоєю радою:
 Я до тебе з щирим серцем,
 А ти з неправдою!
 Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
 Я до тебе з щирим серцем,
 А ти з неправдою!»

Бодай же ти, дівчинонько,
 Тоді заміж вийшла,
 Як у млині на камені
 Пшениченька зійшла!
 Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
 Як у млині на камені
 Пшениченька зійшла!»

«Бодай же ти, козаченьку,
 Тоді оженився,
 Як у лісі при дорозі
 Сухий дуб розвився!
 Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
 Як у лісі при дорозі
 Сухий дуб розвився!»

Ой у млині на камені
 Пшениченька зійшла...
 Ще молода дівчинонька,
 А вже заміж вийшла.
 Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
 Ще молода дівчинонька,
 А вже заміж вийшла.

Ой у лісі при дорозі
 Сухий дуб розвився...
 Козак старий, літа пройшли,
 А ще не женився.
 Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
 Козак старий, літа пройшли,
 А ще не женився.

СТРІВ КОЗАК ДІВЧИНУ

Жваво

Стрів козак дівчину,
 став ся пи- та- ти: „Де жи- веш,
 дів- чи- но, як те- бе зва- ти?

Стрів козак дівчину,
 Став ся питати:
 «Де живеш, дівчино,
 Як тебе звати?» } 2

Стала дівчина,
 Почервоніла
 І не стямилася,
 Що відповіла: } 2

«Звуть мене донею
 Батько і ненька,
 Ти, як зустрінеш,
 Зви мя серденько!» } 2

СОНЦЕ НИЗЕНЬКО

Помірно

Сон_ це ни_ зень_ ко, ве_ чір бли_
 зень ко, спі_ шу до те_ бе,
 ле_ чу до те_ бе, мо_ є сер_
 день ко! Мо_ є сер_ день_ ко!

Сонце низенько, вечір близенько,
 Спішу до тебе, лечу до тебе,
 Моє серденько! (2)

Ти ж обіцялась мене вік любити,
 Ні з ким не знатись, усіх цуратись,
 А для мене жити! (2)

Ой як я прийду, тебе не застану,—
 Згорну рученьки, згорну біленькі
 Та й нежив я стану! (2)

СОНЦЕ НИЗЕНЬКО

Не швидко, співуче

Сон_ це ни_ зень_ ко,
 ве_ чір бли_ зень_ ко, вий_ ди до
 ме_ не, мо_ є сер_ день_ ко,
 вий_ ди до ме_ не, мо_ є сер_ день_ ко!

Сонце низенько, вечір близенько,
 Вийди до мене, моє серденько! (2)

Ой вийди, вийди, та не барися,
 Моє серденько розвеселиться. (2)

Ой вийди, вийди, серденько Галю,
 Серденько, рибонько, дорогий кришталю! (2)

Ой вийди, вийди, не бійсь морозу,—
 Я твої ніженьки в шапочку вложу! (2)

Через річеньку, через болото
 Подай рученьку, моє золото! (2)

Через річеньку, через биструю
 Подай рученьку, подай другу! (2)

Ой біда, біда, який я вдався,—
Брів через річеньку, та не вмивався. (2)

Ой завернуся та умиюся,
На свою милую хоч подивлюся. (2)

«Ой не вертайся та не вмивайся,
Ти ж мені, серденько, й так сподобався. (2)

Ой там криниця під перелазом —
Вмиємось, серденько, обоє разом. (2)

Моя хустина шовками шита,
Утремось, серденько, хоч буду бита. (2)

Битиме мати, знатиму, за що:
За тебе, серденько, не за ледацю!» (2)

СОНЦЕ ЗАХОДИТЬ

Не поспішаючи
Один

Сон_ це за_хо_ дить, мі_ сяць і_ scho_ дить,
Двоє
чо_ вен по річ_ ці ти_ хо пли_ во, в чов_ ні дів_ чи_ на
піс_ ню спі_ ва_ е, а в ко_ зачєнь_ на сер_ дєнько мре.

Сонце заходить, місяць ісходить,
Човен по річці тихо пливе,
В човні дівчина пісню співає,
А в козаченька серденько мре.

Пісня лунає в зеленім гаї,
Ніжно по струнах ходить рука;
Личко рум'яне, карії очі
Зачарували вмить козака.

«Дівчино мила, зіронько ясна,
Як нам з тобою мило в цей час,
Люба розмова, ніжні зітхання,
Вірне кохання — щастя для нас!»

«О, мій коханий, соколе ясний,
Без тебе в світі не можу жить,

Будемо широко серцем кохати,
Радість і горе разом ділитись».

Місяць на небі, зіроньки сяють,
Тихо по річці човен пливе...
Козак з дівчиною пісню співають,
Пісню про радість, щастя своє.

ОЙ І ЗІЙДИ, ЗІЙДИ, ТИ ЗІРОНЬКО ТА ВЕЧІРНЯЯ

Поволі, плавно

Ой і зійди, зійди, зійди,
ти зіронько та вечірня- ня- я! Ой вийди,
вийди, дівчинонько
мо- я вір- ня- я! на- я!

Ой і зійди, зійди,
Ти зіронько та вечірня!
Ой вийди, вийди,
Дівчинонько моя вірня! } 2

Рада б зірка зійти —
Чорна хмара та й наступає;
Рада б дівка вийти,
Так матуся її не пускає. } 2

Ой зіронька зійшла,
Усе поле та й освітила;
Ой дівчина вийшла,
Козаченька та й звеселила. } 2

СОКОЛОМ-СТРІЛОЮ

Широко, не поспішаючи

Со-ко-лом-стрі-ло-ю зле-тів би ту-ди,
 де мо-я ми-лень-ка чер-па-є во-ди,
 де мо-я ми-лень-ка чер-па-є і п'є,
 там-ту-ди зле-тів би-там сер-це мо-є!
 Там-ту-ди зле-тів би. Там-ту-ди зле-тів би,
 там, де сер-це мо-є!

Соколом-стрілою злетів би туди,
 Де моя миленька черпає води,
 Де моя миленька черпає і п'є,
 Там-туди злетів би,— там серце мое!
 Там-туди злетів би, (2)
 Там, де серце мое!

Дивлюсь я в віконце — моя мила йде,
 У правій рученьці жбаночок несе,
 Зійшов я в долину — її догонив
 Та й до свого серця ніжно притулив.
 А серденько твоє-твоє, (2)
 А серденько твоє-твоє!

СМІЮТЬСЯ-ПЛАЧУТЬ СОЛОВ'І

Помірно

Смі-ють-ся пла-чуть со-ло-в'ї
 б'ють піс-ня-ми в гру-ди.. Ці-луй, цілуй, ці-луй
 і, знов мо-ло-дість не бу-де!
 Помірно
 Смі-ють-ся пла-чуть со-ло-в'ї
 б'ють піс-ня-ми в гру-ди.. Ці-луй, цілуй, ці-луй
 і, знов мо-ло-дість не бу-де!
 Ці-луй, цілуй, цілуй і, знов мо-ло-дість не бу-де!

Сміються-плачуть солов'ї
 І б'ють піснями в груди...
 Цілуй, цілуй, цілуй її,
 Знов молодість не буде! } 2

Ти не дивись, що буде там,
 Чи забуття, чи зрада,—
 Весна іде назустріч нам,
 Весна в цей час нам рада. } 2

На мент єдиний залиши
Свій сум, думки і горе,
І струмись власної душі
Улий в шумляче море. } 2

Лови летючу мить життя,
Чаруйсь, хмілій, впивайся,
І серед мрій і забуття
В розкошах закохайся. } 2

Поглянь: уся земля тремтить
В палких обіймах ночі,
Лист квітці мрійно шелестить,
Траві струмок воркоче. } 2

Відбилися зорі у воді,
До хмар летять тумани,
Там ллються пахощі густі,
Там гнуться верби п'яні. } 2

Чого ж стоїш без руху ти,
Коли весь світ співає?
Налагодь струни золоті —
Бенкет весна справляє! } 2

Сміливо йди під дзвін чарок,
З вогнем, піснями в гості
На свято радісне квіток,
Кохання, снів і млості. } 2

Як іскра ще в тобі горить
І згаснути не встигла,
Гори! Життя — єдина мить
Для смерті — вічність ціла! } 2

Загине все без вороття,
Що візьме час, що люди,
Погасне в серці багаття
І захоляють груди. } 2

І схочеш ти вернуть собі,
Як Фауст, дні минулі,
Та знай, боги над нас скупі,
Над нас глухі й нечулі. } 2

О МИЛИЙ МІЙ, МОЛЮ ТЕБЕ

Помірно 1)

« О ми-лий мій, мо-лю те-бе, во-
 -ря зій-шла-пус-ти ме-не, про-снеться ма-тін-
 -на мо-я, бу-де пи-тать, де бу-ла я, про-
 -снеть-ся ма-тін-на мо-я, бу-
 -де пи-тать, де бу-ла я.»

Ма-ти мо-я, ти

«О милий мій, молю тебе,
 Зоря зійшла — пусти мене:
 Проснеться матінка моя,
 Буде питать, де була я.» } 2

«А ти їй дай такий отвіт:
 Яка чудова майська ніч!
 Весна іде, любов несе,
 І тій весні радіє все.» } 2

«Дочка моя, не в тому річ,
 Де ти блукала цілу ніч.
 Чому розпущена коса,
 І на очах блищать сльоза?» } 2

«Мати моя, ти вже стара,
 А я весела, молода,
 Я жити хочу, бо люблю,
 Мати, не лай дочку свою!» } 2

ОЙ ТИ, МІСЯЦЮ-ЗОРЕ

Поволі, стримано

Ой ти, мі_ ся_ цю, зо_ ре, та сві_ ти на все поле, —
там десь мо_ я ми_ лень_ на_ я
та пше_ ми_ чень_ ну по_ ле.

Ой ти, місяцю-зоре,
Та світи на все поле,—
Там десь моя миленькая
Та пшениченьку поле.

Вона поле та все поле,
Кукіль вона вибирає,
Кукіль вона вибирає,
На сонечко поглядає.

Кукіль вона вибирає,
На сонечко поглядає,
На сонечко поглядає —
Миленького виглядає.

ГЕЙ, ПОПІД ЛІС ТЕМНЕНЬКИЙ

Широко

Гей, по_ під ліс тем_ нень_ кий
зе_ ле_ на лі_ щин_ а, за_ па_ ла ми в ду_ шу
Швидше
чор_ но_ бри_ ва бі_ ля_ ви_ на. Вий_ ди, сер_ де_
_ня, глян_ь — зір_ ка зга_ са, сріб_ ний мі_ сяць
в рід_ них го_ рах_ на_ ша вся кра_ са.

Гей, по під ліс темненький зелена ліщина,
Запала ми в душу чорнобрива білявина.
Вийди, серденья, глянть — зірка згаса,
Срібний місяць в рідних горах — наша вся
краса. (2)

Гей, розпушу я голос на всю полонину,
Заспіваю пісню про красу мою дівчину.
Квіточку зірве, в косу заплете,
Очі ласкаво-лукаві, серце золоте. (2)

Гей, високі Карпати по синії хмари,
Таку маю любку, що нема їй в світі пари:
Руки до праці, ноги до танцю,
Ліпше й краще я не знаю за мою Анцю. (2)

ОЙ ТИ, ДІВЧИНО ЗАРУЧЕНАЯ

Повільно

„Ой ти, дівчино, зарученая,
 чого ж ти ходиш засмученая?
 „Ой ходжу, ходжу, засмученая,
 що не за тебе зарученая!“

Варіант

Поволі

„Ой! ти, дівчино, зарученая,
 чого ж ти ходиш засмученая?
 „Ой як же мені смутний не буди ти,
 когось люблю, трудно забути.“

«Ой ти, дівчино зарученая,
 Чого ж ти ходиш засмученая?»
 «Ой ходжу, ходжу, засмученая,
 Що не за тебе зарученая!»

«Ой ти, дівчино, словами блудиш,—
 Сама не знаєш, кого ти любиш!»
 «Ой знаю, знаю, кого кохаю,
 Тільки не знаю, з ким жити маю!»

«Ой ти, дівчино-чарівниченько,
 Причарувала мое серденько!»
 «Якби ж ти так знав із сіней до хати,
 Як я умію всіх чарувати!»

У мене чароньки — чорні брівоньки,
 Моя принада — сама молода;
 У мене чароньки завжди готові —
 Білее личенько і чорні брови!»

ОЙ ТИ, ДІВЧИНО, ГОРДА ТА ПИШНА

Не швидко

Ой ти, дів_чи_но, гор_да та
пиш_на, чом ти до ме_не
звече_ра не вий_шла? Чом ти до
ме_не звече_ра не вий_шла?

«Ой ти, дівчино,
Горда та пишна,
Чом ти до мене
Звечора не вийшла?» } 2

«Ой як я маю
До тебе ходити?
Кругом живуть воріженьки,
Будуть нас судити!» } 2

«Ой нехай судять,
Да на своє лихо!
Ми з тобою, моє серце,
Любімося тихо!» } 2

Ой нехай судять,
Да як розуміють:
Прийде тая годинонька,
Що всі поніміють». } 2

ОЙ СВІТИ, МІСЯЧЕНЬКУ

Повільно

Ой сві_ти, мі_ся_чень_ку,
хоч го_ди_нонь_ку в ніч_ку, та най я пе_реї_ду,
най я пе_ре_ї_ду до ми_ло_ї на всю ніч_ку.

Ой світи, місяченьку,
Хоч годиноньку в нічку,
Та най я перейду,
До милої на всю нічку.

Ой прийшов я до сіней,
Всі вечеряти сіли,
Лиш моя миленька, голубка сивенька,
До вечері не сідає.

Ой прийшов я до хати:
Всі полягали спати,
Лиш моя миленька, голубка сивенька,
Спатоньки не лягає.

Під віконцем сиділа,
А в віконці гляділа,
Дрібні листи пише, дитячко колише,
З буйним вітром розмовляє.

Ой повій, вітре буйний,
 А в горішню квартиру,
 Чи прийде мій милий, чи прийде мій любий
 Додомоньку на вечерю?

По садочку ходила,
 Цвіт-каліну ломила,
 Цвіт-каліну рвала, до серденька клала,
 Щоб за милим не тужила.

Ой горіше, горіше,
 Ти горіхове зерно,
 Люблю я дівчину, але ї не возьму,
 Бо ся більше не верну.

ОЙ ЗНАТИ, ЗНАТИ

Помірно

Ой зна ти, зна ти хто ко
 го лю... бить: ся де бли зе сень ко
 ще я при го лу бить.

Ой знати, знати,
 Хто кого любить:
 Сяде близесенько
 Ще й приголубить. } 2

Ой знати, знати,
 В кого є дочки:
 Втоптані стежечки
 Через садочки. } 2

Ой знати, знати,
 Хто не жонатий:
 Білее личенько,
 Як в паненяти. } 2

Ой знати, знати,
 Хто оженився:
 Скорчився, зморщився
 Та й зажурився. } 2

НІЧ ЯКА МІСЯЧНА, ЗОРЯНА, ЯСНАЯ

Помірно

Ніч я-ка мі-сяч-на, зо-ря-на, я-со-на-я,
 вид-но, хоч гол-ки зби-рай.
 Вий-ди, ко-ха-на-я, пра-це-ю змо-ре-на,
 хоч на хви-ли-ноч-ку в гай!

Ніч яка місячна, зоряна, ясна,
 Видно, хоч голки збирай,
 Вийди, кохана, працю зморена,
 Хоч на хвилиночку в гай! } 2

Сядем укупощі тут під калиною,
 І над панамі я пан!
 Глянь, моя рибонько, — срібною хвилею } 2
 Стелеться в полі туман.

Гай чарівний, ніби променем всипаний,
 Чи загадавсь, чи спить;
 Ген на стрункій та високій осичині } 2
 Листя пестливо тремтить.

Небо глибоке засіяне зорями,
 Що то за божа краса!
 Перлами ясними попід тополями } 2
 Грає краплиста роса.

Ти не лякайся, що ніженки білії
 Вмочиш в холодну росу:
 Я тебе, вірна, аж до хатиноньки } 2
 Сам на руках однесу.

Ти не лякайся, що змерзнеш, лебедонько,
 Тепло — ні вітру, ні хмар...
 Я пригорну тебе до свого серденька, } 2
 А воно палке, як жар.

МІСЯЦЬ НА НЕБІ

Помірно

Мі_сяць на не_бі, зі_ронь_ки ся_ють,
 ти_хо по мо_рю чо_вен пли_ве,
 В чо_вні дів_чи_на піс_ню спі_ва_є,
 а ко_зац чу_є, сер_день_ко мре.

Місяць на небі, зіроньки сяють,
 Тихо по морю човен пливе.
 В човні дівчина пісню співає,
 А козак чує, серденько мре. } 2

Пісня та мила, пісня та люба,
 Все про кохання, все про любов,
 Як ми любились та й розійшлися,
 Тепер навіки зійшлися знов. } 2

Ой очі, очі, очі дівочі,
 Темні, як нічка, ясні, як день!
 Ви ж мені, очі, вік вкоротили.
 Де ж ви навчилися зводити людей? } 2

МІСЯЦЮ-КОРОЛЮ

Повільно, плавно

Мі_ся_цю_ко_ро_лю.
 за_сві_ти по по_лю Най со_бі у_
 _бе_ру, гей, пше_нич_ку з ку_ко_лю.

Місяцю-королю,
 Засвіти по полю!
 Най собі уберу, гей,
 Пшеничку з куколю. } 2

Місяченько б світив,—
 Хмари залягають,
 Ми би ся любили, гей,
 Люди нам не дають. } 2

Люди нам не дають,
 Мамка нич не каже...
 Любімся, серденько, гей,
 Най нам хтось розкаже! * } 2

* Най нам хтось розкаже — хай нам хто спробує заборонити.

ДІВЧИНО КОХАНА, ЗДОРОВА БУЛА

Не швидко

„Дів_чи_ не ко_ха_ на здо_ро_ва
бу_ла Чи вже ж ти на ме_не
та й не за_бу_ла? При_ї_хав
до те_бе хто те_бе зна_є,
чи тво_є сер_день_ко ме_не ко_ха_є?»

«Дівчино кохана, здорова була!
Чи вже ж ти на мене та й не забула?
Приїхав до тебе, хто тебе знає,
Чи твоє серденько мене кохає?»

«Козаче-соколе, чого питаєш,
Хіба ж ти та мене іще не знаєш?
Скоріше, козаче, в могилі буду,
Ніж тебе, серденько, та позабуду».

«Спасибі, дівчино, за добре слово,
А може, ти любиш кого другого?..
Коли правдива мовонька твоя,
Так будь же, серденько, навіки моя!»

«Ти добре то знаєш, що я сирота,
Не маю я срібла, не маю золота,—
Опріч любові, що к тобі маю,
Я всім убогая,— того не таю».

«Не треба мені золота, я сам придбаю,
А треба дівчини, що я кохаю!
Ходімо до церкви, зв'яжемо руки,
Нехай в нас не буде на серці муки!»

ВЕЧІР НАДВОРІ

Помірно

Музична партитура для голосу та фортепіано. Темп помірний. Ключовий знак: один бемоль (F). Ритмічний знак: 4/4. Текст пісні розташований під нотами.

Вечір на дворі, ніч настає,
 Вийди, дівчино, серце бажає!
 Чисте небо зіроньки вкрили,
 Вийди до мене, дівчино мила! (2)

Дай подивитись в яснії очі,
 Стан твій обняти гнучкий дівочий,
 Глянути в личко, біле, чудове,
 На коси довгі, на чорні брови! (2)

Вечір надворі, ніч настає,
 Вийди, дівчино, серце бажає!
 Чисте небо зіроньки вкрили,
 Вийди до мене, дівчино мила! (2)

Дай подивитись в яснії очі,
 Стан твій обняти гнучкий дівочий,
 Глянути в личко, біле, чудове,
 На коси довгі, на чорні брови! (2)

КОЛО РІЧКИ, КОЛО БРОДУ

Поволі

Музична партитура для голосу та фортепіано. Темп повільний. Ключовий знак: один бемоль (F). Ритмічний знак: 4/4. Текст пісні розташований під нотами.

Коло річки, коло броду,
 Там стоїть хатина,
 В тій хатині чорнобрива
 Молода дівчина. } 2

Ходить вона по садочку
 У ясну нічку,
 А тимчасом козаченько } 2
 Переплине річку.

Переплине він річеньку,
 Човенце прив'яже,
 Уклониться дівчиноньці, } 2
 «Добри вечір» скаже.

Добрий вечір, дівчинонько,
 Дівча мое гоже,
 Поберемось увосени, } 2
 Бог нам допоможе.

Коло річки, коло броду,
 Там стоїть хатина,
 В тій хатині чорнобрива
 Молода дівчина. } 2

Ходить вона по садочку
 У ясну нічку,
 А тимчасом козаченько } 2
 Переплине річку.

Переплине він річеньку,
 Човенце прив'яже,
 Уклониться дівчиноньці, } 2
 «Добри вечір» скаже.

Добрий вечір, дівчинонько,
 Дівча мое гоже,
 Поберемось увосени, } 2
 Бог нам допоможе.

І так вони походжають,
 Ніч скоро минає,
 Гаснуть зорі, сонце сходить } 2
 І день наступає.

А молодий козаченько
 Сідає в човенце,
 Стиснув руку, махнув веслом: } 2
 «Прощай, моє серце!»

НАД ПРУТОМ У ЛУЗІ

Помірно, плавно

Над Пру- том у лу- зі ха- ти- на сто- їть, жи-
 -ве там дів-чи- на хо- ро- ша, як цвіт. В їй
 о-чі зір-ни-ці, що сві- тять вно-чі; по-
 -ба- чиш їх, хлоп- че, — вми- рай і мов-чи!

Над Прутом у лузі хатина стоїть,
 Живе там дівчина хороша, як цвіт.
 В її очі — зірниці, що світять вночі;
 Побачиш їх, хлопче, — вмирай і мовчи!

Над Прутом у лузі не місяць зійшов,
 То хлопець до кралі-дівчини прийшов;
 Солодка розмова із уст їх плине,
 Тихенько дрімучий Прут лугом тече.

Над Прутом у лузі барвінок вже рвуть,
 До шлюбу віночки дівчата плетуть,
 В хатині заграли і скрипка і бас,
 А гості співають: «Веселість у нас».

В ВИШНЕВОМУ САДУ

Помірно

В виш_ не_ во_ му са_ ду ка_

_ ли_ ну я ла_ мав, там

я сво_ ю дів_ чи_ нонь_ ну я_

_ гід_ ко_ ю на_ звав.

В вишневому саду
Калину я ламав,
Там я своєю дівчиноньку } 2
Ягідкою назвав.

Подай, дівча, човен
І срібне весельце,
Нехай сяду, переплину, } 2
Де дівчина-серце!

Подай, дівча, човен
І воскову свічку,
Нехай сяду, переплину } 2
Через бистру річку!

Дало дівча човен
І срібне весельце,

Ой сів козак і переплив, } 2
Де дівчина-серце.

Дало дівча човен
І воскову свічку,
Ой сів козак та й переплив } 2
Через бистру річку.

А ВЖЕ ТРЕТІЙ ВЕЧІР

Легенько, граціозно

А вже тре_ тій ве_ чір, як дів_ чи_ ну ба_ чив,
 ход_ жу бі_ ля ха_ ти — і_ ї не ви_ да_ ти:
 „Вий_ ди, дів_ чи_ но, вий_ ди, ри_ б_ чи_ но,
 вий_ ди, сер_ де_ ня, у_ ті_ хо мо_ я!”

А вже третій вечір, як дівчину бачив,
 Ходжу біля хати — її не видати:
 «Вийди, дівчино, вийди, рибчино,
 Вийди, серденя, утіхо моя!»

«Не вийду, козаче, не вийду, соколе,
 Мене мати лає, гулять не пускає»...
 «Брешеш, дівчино, брешеш, рибчино,
 Брешеш, серденя, утіхо моя!»

«Та було б не рубати зеленого дуба,
 Та було б не сватати, коли я не люба!»
 «Правда, дівчино, правда, рибчино,
 Правда, серденя, утіхо моя!»

ОЙ ДІВЧИНО, ШУМИТЬ ГАЙ

Легко, не поспішаючи

«Ой дів_ чи_ но, шу_ мить гай,
 ко_ го лю_ биш, — за_ бу_ вай, за_ бу_ вай!
 Ой дів_ чи_ но, шу_ мить гай,
 ко_ го лю_ биш, — за_ бу_ вай!»

«Ой дівчино, шумить гай,
 Кого любиш, — забувай, забувай!
 Ой дівчино, шумить гай,
 Кого любиш, — забувай!»

«Нехай шумить ще й гуде,
 Кого люблю, — мій буде, мій буде!
 Нехай шумить ще й гуде,
 Кого люблю, — мій буде!»

«Ой дівчино, серце мое,
 Чи підеш ти за мене, за мене?
 Ой дівчино, серце мое,
 Чи підеш ти за мене?»

«Не піду я за тебе, —
 Нема хати у тебе, у тебе,
 Не піду я за тебе, —
 Нема хати у тебе.»

«Підем, серце, в чужую,
Поки свою збудую, збудую!
Підем, серце, в чужую,
Поки свою збудую!»

«Постав хату з лободи,
А в чужую не веди, не веди!
Постав хату з лободи,
А в чужую не веди!»

Чужа хата така,
Як свекруха лихая, лихая,
Чужа хата така,
Як свекруха лихая.

Хоч не лає, так бурчить,
А все ж вона не мовчить, не мовчить,
Хоч не лає, так бурчить,
А все ж вона не мовчить».

ЯК ПОЇХАВ МІЙ МИЛЕНЬКИЙ ДО МЛИНА

Рухливо

Як по-ї- хав мій ми-лень-кий
до мли-на, до мли-на, а я со-бі
Пру-ди-ву-са при-ня-ла, при-ня-ла.

Приспів

Щур то-бі, Пру-ди-ву-се, я-кі в те-бе
ру-ді ву-са! Са-ма со-бі ди-ву-ю-ся:
з Пру-ди-ву-сом ці-лу-ю-ся! Щур то-бі,
Пру-ди-ву-се, я-кі в те-бе ру-ді ву-са!

Як поїхав мій миленький
До млина, до млина,
А я собі Прудивуса
Прийняла, прийняла.

Приспів:

Щур тобі, Прудивусе,
Які в тебе руді вуса!

Сама собі дивуюся:
З Прудивусом цілюся!
Цур тобі, Прудивусе,
Які в тебе руді вуса!

Як приїхав мій миленький
Уночі, уночі,
А я собі сама лежу
На печі, на печі.

Приспів.

Ой хто ж тобі, мій миленький,
Ісказав, ісказав,
Що у мене той Прудивус
Ночував, ночував?

Приспів.

ЧОМ, ЧОМ НЕ ПРИЙШОВ

Жваво

Чом, чом не прийшов, як ще місяць
не зійшов? Тоді ж тебе принесло,
як сонечко і зійшло, тоді ж тебе
принесло, як сонечко і зійшло.

Чом, чом не прийшов,
Як ще місяць не зійшов?
Тоді ж тебе принесло, } 2
Як сонечко і зійшло.

Прийди, милий, прехороший,
Скинь чоботи, прийди босий,
Щоб підківки не бряжчали, } 2
Щоб собаки не гарчали!

Чом, чом не прийшов,
Як я говорила,
А у мене цілу нічку } 2
Свічечка горіла.

ОЙ КАЗАЛА МЕНІ МАТИ

Жваво

Ой ка_ за_ ла ме_ ні
 ма_ ти ще й при_ ка_ зу_ ва_ ла, щоб я
 хлоп_ ців у са_ до_ чок не при_ над_ жу_ ва_
 ла. Ой ма мо, ма_ мо, ма_ мо, не при_
 над жу_ ва_ ла! Ой ма_ мо, ма_ мо,
 ма_ мо, не при_ над_ жу_ ва_ ла!

Ой казала мені мати
 Ще й приказувала,
 Щоб я хлопців у садочок
 Не принаджувала.
 Ой мамо, мамо, мамо, } 2
 Не принаджувала...

Посилала мене мати
 До криниченьки:
 «Та принеси, моя доню,
 Та й водиченьки».
 Ой мамо, мамо, мамо, } 2
 Та й водиченьки...

Ой пішла я до ставочка,
 Забарилася,
 На козака молодого
 Задивилася...
 Ой мамо, мамо, мамо, } 2
 Задивилася...

Ждала, ждала мене мати —
 Не дждалася,
 А я собі з козаченьком
 Цілувалася...
 Ой мамо, мамо, мамо, } 2
 Цілувалася!..

СПАТЬ МЕНІ НЕ ХОЧЕТЬСЯ

Швиденько, жартівливо

Спать ме_ні не хо_чень_ся і сон ме_не
не бе_ре, та ні_но_му при_гор_ну_ти
мо_ло_до_ і ме_не. Не_хай ме_не
той го_лубить, а хто ме_не вір_но лю_бить;
не_хай ме_не при_гор_та_є, хто но_хан_ня
в сер_ці ма_є! Ох, ох, ох, ох,
хто но_хан_ня в сер_ці ма_є. Ох, ох,
ох, ох, хто но_хан_ня в сер_ці ма_є.

Спать мені не хочеться,
І сон мене не бере,
Та нікому пригорнути
Молодї мене.
Нехай мене той голубить,
А хто мене вірно любить;
Нехай мене пригортає,
Хто кохання в серці має!
Ох, ох, ох, ох,
Хто кохання в серці має. } 2

Із-під хмизу на піч лізу,
Аж луна по хаті йде,
А хто мене вірно любить,
Той на печі знайде.
Я на піч, а він за мною,—
Укриюся з головою;
Відчепися, препоганий,
Цілуватись незугарний!
Ох, ох, ох, ох, } 2
Цілуватись незугарний.

Жар, мати, капустицю,
Жар, мати, буряки,
Ой жаль мені покидати
Чорноморських козаків.
Пусти ж мене, моя мати,
На вулицю погуляти,
На вулицю погуляти,
Коли хочеш зятя мати!
Ох, ох, ох, ох, } 2
Коли хочеш зятя мати!

ЧИ Є В СВІТІ МОЛОДИЦЯ

Не дуже швидко

Музична партитура з шістьма рядками нот і українськими підписами. Ключові слова: Чи є в світі, білолиця, Ой скажіть, добрі люди, що зі мною тепер буде? Швидше, Гандзя душка, Гандзя любка, Гандзя мила, як голубка, Гандзя рибка, Гандзя гарна молодичка!

Чи є в світі молодиця,
 Як та Гандзя білолиця?
 Ой скажіть, добрі люди,
 Що зі мною тепер буде? } 2

Приспів:

Гандзя душка, Гандзя любка,
 Гандзя мила, як голубка,
 Гандзя рибка, Гандзя птичка,
 Гандзя гарна молодичка! } 2

Як на мене широ гляне,
 Серце моє, як цвіт, в'яне,
 А як стане щебетати,
 Сам не знаю, що діяти! } 2

Приспів.

Гандзю моя, Гандзю мила,
 Чим ти мене напоїла:
 Чи любистком, чи чарами,
 Чи солодкими речами? } 2

Приспів.

ОЙ БУВАЙ ЗДОРОВА

Повільно, сумно

Ой бу- вай здо- ро- ва, мо- я чор- но-
 -бро- ва, не за- бу- вай ме- не,
 но- ли лас- ка тво- я Я в до- ро- гу
 ви- їнд- жа- ю, на сер-день- ку ту- гу ма- ю,
 те- бе по- ки- да- ю

Ой бувай здорова, моя чорноброва,
 Не забувай мене, коли ласка твоя.
 Я в дорогу виїжджаю,
 На серденьку тугу маю,—
 Тебе покидаю.

Я з дороги їду, жену коня прудко,
 Допоможи, боже,— до милої хутко.
 До милої, до моєї,
 До голубки, до сизої,
 До моєї душки.

БУВАЙ ЗДОРОВ, КОХАНИЙ МІЙ

Помірно

Бу- вай здо- ров, ко- ха- ний мій, по-
 -ра ме- ні в до- ро- гу! Роз- ві- я- лись ки-
 -ти- ці мрій по то- бі мо- ло- до- му. На-
 -ді- я, мов виш- не- вий цвіт, роз- ві- я- лась віт-
 -ра- ми, по- ї- ду я в да- ле- ний світ не-
 -зна- ни- ми шля- ха- ми.
 Для закінчення
 Ко- ха- ний мій, бу- вай здо- ров! Ти
 сно- ро знай- деш дру- гу!

Бувай здоров, коханий мій,
 Пора мені в дорогу!
 Розвіялись китиці мрій
 По тобі, молодому.
 Надія, мов вишневий цвіт,
 Розвіялась вітрами,

Поїду я в далекий світ
Незнаними шляхами.

Горою котяться дими,
Повозка вже готова,
Не вчую більш твоїх пісень,
Не вчую твого слова.
І в глибину твоїх очей
Я більше не погляну,
Далеко від твоїх грудей
В самотності зів'яну.

Дзвіночки дзвонять: дзень-дзень-дзень,
Повозка вже на шляху,
Прийди, коханий, обійми
І поцілуй без жаху.
Бо я вже йду — не вернусь,
Ти не вдавайся в тугу,
Коханий мій, бувай здоров,
Ти скоро знайдеш другу!

НА ЖОВТЕНЬКОМУ ПІСОЧКУ

Повільно

На жов-тень-ко-му пі-соч-ку,
над річ-ко-ю в лу-зі си-дить па-ра
го-лу-б'я-ток та й вор-ку-є в ту-зі.

На жовтенькому пісочку,
Над річкою в лузі
Сидить пара голуб'яток } 2
Та й воркує в тузі.

Голуб сизий, вона — біла,
Аж любо дивиться;
Ой чи ж довго, голуб'ята, } 2
Будете любитись?

Вони ніжно обнялися,
Ще й поцілувались,
Тяжко-гірко заплакали — } 2
То ж вони прощались.

Голубонька сизокрила
Зостається вдома,
А милому, сердешному — } 2
Далека дорога.

ДІВЧИНО КОХАНА, ЙДИ СЯДЬ КОЛО МЕНЕ

Помірно, плавно

Дів-чи-но ко-ха-на, йди
сядь ко-ло ме-не, роз-лу-ки на-
-став у-же час... Йди сядь, по-су-
-му-ем, об-няв-шись з то-бо-ю, і
я по-ці-лу-ю ще раз.

Дівчино кохана, йди сядь коло мене,
Розлуки настав уже час...
Йди сядь, посумуєм, обнявшись з тобою, } 2
І я поцілую ще раз.

Бо завтра я їду в далеку чужину,
Не знаю, чи вернусь, чи ні,
А може, дівчино, без тебе загину } 2
В далекій чужій стороні.

А може, дівчино, полюбиш другого,
Захочеш багатою бути,

За золото щастя, голубко, не купиш, } 2
І ласки твої всі помруть.

Ти вийдеш і станеш отам біля хати,
Згадаєш про ласки мої,
Згадаєш про край той, куди я поїхав, } 2
І очі заплачуть твої.

КОЛИ РОЗЛУЧАЮТЬСЯ ДВОЄ

Повільно

Ко-ли роз-лу-ча-ють-ся
дво-є, за-ру-ни бе-
-руть-ся во-ни,
пла-чуть тяж-ко зіт-ха-
-ють, бра-лі-ку зіт-ха-ють сум-
З то- бо-ю ми
-ні, вдвох не зіт-ха-ли, З то-
-бо-ю ми вдвох не зіт-ха-ли, ні-
-но-ди не пла-ка-ли ми, той
сум, о-ті тяж-кі зіт-хан-

-ня прий-шли до нас зго-дом са-
З то- | З.
-ні! //мі!

Коли розлучаються двоє,
За руки беруться вони,
І плачуть, і тяжко зітхають, } 2
Без ліку зітхають, сумні.

З тобою ми вдвох не зітхали,
Ніколи не плакали ми,
Той сум, оті тяжкі зітхання } 2
Прийшли до нас згодом самі!

ВЖЕ СОНЦЕ НАД ВЕЧЕРОМ

Помірно

Вже сон-це над ве-че-ром...

Дів-чи-но, про-ве-ди-мя! Про-ве-ди-

ме-не в гай і по-ці-лу-нок дай.

там ся ро-зій-де-мо.

Вже сонце над вечером...
 Дівчино, проведи мя!
 Проведи мене в гай
 І поцілунок дай,
 І там ся розійдемо. } 2

Вже сонце над вечером...
 Дівчино, проведи мя!
 Проведи мене в гай
 І поцілунок дай,
 І там ся розійдемо. } 2

Як ми ся розходили,
 Обое заплакали,
 Одною хустинов,
 Хустинов білою
 Слізеньки утирали. } 2

Ковалю ти, ковалю,
 Я до війська йти мушу,
 Ковадло і клевця,
 І молоде дівча
 Я покидати мушу. } 2

ТИ НЕ МОЯ

Помірно

Музична партитура для голосу та фортепіано. Складено в 4/4 ритмі, тональність G-dur. Текст пісні розташований під нотами.

Ти не мо- я, дів- чин- но до- ро-
- га- я! І не ме- ні кра- са тво-
- я! Ві- щу- є ду- монь- на смут-
- на- я, що ти, дів- чин- но, не мо- я!

Ти не моя, дівчино дорога!
І не мені краса твоя:
Віщує думонька смутная,
Що ти, дівчино, не моя! } 2

Ти не моя! За личко гарне
Справляє хтось колодія...
Мої ж літа проходять марне,
Бо ти, дівчино, не моя! } 2

Ти не моя!.. І брови чорні
Милує інший, а не я,
І інший хтось тебе пригорне,
А ти, дівчино, не моя! } 2

Ти не моя, голубко сива!
Щаслива доленька твоя;
Моя ж то доля нещаслива,
Бо ти, дівчино, не моя!.. } 2

ВЗЯВ БИ Я БАНДУРУ

Помірно

Музична партитура для голосу та фортепіано. Складено в 4/4 ритмі, тональність G-dur. Текст пісні розташований під нотами.

Взяв би я бан- ду- ру
та й за- грав, що знав.
Че- рез ту бан- ду- ру
бан- ду- рист- ом став.

Взяв би я бандуру
Та й загравав, що знав.
Через ту бандуру
Бандуристом став.

А все через очі,
Коли б я їх мав,
За ті карі очі
Душу б я віддав.

Марусенько, люба,
Пожалій мене,
Візьми моє серце,
Дай мені своє.

Де Крим за горами,
Де сонечко сяє,

Там моя голубка
З жалю завмирає.

Взяв би я бандуру
Та й заграв, що знав,
Через ту бандуру
Бандуристом став.

БЕЗ ТЕБЕ, ОЛЕСЮ

Помалу, ніжно

Без те-бе, О-ле-сю, пше-ни-цю во-зи-ти,
без те-бе, го-лу-бонь-ко, тяжко в сві-ті жи-ти
Як день, так ніч, то рве ду-шу, я до те-бе
прий-ти му-шу, хо-ча й не раненько, О-лесю, серденько!

Без тебе, Олесю, пшеницю возити,
Без тебе, голубонько, тяжко в світі жити.
Як день, так ніч, то рве душу,
Я до тебе прийти мушу,
Хоча й не раненько,
Олесю, серденько!

Без тебе, Олесю, ні ввіщо не дбаю,
Без тебе, голубонько, про все забуваю.
Як день, так ніч, то рве душу,
Я до тебе прийти мушу,
Хоча й не раненько,
Олесю, серденько!

Без тебе, Олесю, буйний вітер віє,
Без тебе, голубонько, сонечко не гріє.
Як день, так ніч, то рве душу,
Я до тебе прийти мушу,

Хоча й не раненько,
Олесю, серденько!

Без тебе, Олесю, марно літа гинуть,
До тебе, голубонько, всяк час думки линуть.

Як день, так ніч, то рве душу,
Я до тебе прийти мушу,
Хоча й не раненько,
Олесю, серденько!

Жили ж ми з тобою, як голубів пара,
Тепер розійшлися, як чорная хмара.

Як день, так ніч, то рве душу,
Я до тебе прийти мушу,
Голубко кохана,
Олесю, жадана!

Скажи ж мені правду, словечко вірненьке,
Чи коли привернешся до мене любенько?

Міркуй, серце, міркуй, любко,
Та до мене прибудь хутко,
Бо буде пізненько,
Олесю, серденько!

ЖАЛІ МОЇ, ЖАЛІ

Співає, не поспішаючи

Жа-лі мо-ї, жа-лі,
ве-ли-кі-ї, не ма-лі, як ма-є-ва
ро-са по зе-ле-ній тра-ві

Жалі мої, жалі, великії, не малі,
Як маєва роса по зеленій траві.

Як вітер повіє, то росоньку звіє;
А мое серденько в тяжкій тузі мліє.

Ой мое серденько з каменя твердого
Розпукається ми з жаю великого.

Червона калино, не стій над водою;
Молода дівчино, жаль ми за тобою!

Поставлю ти хату з твердого дерева
Ой буду я в тебе кожного вечора!

Поставлю ти сіни з сухої дубини,
Ой буду я в тебе кожної години!

ШУМИТЬ-ГУДЕ ДІБРОВОНЬКА

Широко, не поспішаючи

Шу- мить-гу- де дїб- ро- вонь- на,
 пла- че- ту- жить дїв- чи- онь- на,
 пла- че- ту- жить і ри- да- с.
 сво- ю до- лю про- кли- на- є

Шумить-гуде дівровонька;
 Плаче-тужить дівчинонька,
 Плаче-тужить і ридає,
 Свою долю проклинає. } 2

Ой ти, доле, нещаслива!
 Чом ти мене не втопила?
 Лучче б було утопити,
 Як із милим розлучити. } 2

За рікою, за бистою,
 Кохався я з дівчиною,
 Що ж по тому, що кохаю,
 Коли в неї не буваю? } 2

Боже! — З неба високого
 Глянь на мене молодого!

Дай мні волю, тебе прошу,
 Дай мні дівчину хорошу! } 2

Боже! — З неба високого
 Глянь на мене молодого!
 Знеси ж мене в хати тії,
 Де дівчата молодії! } 2

Чи у полі я родився,
 Чи у лісі охрестився,
 Чи у лісі, чи у полі,
 Що не дав мені бог долі? } 2

ЧОГО СУМУВАТИ, ГОЛУБКО МОЯ

Не поспішаючи
Один

Чо- го су- му- ва- ти, го- луб- ко мо-
-я, і до- лю сво- ю про- кли-
-нать? Ти глянь, по- ди- ви- ся: над-
-хо- дить вес- на і пта- шеч- ки
бу- дуть спі- вать!

Чого сумувати, голубко моя,
І долю свою проклинати?
Ти глянь, подивися: надходить весна,
І пташечки будуть співати! } 2

З-під снігу проб'ється барвінок зелений,
Бузок у саду зацвіте,
Із теплого краю дзвінкий соловейко
Нових нам пісень принесе. } 2

І все оживе, і ти знов заспіваєш
У себе в вишневім саду,
І серце твоє знов життя забажає,
До тебе в садок я прийду. } 2

ЗА ТУЧАМИ, ЗА ХМАРАМИ

Повільно

За ту- ча- ми, за хма- ра- ми
со- неч- ко не схо- дить,
за ли- хи- ми во- ро- га- ми
ми- лий мій не хо- дить.

За тучами, за хмарами
Сонечко не сходить,—
За лихими ворогами
Милий мій не ходить. } 2

Гей, ви, тучі, ви, грізнії,
Розійдіться різно,
Прибуди, милий, чорнобривий,
Хоч не рано, пізно! } 2

Привикайте, карі очі,
Самі почувати,
Бо поїхав мій миленький
У поле орати. } 2

Бодай воли живі були,
 А щоб плуг зламався,
 Щоб мій милий, чорнобривий } 2
 Додому пригнався!

ЧОМ ДУБ НЕ ЗЕЛЕНИЙ

Помірно

Чом дуб не зе_ле_ний? Бо ту_ча при_би_ла
 Но_зак не ве_се_лий, бо ли_ха го_ди_на
 Но_зак не ве_се_лий, бо ли_ха го_ди_на

Чом дуб не зелений?
 Бо туча прибила.
 Козак невеселий, } 2
 Бо лиха година.

«Ой як мені, мати,
 Веселому бути,—
 Любив дівчиноньку, } 2
 Та й узяли люди.

Любив дівчиноньку,
 Та й узяли люди;
 Мені молодому } 2
 Парочки не буде.

Тільки ж мені й пари,
 Що оченьки карі,
 Тільки й до любові, } 2
 Що чорнії брови.

Чорні брови маю,
Та й не оженюся;
Піду до річеньки,
З жалю утоплюся» } 2

«Не топись, козаче,
Бо душу загубиш,
Ходім повинчаймось,
Коли вірно любиш». } 2

РОЗВИВАЙСЯ ТИ, ДУБОЧКУ

Поволі

Роз- ви- вай- ся ти, ду- боч- ку,
на чо- ти- ри- ли- стях,
Лю- бив ко- ван три дів- чи- ни,
та я не мав ко- рис- ть.

Розвивайся ти, дубочку,
На чотири листи!
Любив козак три дівчини } 2
Та й не мав користі.

Одна влітку заміж вийшла,
Друга у м'ясниці,
А третя, чорнявая, } 2
Пішла у черниці.

Ой коли б я, зозуленько,
Та й крилечка мала,
То я б свою Україну } 2
Кругом облітала.

То я б свою Україну
Кругом облітала,

То я б свого миленького }
По шапці пізнала. } 2

Хоч по шапці, не по шапці,
Так по голосочку,
А у мого миленького }
Брови на шнурочку. } 2

ЧЕРВОНАЯ КАЛИНОНЬКА

Повільно

Чер- во- на- я ка- ли- но- нь- ка,
бі- ле- є де- рев- це, чом не хо- диш,
не го- во- риш, мо- є ми- ле сер- це,
мо- є ми- ле сер- це?

Червоная калинонька,
Білеє деревце,
Чом не ходиш, не говориш,
Мое миле серце? (2)

Ой як мені, моя мила,
До тебе ходити?
Кругом живуть воріженьки,
Нас будуть судити. (2)

Нехай судять, нехай рядять,
Вони про те знають;
Прийде тая годинонька,
Вони й перестануть. (2)

Над моїми воротами
Та чорная хмара,

А на мене молодую
Безвинная слава. (2)

Ой я тую чорну хмару
Пером розмахаяю,
Пережила поговори,
Переживу й славу. (2)

СКРИПЛИВІ ВОРИТЕЧКА

Поволі, плавно

Скрип_ ли_ ві_ во_ рі_
геч на, брех_ ли_ ві_ і_ яю_ ди,
на ко_ го ж ви на_ бре_
ще го, як нао_ тут не бу_ де?

The musical score consists of four staves of music in a 3/4 time signature with a key signature of one sharp (F#). The melody is written on the top staff, and the accompaniment is on the bottom three staves. The lyrics are written below the notes.

Скрипчиві ворітечка,
Брехливі люди,
На кого ж ви набрешете,
Як нас тут не буде? } 2

Нехай брешуть, нехай брешуть,
Наберуться лиха,
Ми ж з тобою, мое серце,
Любімося стиха. } 2

Любімося, кохаймося,
Як голубів пара,
Прийде пора — розійдемось,
Як синяя хмара. } 2

Синя хмара розійдеться,—
Дрібний дощик піде,

А з нашого коханячка
Нічого не буде. } 2

Скрипливі ворітчка —
Тяжко відчиняти,
Кого люблю — не забуду,
Хоч вік буду ждати. } 2

ГАЮ, ГАЮ, ЗЕЛЕН РОЗМАЮ

Помірно

Гаю гаю, зелен розмаю!
Любив дівчину, сам добре знаю

Гаю, гаю, зелен розмаю!
Любив дівчину, сам добре знаю. (2)

Любив дівчину півтора року,
Доки не дізнали вороги збоку. (2)

А як дізнали — розщобетали,
Бодай же вони щастя не знали. (2)

Сусіди близькі — вороги тяжкі!
Пийте, гуляйте, як самі знайте! (2)

Пийте, гуляйте, як самі знайте,
Де двоє ходять — не розлучайте! (2)

ЧОМ ТИ, ДІВЧИНО, ТАКА СУМНА?

Поволі

Чом ти дів-чи-но, та-ка сум-
на? Чом не ве-се-ла, як та вес-
на? Мо-ло-ді ві-та про-ля-нуть
оно-ро, ти во-ста-неш-ся мов сир-о-та

Чом ти, дівчино, така сумна?
Чом не весела, як та весна?
Молоді літа пролинуть скоро,
Ти зостанешся, мов сирота. } 2

Сумна я була — сумна буду,
Кого любила — не забуду,
Любила хлопця, котрий поїхав,
Котрий поїхав, — не вернеться. } 2

Вернись, козаче, соколю мій,
Хай подивлюся на образ твій!
Хай поцілую вуста рожеві,
Тоді вже буде вічний спокій! } 2

ЧОГО Ж ВОДА КАЛАМУТНА

Повільно

Чо-го ж во-да ка-ла-му-т-на-
му-т-на, чи не хви-ля зби-ла-
ла? Чо-го ж і я та-ка смут-на
смут-на, чи не ма-ти би-ла-
би-ла? Чи не ма-ти би-ла?

Чого ж вода каламутна,
Чи не хвиля збила?
Чого ж і я така смутна,
Чи не мати била? } 2

Мене мати та й не била —
Самі сльози ллються:
Од милого людей нема,
Од нелюба шлються. } 2

Прийди, милий, подивися, —
Яку терплю муку!
Ти хоч в серці, та од тебе
Беруть мою руку. } 2

Спіши, милий, рятуй, мене
 Від лютої напасті!
 За нелюбом коли буду,
 То мушу пропасти! } 2

ОЙ ДОКИ Я, БЕЗТАЛАННА

Поволі, сумно

Ой до-ки я без-та-лан-на
 бу-ду світ ну-ди-ти? Ой як ме-ні
 на-до-ї-ло пла-кати і ту-жити!

Ой доки я, безталанна,
 Буду світ нудити?
 Ой як мені надоїло
 Плакати і тужити! } 2

Плачте, очі, плачте, карі,
 Дрібними сльозами:
 Пішов милий до другої
 Іншими шляхами. } 2

Не розливай, мати, води,
 Що я їй наносила,
 Не розлучай мене з милим,
 Що я їй полюбила! } 2

Не розливай, мати, води,
 Бо важко носити,
 Не розлучай мене з милим,
 Тобі з ним не жити. } 2

ЧИ ТИ, МИЛИЙ, ПИЛОМ ПРИПАВ

Не швидко

Чи ти, ми-лий, пи-лом при-пав, чи ме-те-ли-

-це-ю? Чом не хо-диш ти до ме-не

це-ю ву-ли-це-ю?

Чи ти, милий, пилом припав,
 Чи метелицею?
 Чом не ходиш ти до мене
 Цєю вулицею? } 2

Чом не ходиш ти до мене
 Крутими горами,—
 Покидаєш сиротину
 Поміж ворогами? } 2

Чом ти, милий, не послухав,
 Як тобі казала:
 «Ходім, серце, повинчаймось,
 Щоб мати не знала». } 2

Ти все неньку свою слухав,
 Мене покидаєш,
 Покидаєш сиротину,
 Іншої шукаєш! } 2

Найдеш собі дівчиноньку
 З карими очима:
 Буде тобі, серце моє,
 Камінь за плечима! } 2

Найдеш собі дівчиноньку
 З чорними бровами,
 Та не знайдеш тої правди,
 Що була між нами! } 2

«Вже ж я ходив, вже ж я ладив до півтора року,
Докіль, докіль не дізнались вороженьки
збоку. (2)

ОЙ ТИ ЖИВЕШ НА ГОРОНЬЦІ

Плавно, не поспішаючи

Ой ти жи- веш на го- ронь- ці,
а я під го- ро- ю, чи ти ту- жиш
так за мно- ю, як я за то- бо- ю?

Ой ти живеш на гороньці, а я під горою;
Чи ти тужиш так за мною, як я за тобою? (2)

Ой коли б ти так за мною, як я за тобою,
Жили б, жили б, моє серце, як риба з водою. (2)

Рибалочка по березку да рибоньку ловить,
А милая по милому білі ручки ломить. (2)

Рибалочка по березку да рибоньку удить,
А милая по милому білим світом нудить. (2)

Рибалочка по березку рибоньку хапає,
А милая по милому тяженько зітхає. (2)

Рибалочка по березку, як ластівка, в'ється,
А милая по милому, як горлиця б'ється. (2)

«Чи ти, милий, припав пилом, чи метелицею,
Що до мене ти не ходиш сею вулицею?» (2)

Ой рад би я, моя мила, до тебе ходити,
Засідають вороженьки, хотять мене
вбити!» (2)

ЧЕРЕЗ ПОЛЕ ШИРОКОЄ

Помірно

Музична партитура для голосу та фортепіано. Третій розділ: *Через поле широке, Натягнена нитка... Чому-сь до ня не приходив, Нічка була видка.*

Че- рез по- ле ши- ро- ко- є
на- тяг- не- на нит- ка. Чо- мусь до ня
не при- ко- дв: ніч- ка бу- ла вид- на.

Через поле широке
Натягнена нитка...
Чому-сь до ня не приходив:
Нічка була видка. } 2

Чому-сь до ня не приходив,
Коли-м тя чекала? —
Від вечора до півночі
Лампа не вгасала. } 2

Чому-сь до ня не приходив,
Коли-м тя чекала:
Ти повернув лиш на зорі,
А я уже спала. } 2

Не ходи ми попід вікна,
Не топчи ми грядку,
Я вже до тя більш не вийду,
Хоч чекай до ранку. } 2

ТЕРЕН ЦВІТЕ

Помірно

Музична партитура для голосу та фортепіано. Третій розділ: *Терен цвіте, терен цвіте, Листя опадає, Хто в любові не знається, Той горя не знає.*

Те- рен цві- те, те- рен цві- те,
лис- тя о- па- да- є, хто в лю- бо- ві
не зна- є- ться, той го- ря не зна- є.

Терен цвіте, терен цвіте,
Листя опадає,
Хто в любові не знається,
Той горя не знає. } 2

А я молоденька
Вже горя зазнала,
Вечероньки недоїла,
Нічки недоспала. } 2

Візьму кріселечко,
Сяду край віконця,
Іще очі не дримали,
А вже сходить сонце. } 2

Хоч дримайте, не дримайте,
Не будете спати:
Десь поїхав мій миленький } 2
Іншої шукати.

Очі мої, очі,
 Що ви наробили?
 Кого люди обминали,
 Того полюбили. } 2

ПЛИВЕ ЧОВЕН БЕЗ ВЕСЕЛЬЦЯ

Поволі

Пли_ ве чо_ вен без ве_сель_ця, бе_ре_ги ь ми_
 на є, ні_ хто чов_ ни_ ком не пра_ вить,_
 кви_ ля під_ га_ ня_ є, // _ня_ є.

Пливе човен без весельця,
 Береги минає,
 Ніхто човником не править,— } 2
 Хвиля підганяє.

І я в світі, як той човник,
 Де пристать, не знаю,
 Де хотів би, там не можна, } 2
 Бо долі не маю.

Скажу тобі: «Люблю тебе»,
 Ти скажеш: «Я знаю!»
 Назвав би я голубкою, } 2
 Так долі не маю.

Назвав би я голубкою
 Та ще й своєю...
 Не будь тобі, моя мила, } 2
 Вже повік моєю.

ТАМ, ДЕ ЯТРАНЬ КРУТО В'ЄТЬСЯ

Помірно

Там, де Я_ трань кру_ то в'є_ ться,
з_ під ка_ ме_ ня б'є во_ да, — там дів_ чи_ на
во_ ду бра_ ла, чор_ но_ бри_ ва, мо_ ло_ да.

Там, де Ятрань круто в'ється,
З-під каменя б'є вода,—
Там дівчина воду брала,
Чорнобрива, молода.

Ти, дівчино, ти щаслива,
В тебе батько, мати є,
Рід великий, хата біла,
Все, що в хаті, то твоє.

А я бідний, безталанний,
Степ широкий — то ж мій сват,
Шабля й люлька — вся родина,
Сивий коник — то ж мій брат.

СКАЖИ, ЧОМУ НЕ ЦВІТЕ БІЛЬШЕ МАЙ

Поволі, сумно

Ска_ жи, чо_ му не цві_ те, біль_ ше май?
Ска_ жи, чо_ му не сна_ зав ти „про_ щай“?
Ти ві_ дй_ шов у да_ ле_ ні кра_ ї,
хі_ ба ча_ сом ти при_ сниш_ ся ме_ ні.

Скажи, чому не цвіте більше май?
Скажи, чому не сказав ти «прощай»?
Ти відійшов у далекі краї,
Хіба часом ти приснишся мені. } 2

Куди не глянь — скрізь чарівна весна,
Тебе я жду, а тебе все нема...
Скажи ж, коли ти повернешся знов, } 2
Скажи, куди ділась наша любов?

Скажи, нащо ти взяв серце моє?
Скажи, чому не віддав ти своє?
Ти відійшов, а я трачу літа, } 2
Іншу знайшов — я зосталась одна.

КОЛИ НА КРИЛАХ НОЧІ

Помірно, плавно

Мо.. ли на кри.. лах но.. чі на
зем.. лю сон зле.. тить, ти в тем.. ний сад ви..
- хо.. диш з квіт.. кв.. ми го.. бо.. рить,

Коли на крилах ночі
На землю сон злетить,
Ти в темний сад виходиш
З квітками говорить.

Ти знаєш, що заснув я
І сплю уже давно,
Замкнуті в мене двері,
Зачинене вікно.

Даремно ти гадаєш,
Тебе я одурив:
Всю ніч я за тобою
Нечутно проходив.

Тобі сказала рожа:
«Я бачила його:
Сьогодні вранці рвав він
Квітки з куща мого».

Шепнув тобі барвінок:
«І я його стрічав,
Засмучений ходив він
І лист мій потоптав».

Шепочуться троянди,
Акації віття:
«Навіщо ж там кохання,
Де треба забуття?»

Іди собі у хату,
До нелюбачи іди,
І милого ночами
Ніколи вже не жди».

Колишуться троянди,
Барвіночок зітха:
«Забудь його навіки,—
Тебе він не коха».

І здалеку я бачив,
Як стала ти ридать
І, впавши на коліна,
Барвінок цілувать.

ПАСІТЕСЯ, СІРІ ВОЛИ

Повільно

Музична партитура для голосу та фортепіано. Темп повільно. Ключовий знак: один бемоль (F). Ритм: 2/4. Текст пісні розташований під нотами.

Пасітеся, сірі воли,
Не бійтеся вовка,
А я піду до дівчини,
Хоч буде помовка. } 2

Пасітеся, сірі воли,
Понад берегами,
А я піду до дівчини
Поза ворогами. } 2

Розкопайте, люди, греблю,
Нехай вода рине,
Занехаймо те кохання,
Нехай воно згине! } 2

Бо із цього коханнячка
Ні слави, ні вжитку;
Карим очам спання нема,
А думкам — спочинку. } 2

МІСЯЧЕНЬКУ БЛІДНОЛИЦЬИЙ

Протяжно, задумливо

Музична партитура для голосу та фортепіано. Темп протяжно, задумливо. Ключовий знак: три бемоля (C minor). Ритм: 2/4. Текст пісні розташований під нотами.

Місяченьку бліднолиций,
За хмару краще ти сховайсь,
Не світи, бо вже немає
Тії, з котрою я кохавсь. } 2

А колись була година...
Було, як з неба глянеш ти,
Все блудили ми стежками,
Ділили горе в самоті. } 2

Її очей усмішку ніжну
Ловлю у мріях кожную мить,
Як згадаю про ті очі,
Серденько з жалю защемить. } 2

ОЙ Я НЕЩАСНИЙ

Не швидко

Ой я нещасний, що маю ді-
-тя- ти? Полюбив дівчи-ну
та й не можу взяти. Тим не можу взяти,
що заручена-я, доле ж моя,
доле, доле нещасная!

Ой я нещасний, що маю діяти?
Полюбив дівчину, та й не можу взяти.
Тим не можу взяти, що заручена,
Доле ж моя, доле, доле нещасная!

Хлопче-молодче, який ти ледащо —
Задумав жениться, сам не знаєш нащо!
Будеш ти, небоже, долю проклинати,
Будеш кулаками сльози утирати!

Виплачеш ти очі, та не знайдеш долі,
Сам же ти загинеш, як билина в полі!
Нащо тобі, хлопче, жінка чорноока?
У козака жінка — шабля біля бока!

ОЙ НА ГОРІ ДВА ДУБИ ЗРОСЛИСЯ

Помірно

Ой на горі два дуби зро-
-сли-ся, чи не жаль ти, що ми розій-
-шли-ся? Бо ми сохто-вали очко в очко зріти,
серце й душу все вірно любити.

Ой на горі два дуби зрослися,
Чи не жаль ти, що ми розійшлися?
Бо ми сохтовали* очко в очко зріти,
Серце й душу все вірно любити.

Тоді буду, фраїрику**, твоя,
Як ми іміш рибочку із моря.
Ой як море тяжко та й перегатити,
Тяжко мені дівчину лишити.

* Сохтовали — звикли.

** Фраїр — парубок, жених.

ЗАБУДЬ МЕНЕ

Поволі, сумно

1. За-будь ме-не, ме- не за-будь що
2. Ми ма-ли сльо-зи на о-чах, та

нам ко-лись жев-ріла гру-дь що
ми і-шли на рі-зний шлях

сер-це рва-ло-ся ко-лись-ми ро-зій-шлись...
пла-вав з го-ря, а ле-ти-з час-ли-во-сті.

З То-бі зо-зу-ля на-вес-ні ку-

-ва-ла щас-тя, а ме-ні во-

-рон-ня иря-ка. до сум-не-з-будь ме-на.

Забудь мене, мене забудь,
 Що нам колись жевріла груди,
 Що серце рвалося колись —
 Ми розійшлись...

Ми мали сльози на очах,
 Та ми ішли на різний шлях,

Я плакав з горя, але ти —
 З щасливості...

Тобі зозуля навесні
 Кувала щастя, а мені
 Вороння крижало сумне —
 Забудь мене...

ОЙ ЗЙДИ, ЗЙДИ, ЯСЕН МІСЯЦЮ

Широко

Ой зй_ди, зй_ди, я_сен мі_ся_цю,
як мли_но_вее ко_ло! Ой вий_ди, вий_ди,
сер_це - дів_чи_но, та промов до ме_не сло_во!

Ой зйди, зйди,
Ясен місяцю,
Як млиновее коло!
Ой вийди, вийди,
Серце-дівчино,
Та промов до мене слово!

Ох і рада б я
Та виходити
І з тобою говорити,
Так судять-гудять
Вражії люди,
Хотять же нас розлучити!

Ой не бий, мати,
І не лай, мати,
Та не роби каліченьки,
Зав'яжи очі
Темної ночі
Та веди до річеньки!

А як приведеш
Та до річеньки,—
Розв'яжи карі очі:
Нехай гляну я
Та подивлюся,
З світом білим попрощаюся!

Ой світе ясний,
Світе прекрасний,
Як на тобі тяжко жити,
Ой іще тяжче
Молодесенькій,
Не нажившись, умирати!

КОЛИСЬ, ДІВЧИНО МИЛА

Помірно, плавно

Но лись, дівчино мила, то був чудовий час, як
 ще любов носила ген, по під хмарами нас. Ми
 мріяли, зітхали в коханні присягались, а
 соловейко тьохкав все тьох, тьох, тьох.

Колись, дівчино мила,
 То був чудовий час,
 Як ще любов носила
 Ген по під хмари нас.
 Ми мріяли, зітхали.
 В коханні присягались,
 А соловейко тьохкав:
 Все тьох, тьох, тьох.

І був би я дівчину
 Довіку так кохав,
 І був би я єдину
 К серденьку пригортав.
 Та десь війна взялася,
 Дівчина віддалася,
 А соловейко тьохкав:
 Все тьох, тьох, тьох.

І зорі мерехтіли,
 Соловейко щибетав,
 В очах сльози тремтіли,
 Як я її прощав...
 Давно те все минуло,
 Кохання позабулось,
 А в серденьку осталося:
 Все ох, ох, ох!

ВТІШ МЕНЕ: ЗАНЕДУЖАЛА Я

Широко

Втіш ме-не: за-не-ду-жа-ла я, ні хви-
 -ли-ни не ма-ю спо-ко-ю! Ко-ли-
 -ши ме-не, нень-ко, мо-я, ко-ли-
 -ши, як бу-ва-ло, ма-ло-ю!

Втіш мене: занедужала я,
 Ні хвилини не маю спокою!
 Колиши мене, ненько моя,
 Колиши, як, бувало, малою! } 2

В боротьбі сили стратила я...
 Боже! Нащо я так покохала?
 Світла молодість марно пройшла... } 2
 Колиши мене, ненько моя!

Не питай, хто забрав мій спокій,
 Хто забрав моє серце дівоче,
 Колиши — тяжко доні твоїй,
 Я приспать своє лишенько хочу! } 2

Втіш мене: занедужала я,
 Ні хвилини не маю спокою!
 Колиши мене, ненько моя,
 Колиши, як, бувало, малою! } 2

СКАЖИ, НАЩО ТЕБЕ Я ПОЛЮБИЛА

Помірно

Ска-жи, на-що те-бе я по-лю-
 -би-ла ска-жи, на-що до-ві-ри-лась то-
 -бі? Ко-ли б не ти, сум-на б я не хо-
 -ди-ла, і день, і ніч не мучилась в жур-бі.

Варіант Повільно

Ска-жи, на-що те-бе я по-лю-
 -би-ла, ска-жи, на-що до-ві-ри-лась то-
 -бі? Ко-ли б не ти, сум-на б я не хо-
 -ди-ла, і день, і ніч не мучилась в жур-бі.

Скажи, нащо тебе я полюбила,
 Скажи, нащо довірилась тобі?
 Коли б не ти, сумна б я не ходила.
 І день, і ніч не мучилась в журбі. } 2

Без тебе я, як цвіт без сонця, в'яну,
 Без тебе, ох, як тяжко в світі жить!
 О де, скажи, я чарів тих дістану,
 Щоб як тебе забудь і розлюбить? } 2

Забуть! Бо сил терпїть уже не маю...
 Забуть! Бо й так я змучилася вкрай.
 Коли б ти знав, що я переживаю,
 Який, бува, охоплює відчай! } 2

Коли б ти знав мою журбу та муки,
 Коли б ти знав, що я пережила!
 Не раз, не два, до неба знявши руки,
 Тебе, і світ, і долю я кляла. } 2

Кляла я все: і мрії ті дівочі,
 Що рано так, ох, рано, одцвіли...
 Кляла твої веселі карі очі,
 Що, бач, мене до чого довели. } 2

І ту весну з пахучими квітками,
 Той ясний день і ту щасливу мить,
 Коли мені, закоханій без тямі,
 Ти клявся вірним бути і любити. } 2

Твоїм словам не вірить не могла я,
 Вони лились, як пісня чарівна!..
 І от тепер лишилася одна я,
 Одна, одна, на цілий світ одна.. } 2

У ВИШНЕВОМУ САДОЧКУ

Поволі

У виш-не- во- му са- доч- ку
 со- ло- вей- ко що- бе- тав; мо- ло- день- ний
 ко- за- чень- ко дів- чинь- ку у- ві- щав:

У вишневому садочку
 Соловейко щетава;
 Молоденький козаченько
 Дівчиноньку увіщав:

«Забудь мене, дівчинонько,
 Забудь мене, молода,
 Полюби собі другого,—
 Цю любов знесе вода».

«А я ж тебе покохала
 Не на день і не на два,
 А тепер ти мені кажеш —
 Цю любов знесе вода».

У вишневому садочку
 Соловейко щетава,
 Молоденький козаченько
 Дівчиноньку увіщав.

ОЙ НЕ СВИТИ, МІСЯЧЕНЬКУ

Помірно

Ой не сві_ ти, мі_ ся_ чень_ ку,
не сві_ ти ні_ ко_ му, тіль_ ки сві_ ти
ми_ лень_ ко_ му, як і_ де до_ до_ му,
як і_ де до_ до_ му!

Ой не світи, місяченьку,
Не світи нікому,
Тільки світи миленькому,
Як іде додому! (2)

Світи йому ранесенько
Та й розганяй хмари,
А як же він іншу має,
То й зайди за хмари! (2)

Світив місяць, світив ясний,
Та й зайшов за хмару,
А я, бідна, гірко плачу —
Зрадив мене милий. (2)

ОЙ І ЗРАДА, КАРІ ОЧІ, ЗРАДА

Не швидко

Ой і зра_ да, на_ рі о_ чі, зра_ да;
чо_ му в те_ бе, ми_ лий, не вся щі_ ра прав_ да,
не вся щі_ ра прав_ да?

Ой і зрада, карі очі, зрада;
Чому в тебе, милий,
Не вся щира правда? (2)

Ой ти, милий, думаєш-гадаєш,
Мабуть же ти мене
Покинути маєш. (2)

По чім же ти та й постерігала,
Що ти мене, мила,
Зрадником назвала? (2)

Чи по коню, чи по вороному,
Чи по мені, серце,
Та по молодому? (2)

Не по коню, не по вороному,
А по тобі, серце,
Та по молодому. (2)

НЕ ПИТАЙ, ЧОГО В МЕНЕ ЗАПЛАКАНІ ОЧІ

Протяжно

Не пи_ тай, чо_ го в ме_ не за_ пла_ ка_ ні
о_ чи, чо_ го час_ то ті_ ка_ ю я
в гаї, і блу_ ка_ ю я там до пі_ в_ но_ чи,
не пи_ тай, не пи_ тай, не пи_ тай,
Не пи_ тай, чом я, сох_ ну га...

Початок для слідуючих куплетів

Не питай, чого в мене заплакані очі,
Чого часто тікаю я в гай
І блукаю я там до півночі,
Не питай, не питай, не питай. } 2

Не питай, чом я сохну та в'яну,
Як та квітка без сонця й води,
Бо коли б я тебе не любила,
То не знала б ніколи біди. } 2

А ти вирвав з грудей моє серце
І покинув нещасну мене...

Проклинатиму я свою долю
І той час, що любила тебе. } 2

Ти приходиш до мене щоночі
У той час, коли міцно я сплю,
І цілуєш заплакані очі,
І шепочеш: не плач, я люблю! } 2

Відкриваю заплакані очі:
Навкруги порожнеча німа...
В тишині чарівничої ночі
Мого щастя нема та й нема. } 2

Як була молода, жартівлива,
Щебетала, як пташка в гаю,
І не знала, що доля зрадлива,
І не знала, що щастя не йму. } 2

ЗЕЛЕНАЯ РУТА, ЖОВТИЙ ЦВІТ

Помірно

Музична партитура для голосу з піснями. Три рядки нот з українськими підписами: 'Зе_ ле_ на_ я ру_ та, жов_ тий цвіт,'; 'не пі_ ду за те_ бе, — пі_ ду в світ, та й роз_ пу_ шу ко_ су'; 'по пле_ чу, не раз, не два гір_ ко за_ пла_ чу.'

Зелена рута, жовтий цвіт,
 Не піду за тебе,— піду в світ,
 Та й розпущу косу по плечу,
 Не раз, не два гірко заплачу. } 2

Ой де ж ти, мій милий, ночуєш,
 Що ти мого плачу не чуєш?
 Бодай тебе, милий, бог скарав,
 Що ти мене бідну понехав! } 2

В МОЄМУ САДУ АЙСТРИ БІЛІ

Поволі, задумливо

Музична партитура для голосу з піснями. Чотири рядки нот з українськими підписами: 'В мо_ є_ му са_ ду ай_ стри бі_ лі'; 'схи_ ли_ ли го_ ло_ ви в жур_ бі...'; 'В мо_ є_ му сер_ ці га_ сну_ ть си_ ли:'; 'чу_ жою ста_ ла я то_ бі.'

В моєму саду айстри білі
 Схилили голови в журбі...
 В моєму серці гаснуть сили:
 Чужою стала я тобі. } 2

Мені сімнадцятий минало
 Весною, як сади цвіли,
 Я про кохання ще й не знала,
 Ми тихо з сестрами жили. } 2

Коли я айстри поливала,
 То ти поміг мені полить...
 З тих пір я мрію про кохання,
 З тих пір душа моя болить. } 2

Як ти проходив мимо двору,
 Я задивилась на твій стан,

Стояла довго під вербою,
Поки вечірній спав туман. } 2

Коли умру я від кохання,
То поховайте серед трав,
А ти, зірвавши айстру білу,
Згадаєш, хто тебе кохав. } 2

І СНИЛОСЯ З НОЧІ ДІВЧИНІ

Помірно

І бни_лю_ся зно_чі дів_чи_ні, що
ма_ки в са_ду про_цві_та_ли, що
но_ней во_ро_них сід_ла_ли. І
І.я.
снн_ло_ся зно_чі дів_чи_ні.
Із.
_га_ний сон снів_ся, по_га_ний.

І снілося з ночі дівчині,
Що маки в гаю процвітали,
Що коней вороних сідлали —
І снілося з ночі дівчині.

І снівся сон дивний, нежданий,
Приснівся той коник буланій,
І стрільчик приснівся коханий —
Ах, снівся сон дивний, нежданий.

І снівся сон дивний, нежданий...
Приснівся дівчині коханий,
Що другу цілує, мов п'яний, —
Поганий сон снівся, поганий.

ПОВІЙ, ВІТРЕ, НА ВКРАЇНУ

Повільно

По- вій, віт- ре, на Вкра- ї- ну,
 де по- ки- нув я, дів- чи- ну,
 де по- ки- нув на- рі, о- чи,
 по- вій, віт- ре, о- лів- но- чі

Повій, вітре, на Вкраїну,
 Де покинув я дівчину,
 Де покинув карі очі,
 Повій, вітре, опівночі! } 2

Між горами там долина,
 В тій долині єсть хатина,
 В тій хатині дівчинонька,
 Дівчинонька-голубонька. } 2

Повій, вітре, тишком-нишком
 Над рум'яним, білим личком,
 Над тим личком нахилися,
 Чи спить мила, подивися! } 2

Чи спить мила, чи збудилась,
 Спитай її, з ким любилась,
 З ким любилась і кохалась
 І кохати присягалась. } 2

Як заб'ється в ній серденько,
 Як зітхне вона тяженько,
 Як заплачуть карі очі,—
 Вертай, вітре, опівночі! } 2

А як мене позабула
 І другого пригорнула,
 То розвійся край долини,
 Не вертайся з України!.. } 2

ОЙ НЕ ШУМИ, ЛУЖЕ

Ой не шуми, луже,
Зелений байраче!..
Не плач, не журися,
Молодий козаче! } 2

Не сам же я плачу,—
Плачуть карі очі,
Не дають спокою
Ані вдень, ні вночі. } 2

Сусіди близькїї —
Вороги тяжкїї:
Не дають ходити,
Дівчину любити. } 2

Ой, умру я, мила,
А ти будеш жива,—
Чи згадаєш, мила,
Де моя могила? } 2

ОЙ НА ГОРУ КОЗАК ВОДУ НОСИТЬ

Ой на гору козак воду носить,
Дівчинонька козаченька просить:
«Козаченьку, мій собою,
Візьми мене із собою,
Помандрую я з тобою!»

А мій милий та й на гору, на круту,
А я його оченьками проведу,
Оченьками каренькими,
Брівоньками рівненькими,
Слізоньками дрібненькими.

Не сама ж я по садочку ходила,
Козаченька за рученьку водила,
Цілувала-милувала,
До серденька пригортала,—
Я ж думала, що він буде мій!

«Козаченьку, ти сухотонько моя,
 Кажуть люди, що не буду я твоя!
 Кажуть люди, сама бачу,
 Не раз, не два на день плачу:
 Я ж думала, що ти будеш мій!»

ОЙ НА ГОРІ СНІГ БІЛЕНЬКИЙ

Помірно

Ой на го-рі сніг бі-лень-кий,
 де-сь по-ї-хав мій ми-лень-кий,
 де-сь по-ї-хав та й не-ма-є,
 сер-це з на-лю за-вми-ра-є,

Ой на горі сніг біленький,
 Десь поїхав мій миленький,
 Десь поїхав та й немає,
 Серце з жалю завмирає. } 2

Очі чорні, мов терночок,
 Брови рівні, мов шнурочок,
 Личко біле, рум'янее,
 Серце мое коханее. } 2

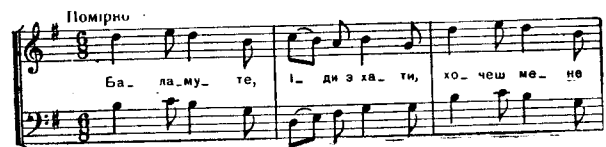
Поки тебе не любила,
 Спокійненько в світі жила.
 А тепер я гірко плачу,
 Поки тебе не побачу. } 2

Баламуте, вийди з хати,
 Хочеш мене закохати,
 Закохати та й забути... } 2
 Всі ви, хлопці, баламути.

Баламуте, бійся бога,
 Ти багатий, а я вбога,
 Збаламутиш мою душу, } 2
 Через тебе плакати мушу.

БАЛАМУТЕ, ІДИ З ХАТИ

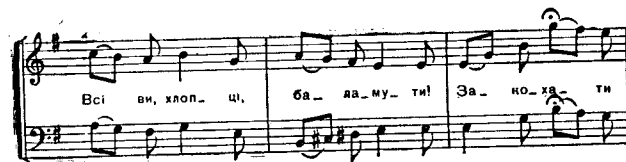
Помірно

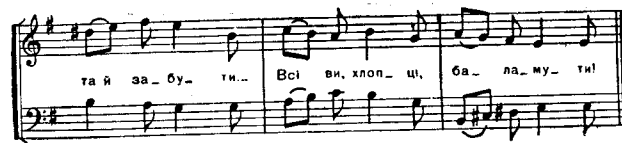
Ба_ ла_ му_ те, І_ ди з ха_ ти, хо_ чеш ме_ не

за_ но_ ха_ ти, за_ но_ ха_ ти та й за_ бу_ ти...

Всі ви, хлоп_ ці, ба_ ла_ му_ ти! За_ но_ ха_ ти

та й за_ бу_ ти... Всі ви, хлоп_ ці, ба_ ла_ му_ ти!

Баламуте, іди з хати,
 Хочеш мене закохати,
 Закохати та й забути... } 2
 Всі ви, хлопці, баламути!

Поки тебе не любила,
Тоді в світі тільки й жила,
А тепер я гірко плачу,
Поки тебе не побачу. } 2

Баламуте всього світу,
Баламутиш мої літа,
Баламутиш мою душу,
Через тебе плакати мушу. } 2

СОЛОВЕЙКО

Вільно, не поспішаючи

Ой у са-ду на ви-шень-ці
со-ло-вей-ко ще-бе-тав; від виш-не-ю
ко-за-чень-ко дів-чи-нонь-ку у-ле-щав!
„Не йди, ми-ла, за дру-го-го, по-жди ме-не,
мо-ло-до-го“. Дів-чи-нонь-ка гір-ко пла-че,
со-ло-вей-ко все те ба-че, та й ще-бе-че:
тьох, тьох, тьох, тьох, тьох, тьох!
тьох, тьох, тьох!
тьох, тьох, тьох!

Ой у саду на вишеньці
Соловейко щebetав;
Під вишнею козаченько
Дівчиноньку улещав:

«Не йди, мила, за другого,
 Пожди мене, молодого».
 Дівчинонька гірко плаче,
 Соловейко все те баче,
 Та й щебече:
 Тьох, тьох, тьох!.. (3)

«Чого ж тужиш, чого плачеш,
 Серце розриваєш,
 Чи вже ж мене, молодого,
 Не вірно кохаєш?
 Не плач, мила, я вернуся,
 Тоді з тобою одружуся».
 Дівчинонька гірко плаче,
 Соловейко все те баче,
 Та й щебече:
 Тьох, тьох, тьох!.. (3)

Не вернувся козаченько,
 Помер на чужині,
 Поховали чужі люди,
 В чужій домовині.
 А дівчина, як зачула,
 До вишеньки прилинула,
 Тужить, в'яне, гірко плаче,
 Соловейко все те баче,
 Та й щебече:
 Тьох, тьох, тьох!.. (3)

ОЙ ГАЮ МІЙ, ГАЮ

Повільно

Ой гаю мій, гаю,
 та густий не прогляну, упу-
 _стила та голубонька,
 та вже й не піймаю.

Ой гаю мій, гаю,
 Та густий — не прогляну;
 Упустила та голубонька
 Та вже й не піймаю.

Ой хоч же піймаю,
 Та й уже ж не такого:
 Не приляже мое серденько
 Ніколи до нього.

Ой гаю мій, гаю,
 Та густий, зелененький;
 Любив мене та козаченько
 Хороший, молоденький.

Ой гаю мій, гаю,
 Та густий кучерявий;
 Любив мене та козаченько
 Хороший, чорнявий.

ОЙ ВЕРБО, ВЕРБО, СУХАЯ ВЕРБО

Протяжно
Одна

Ой вер_ бо, вер_ бо, су_ ха_ я
вер_ бо, чом роз_ пу_ сти_ ла_ гіл_ ля?
Двоє
Ту_ га на сер_ ці, ту_ га на
мо_ ві: мо_ го ми_ ло_ го не_ ма.

Ой вербо, вербо, сухая вербо,
Чом розпустила гілля?
Туга на серці, туга на мові:
Мого милого нема. } 2

Якби я мала крила пташині,
Якби я вмiла літати,
То полетіла б я на край світа
Свого милого шукать. } 2

Ой сяду, сяду в вишневім саду
Та й стану пісню співати,
А вийде з хати старая мати
Та й стане пісню слухать. } 2

Ой що за пташка, що за пташина
В моєму саду співа?
Ой то дівчина чорнобривая
Свого милого шука. } 2

ЗІЙШОВ ТОЙ МІСЯЦЬ

Поволі

Зій_шов той мі_сяць та й о_ко_ до_ вав_ ся,
ні_ хто не зна_є, в кім я за_ ко_ хав_ ся.
Дів_чи_ на ми_ ла при_ ма_ ду да_ ла,
мо_ є сер_ день_ко та й при_ ча_ ру_ ва_ ла.

Зійшов той місяць та й околывався,
Ніхто не знає, в кім я закохався.
Дівчина мила принаду дала,
Мое серденько та й причарувала. } 2

Ой зійди, зійди, ти зіронько ясна!
Ой вийди, вийди, дівчинонько красна!
А як не вийдеш, то марно згину,
Най люди знають, що кохав дівчину! } 2

Нащо ж ти, боже, кажеш ся кохати,
Чому не судиш, щоби ся пібрати?
А як ти судиш, чому не злучиш,
Нащо на світі два серденька мучиш? } 2

ЗОРЕ ВЕЧІРНЯ

Помірно, плавно

Зо-ре ве-чир-ня, я,
чим скор-ше по-га-сай, бо вже не
вий-ду я з мв-лень-ким в тем-ний гай!

Зоре вечірня,
Чим скорше погасай,
Бо вже не вийду я
З миленьким в темний гай! } 2

Вчора ходила я
І милувалася,
Поїхав милий мій,
А я зосталася. } 2

Вчора ходила я
Поміж березами,
Нині вмиваюся
Дрібними сльозами. } 2

Ой милий, милий мій,
Що доброго вчинив?

Нащо два серця ти
Навіки розлучив? } 2

Згадаеш, милий мій,
Згадаеш ти не раз,
Та вже не вернеться
Назад минулий час. } 2

ВІЮТЬ ВІТРИ, ВІЮТЬ БУЙНІ

Поволі

Ві- ють ві- ри, ві- ють буй- ні,
 аж де- ре- ва гну- ться; ой як бо-лить
 мо- є сер-це, а сльо-зи не лю- ться!

Віють вітри, віють буйні,
 Аж дерева гнуться;
 Ой як болить мое серце,
 А сльози не ллються. } 2

Трачу літа в лютім горі
 І кінця не бачу,
 Тільки тоді і полегша,
 Як нишком поплачу. } 2

Не допоможуть сльози горю,
 Серцю легше буде;
 Хто щасливим був часочок, } 2
 Повік не забуде.

Єсть же люди, що і моїй
 Завидують долі:
 Чи щаслива ж та билина, } 2
 Що росте у полі?..

Що на полі, на пісочку,
 Без роси, на сонці?..
 Тяжко жити без милого } 2
 І в своїй сторонці.

Де ж ти, милий, чорнобривий?
 Де ти? — Озовися!
 Як я, бідна, тут горюю, } 2
 Прийди, подивися.

Полетіла б я до тебе,
 Та крилець не маю,
 Щоб побачив, як без тебе } 2
 З горя висихаю.

До кого ж я пригорнуся,
 І хто приголубить?
 Коли тепер нема того, } 2
 Який мене любить...

ВИДНО ШЛЯХИ ПОЛТАВСЬКІІ

Повільно

Вид_ но шля_ хи пол_ тав_ ські_ і
 і сла_ ну Пол_ та_ ву; по_ ша_ нуй_ те
 си_ ро_ ти_ ну не вво_ дь_ те в сла_ ву.

Видно шляхи полтавськіі
 І славно Полтаву;
 Пошануйте сиротину
 І не вводьте в славу. } 2

Не багата я і проста,
 Та чесного роду,
 Не стижуся прясти, шити
 І носити воду. } 2

Ти в жупанах і письменний,
 І рівня з панами,
 Як же можеш ти дружитися
 З простими дівками? } 2

Єсть багато горodianок,
 Вибирай любую;
 Ти пан возний — тобі треба
 Не мене, сільськую. } 2

ЧИ Я В ЛУЗІ НЕ КАЛИНА БУЛА

Повільно

Чи я в лу_ зі не ка_ ли_ на бу_ ла,
 Чи я в лу_ зі не чер_ во_ на бу_ ла? Взя_ ли ж ме_ не
 по_ ла_ ма_ ли і в пу_ чеч_ ки по_ в'я_ за_ ли_ та_ на до_ ля_ мо_ я!
 - я! Гірка до_ ля_ мо_ я!

Чи я в лузі не калина була,
 Чи я в лузі не червона була?
 Взяли ж мене поламали
 І в пучечки пов'язали —
 Така доля моя!
 Гірка доля моя! } 2

Чи я в полі не травиця була,
 Чи я в полі не зелена росла?
 Взяли ж мене покосили
 І на сіно посушили —
 Така доля моя!
 Гірка доля моя! } 2

Чи я в полі не пшениця була,
 Чи я в полі не зерниста була?
 Взяли ж мене та й пожали

І в снопочки пов'язали —
Така доля моя!
Гірка доля моя! } 2

Чи я в батька не дитина була,
Чи я в батька не кохана була?
Взяли ж мене заміж дали
І світ мені зав'язали —
Така доля моя!
Гірка доля моя! } 2

ТАКА ЇІ ДОЛЯ

Поволі

Та на і і до ля... О
бо же мій мильї! За що ж ти караєш її,
молоду? За те, що так щиро вона
полюбила Козацькїї очї?... Прости сироту!

Така її доля... О боже мій милий!
За що ж ти караєш її, молоду?
За те, що так щиро вона полюбила
Козацькїї очї?... Прости сироту!

Кого ж їй любити? Ні батька, ні неньки:
Одна, як та пташка в далекому краю.
Пошли ж ти їй долю — вона молоденька,
Бо люди чужїї її засміють.

Чи винна ж голубка, що голуба любить?
Чи винен той голуб, що сокіл убив?
Сумує, воркує, білим світом нудить,
Літає, шукає, дума — заблудив.

ОЙ ОДНА Я, ОДНА

Помірно

Ой од-на я, од-на, як би-ли-нонька в полі,
та не дав ме-ні бог а-ні щас-тя, ні до-лі.

Варіант Повільно

Ой од-на я, од-на, як би-ли-нонька в по-лі,
та не дав ме-ні бог а-ні щас-тя, ні до-лі.
Тіль-ки дав ме-ні бог кра-су-на-рі-ї о-чі,
та й ті ви-пла-ка-ла в са-мо-ти-ні ді-во-чій.
А-ні бра-ті-на я, ні сестрич-ки не зна-ла,
між чу-жи-ми зросла, і зросла,— не ко-ха-лась!
Де ж дру-жи-на мо-я, де ви, доб-рі-ї лю-ди?
Іх не-ма, я са-ма, в дру-жині й не бу-де!

* При повторенні грає тільки бандура

Ой одна я, одна,
Як билинонька в полі,
Та не дав мені бог
Ані щастя, ні долі.

Тільки дав мені бог
Красу — карії очі,
Та й ті виплакала
В самотині дівочій.

Ані братіка я,
Ні сестрички не знала,
Між чужими зросла,
І зросла,— не кохалась!

Де ж дружина моя,
Де ви, добрії люди?
Іх нема... Я сама,
А дружини й не буде!

НАЩО МЕНІ ЧОРНІ БРОВИ

Помірно

На_ що ме_ ні чор_ ні бро_ ви,
 на_ що ка_ рі о_ ці, на_ що лі_ та
 мо_ ло_ ді_ ї, ве_ се_ лі, ді_ во_ ці,
 на_ що лі_ та мо_ ло_ ді_ ї, ве_ се_ лі, ді_
 во_ ці? Лі_ та мо_ ї мо_ ло_ ді_ ї
 мар_ но про_ па_ да_ ють, о_ ці, пла_ чуть,
 чор_ ні бро_ ви од_ віт_ ру лі_ ня_ ють,
 о_ ці пла_ чуть, чор_ ні бро_ ви од_ віт_ ру лі_ ня_ ють.

Нащо мені чорні брови,
 Нащо карі очі,
 Нащо літа молодії,
 Веселі, дівочі? } 2
 Літа мої молодії
 Марно пропадають,
 Очі плачуть, чорні брови } 2
 Од вітру линяють.

Тяжко мені сиротою
 На сім світі жити:
 Свої люди — як чужії, } 2
 Ні з ким говорити.
 Нема кому розпитати,
 Чого плачуть очі;
 Нема кому розказати, } 2
 Чого серце хоче.

Чого серце, як голубка,
 День і ніч воркує,—
 Ніхто його не питає, } 2
 Не знає, не чує.
 Чужі люди не питають,
 Та й нащо питати?
 Нехай плаче сиротина, } 2
 Нехай літа тратить!

Плач же, серце, плачте, очі,
 Поки не заснули,
 Голосніше, жалібніше, } 2
 Щоб вітри почули!
 Щоб понесли буйнесенські
 За синее море —
 Чорнявому, зрадливому } 2
 На лютеє горе!

Скажи йому, мое серце,
Що сміються люди;
Скажи йому, що загину,
Коли не прибуде!

ПЛАВАЙ, ПЛАВАЙ, ЛЕБЕДОНЬКО

Співає

Пла- вай, пла- вай, ле- бе- донь- ко,
по си- ньо- му мо- рю! Рос- ти, рос- ти,
то- по- лень- ко, все вго- ру та вго- ру.

Плавай, плавай, лебедонько,
По синьому морю!
Рости, рости, тополенько,
Все вгору та вгору.

Рости гнучка та висока,
До самої хмари,—
Спитай бога, чи діжду я,
Чи не діжду пари?

Рости, рости, подивися
За синєє море:
По тім боці — моя доля,
По сім боці — горе.

Там десь милий, чорнобривий
Співає, гуляє,
А я плачу, літа трачу,
Його виглядаю.

ЗАЩЕБЕТАВ ЖАЙВОРОНОК

Помірно

Музична партитура для голосу з акордами. Тіп музики: народна пісня. Темп: Помірно. Ключ: Б-бемоль. Ритм: 2/4. Текст пісні: За_ще_бе_тав жай_во_ро_нон у го_ру ле_тя_чи; За_ку_ва_ла зо_зу_лень_на, на ду_бу си_дя_чи.

Защбетав жайворонок,
Угору летячи;
Закувала зозуленька,
На дубу сидячи. } 2

Защбетав соловейко —
Пішла луна гаєм;
Червоніє за горою,
Плугатар співає. } 2

Пішов шелест по діброві;
Шепчуть густі лози,
А дівчина спить під дубом
При битій дорозі. } 2

Знать, добре спить, що не чує,
Як кує зозуля;
Чом не лічить, чи довго жить?..
Знать, добре заснула. } 2

НІ, МАМО, НЕ МОЖНА НЕЛЮБА ЛЮБИТЬ

Помалу, з жалем

Музична партитура для голосу з акордами. Тіп музики: народна пісня. Темп: Помалу, з жалем. Ключ: Б-бемоль. Ритм: 2/4. Текст пісні: „Ні, ма_мо, не мож_на не_лю_ба лю_бить, не_щас_на_я до_ля із не_лю_бом жить. Ой тяж_ко, ой важ_ко з ним річ роз_мов_ля_ти... Ой луч_че ж я бу_ду весь вік ді_ву_ва_ти.”

«Ні, мамо, не можна нелюба любити,
Нещасная доля із нелюбом жити.
Ой тяжко, ой важко з ним річ розмовляти...
Ой лучче ж я буду весь вік дівувати.»

«Хіба ж ти не бачиш, яка я стара,
Мені в домовину лягати пора...
Як очі закрию, що буде з тобою?
Останешся, доню, одна сиротою.

А в світі якеє життя сироті?
І горе, і нужду терпітимеш ти.
Я, дочку пустивши, мовляв, на поталу,
Стогнать під землею, як горлиця, стану».

«Ой мамо, голубко, не плач, не ридай —
Готуй рушники і хустки вишивай;
Нехай за нелюбом я щастя утрачу —
Ти будеш весела, — одна я заплачу».

Гей там на могилі хрест божий стоїть,
Під ним рано й вечір матуся квилить:
«Ой боже мій милий, що я наробила, —
Дочку свою рідну навек загубила».

ЧИ ТИ МЕНЕ ВІРНО ЛЮБИШ

Поволі

«Чи ти ме_ не вір_ но лю_ биш,
ко_ за_ че чор_ ня_ вий, чи жар_ту_ еш
ти зі мно_ ю, тіль_ ки вво_ диш в сла_ ву?»

«Чи ти мене вірно любиш,
Козаче чорнявий,
Чи жартуєш ти зі мною,
Тільки вводиш в славу?»

«Не жартую, моє серце,
Буду вік кохати,
Нехай тільки віддасть тебе
Та й за мене мати».

Зорі сяють, серед гаю
Дівчата співають,
Козаченько дівчиноньку
Давно виглядає.

«Не виглядай, бо не вийду:
Мати не пускає,
За сусіда багатого
Мене заручає.

Взнаки добре мені дались
Тії вечорниці,
Як не віддасть та й за тебе,—
Піду у чорниці.

Як не віддасть стара мати,
Личко замарніє,
За сусідом,— воріженьки
Скажуть,— багатіє.

Не дїждуть же воріженьки,
Хай їх бог карає!
Як згубили вони пару,—
Тільки місяць знає».

Серед гаю, біля шляху,
В одну домовину
Закопали, заховали
Козака й дівчину.

З того часу, як дівчата
Веснянки співають,
Про нещасне те кохання
Сумно споминають.

З того часу над могилою
Стара мати плаче,
Над сивою головою
Тільки ворон кряче.

ОЙ ВОЛОШКИ, ВОЛОШКИ

Помірно

Ой во-лош-ки, во-лош-ки,
чом ви не жов-ті, а си-ні? Ви у мо-є-му жит-
ті спо-ми сум-ний за-пи-ши-ли.

Ой волошки, волошки,
Чом ви не жовті, а сині?
Ви у моему житті
Спомин сумний залишили.

Тямлю я, раз навесні
Ми біля річки гуляли;
І волошок, волошок
Безліч ми там назбирали.

Оля виплела вінок,
Ним уквітчала голівку,
З криком шаленим, гучним
Низько схилилась над річку.

Олю на руки я брав,
В очі дивився їй сиві
І цілував без кінця,
Шептав слова жартівливі.

«Олю моя дорога,
Чого ж ти стала сумною?»
«Милий, дивися,— вінок
Тихо поплав за водою.

Мое життя так пливе
Сумно аж в темну могилу,
Бо ти не любиш мене,
Знай, через тебе я гину!»

«Олю моя дорога,
Олю, тебе я кохаю!»
«Милий, як прийде весна,
Знов волошок назбираю...»

Ось і весна надворі,
Чом не виходиш ти, мила?
Свіжий вінок з волошок
Ще не зів'яв на могилі.

Олю моя дорога,
Олю моя жартівлива,
Олю, навіщо тебе
Рано забрала могила?

ОЙ НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ

Помірно

Ой не хо-ди, Гри-цю, та й на ве-чер-
-ни-ці, бо на ве-чер-ни-цях
дів-ки ча-рив-ни-ці! Од-на дів-чи-на
чор-но-бри-ва-я та й ча-рив-ни-
-чень-ка спра-вед-ли-ва-я.

Ой не ходи, Грицю, та й на вечерниці,
Бо на вечерницях дівки чарівниці!
Одна дівчина чорнобривая
Та й чарівниченька справедливая.

У неділю рано зілля копала,
А у понеділок переполоскала,
А у вівторок зілля варила,
А в середу рано Гриця отруїла.

Прийшов четвер — та вже Гриць умер,
Прийшла п'ятниця — поховали Гриця.
А в суботу рано мати дочку біла:
«Нащо ти, дочко, Гриця отруїла?»

«Ой мати, мати, жаль ваги не має,
 Нехай же Гриць разом та двох не кохає!
 Нехай він не буде ні їй, ні мені,
 Нехай достанеться він сирій землі!

Оце тобі, Грицю, я так і зробила,
 Що через тебе мене мати била!
 Оце ж тобі, Грицю, за тее заплата —
 Із чотирьох дощок дубовая хата!»

ІШОВ ВІДВАЖНИЙ ГАЙОВИЙ

Помірно

Ішов відважний гайовий до
 лісу темного. За
 ним, за ним дівчинонька, така гарна, як
 зіронька, він взяв її за рученьку, до
 лісу проводив. За див.

Ішов відважний гайовий } 2
 До лісу темного.
 За ним, за ним дівчинонька, } 2
 Така гарна, як зіронька,
 Він взяв її за рученьку,
 До лісу проводив.

Назустріч їм серна бігла } 2
 Стежкою попід ліс,

Він вимірів, він вистрілив,
В саме серце її вцілив,
Ой темна ніч майовая,
Як він її убив!

Пішов відважний гайовий
Дивитись, що він вбив.
Його мила в крові лежить,
Останнє слово говорить:
«Ой милий мій, що наробив,
Що я вмیرать мушу!»

Набив відважний гайовий
Рушницю другий раз,
Він вимірів, він вистрілив,
В саме серце себе вцілив!
Ой темна ніч майовая,
Як він себе убив!

А соловей малесенький
На гілці щебетав,
Він бачив все, та не сказав,
Як милий з милою прощавсь.
Ой темна ніч майовая,
Як він з нею прощавсь!

РИБАЛКА МОЛОДЕНЬКИЙ

Широко, плавно

Ри- бал- ка мо- ло- день- ний на
бе- реж- ку си- дів, а
о- че- рет ти- хень- ко од
віт- ру ше- лес- тів,

Варіант Поволі

Ри- бал- ка мо- ло- день-
ний на бе- реж- ку си- дів,
а о- че- рет гус- тень-
кий од вит- ру ше- лес- тів

Рибалка молоденький
На бережку сидів,
А очерет тихенько
Од вітру шелестів.

Одну очеретину
Рибалонька зломив,
І з неї він сопілку
Ножем собі зробив.

Зробив собі сопілку,
Заграв на ній, що вмів,
Але з очеретини
Сумний роздався спів:

«Рибалко молоденький,
Прошу тебе, не грай,
Не муч мого серденька,
Жалю не завдавай!

Дівчиною колись я
Прегарною була,
У мачухи в світлиці,
Як квітонька, цвіла.

У мачухи і син був...
І часто він дурив
Дівчаток молоденьких,
А сам їх не любив.

З ним раз ми якось вийшли
На берег цей крутий,
Дивилися на хвилі,
На місяць золотий.

Тут він мого кохання
У мене запрохав,
Я слухать не схотіла,
А він:— Уб'ю!..— сказав.

Сказав... і зразу в груди
Загнав мені свій ніж,
Та ніччю біля річки
Мене сховав тоді ж.

Тепера надо мною
Очерети ростуть,
А в них усі печалі
Життя мого живуть.

Рибалко молоденький,
Молю ж тебе, не грай!
Не муч мого серденька,
Жалю не завдавай!»

ПРИЙДЕ ВЕСНА, І ГАЙ ЗАЗЕЛЕНІЄ

Помірно

Прий_ де вес_ на і гай за_ зе_ ле_
 ні е, а ми_ лий мій від ме_ не о_ дій_
 дв: го лі_ вонь_ на так ра_ но по_ си_
 ві с, во_ гонь о_ чей на_ ві_ ки про_ па_ де.

Прийде весна, і гай зазеленіє,
 А милий мій від мене одійде;
 Голівонька так рано посівіє,
 Вогонь очей навіки пропаде. } 2

О друже мій, о любий, кароокий,
 Як я люблю твій образ дорогий!
 І голос твій, і погляд твій глибокий,
 Як я люблю тебе, о друже мій! } 2

Згадай же ти ту весну, що минула,
 І літо те, серденько, ти згадай!
 І пісню ту, що ми колись співали,
 Мені ще раз тихенько заспівай. } 2

Та знаю я, що з піснею цією
 Не вернеться, не вернеться спокій,
 А літом ти з барвінку й деревію
 Сплетеш вінок, на хрест повісиш мій. } 2

ГЕТЬТЕ, ДУМИ, ВИ ХМАРИ ОСІННІ

Помірно, з смутком

Геть_ те, ду_ ми, ви хма_ ри о.
 сін ні! Тож те_ пе_ ра вес_ на зо_ ло_
 та! Чи то так у жалю, в голо сін_ ні про_ мн_
 нуть мо ло_ ді_ і лі_ та?

Гетьте, думи, ви хмари осінні!
 Тож тепера весна золота!
 Чи то так у жалю, в голосінні
 Проминуть молодії літа?

Ні, я хочу крізь сльози сміятись,
 Серед лиха співати пісні,
 Без надії таки сподіватись,
 Жити хочу! Геть думи сумні!

Я на вбогім сумнім перелозі
 Буду сіяť барвисті квітки,
 Буду сіяť квітки на морозі,
 Буду лить на них сльози гіркі.

І від сліз тих гарячих розтане
Та кора льодовая, міцна,
Може, квіти зійдуть і настане
Ще й для мене весела весна.

Я на гору круту крем'яную
Буду камінь важкий підіймать,
І, несучи вагу ту страшную,
Буду пісню веселу співать.

В довгу, темную нічку невидну,
Не стулю ні на хвилику очей,
Все шукатиму зірку провідну,
Ясну владарку темних ночей.

Я не дам своєму серденьку спати,
Хоч кругом буде тьма та нудьга,
Хоч я буду сама почувати,
Що на груди вже смерть наляга.

Смерть наляже на груди важенько,
Світ застеле суворая мла,
Але дужче заб'ється серденько,—
Може, лютую смерть подола.

Так! Я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! — Геть думи сумні!

ОЙ ПРИНЕСІТЬ МЕНІ ПРОЛІСКІВ З ЛІСУ

Вільно, з почуттям

Ой при-не-сіть ме-ні про-ліс-ків з лі-су
си-ніх та ніж-них, як не-ба бла-кить... Го-ді ду-
ри-ти! Од-крій-те ва-ві-су!
Зна-ю я, зна-ю ме-ні вже не жити!

Ой принесіть мені пролісків з лісу
Синіх та нижніх, як неба блакить,
Годі дурити! Оdkрийте завісу!
Знаю я, знаю: мені вже не жити! } 2

Знаю я, знаю: цією весною
Тіло мое у труну покладуть,
Хрест забіліє тоді наді мною...
Пролісків, пролісків хай принесуть! } 2

Надто так мало жила я на світі,
Хочеться ще хоч би весну пожити!
Дайте востаннє побачити квіти!
Дайте побачить небесну блакить! } 2

Ой коли б я та раніше те знала...
Милий, чого в тебе сльози течуть?
Годі, не треба! Тебе я кохала...
Пролісків, пролісків хай принесуть! } 2

КАЖУТЬ ЛЮДИ, ЩО-М ЩАСЛИВА

Широко

Ка-жуть лю-ди, що-м щас- ли- ва,
 Я з то-го смі- ю- ся, бо не зна-ють, як я
 ча- сом сльо- за- ми за- лю- ся.
 Не- щас- ли- ва я вро- ди- лась,
 не- щас- ли- ва зги- ну, ме- не ма-ти по- ро-
 - ди- ла в не- щас- ну го- ди- ну

Кажуть люди, що-м щаслива,
 Я з того сміюся,
 Бо не знають, як я часом
 Сльозами заллюся.
 Нещаслива я вродилась,
 Нещаслива згину,
 Мене мати породила
 В нещасну годину.

Породила мене мати
 Темненької ночі,
 Дала мені чорні брови
 І карії очі.

Породила мене мати,
 Мов намалювала,
 Та й буйному вітрикові
 Віяти не дала.

Перші літа проминули,
 Я їх не лічила,
 Бо кожна годинонька
 Була мені мила;
 Літа ж мої молодії,
 Літа молоденькі,
 Коли ви так нещасливі,
 Будьте ж коротенькі!

ВОЛИ МОЇ ПОЛОВІІ

Широко

Во-ли мо-ї по-ло-ві-ї,
 чо-му не о-ре-те? Лі-та мо-ї мо-ло-ді-ї,
 -ді-ї, чом так мар-но йде-те?

Воли мої половіі,
 Чому не орете?
 Літа мої молодії,
 Чом так марно йдете? } 2

Запряжу я коні сиві,
 Коні воронії
 Та й поїду доганяти
 Літа молодії. } 2

Догонив я літа свої
 На кедровім мості:
 Ой верніться, літа ж мої.
 Хоч до мене в гості! } 2

Хіба би ми дурні були,
 Розуму не мали,
 Щоби такі молоденькі
 До старих вертали! } 2

ВИЛІТАЛИ ОРЛИ З-ЗА КРУТОЇ ГОРИ

Широко

Ви-лі-та-ли ор-ли
 з-за кру-то-ї го-ри, ви-лі-та-ли,
 бур-но та-ли, роз-ко-ші шу-ка-ли

Вилітали орли
 З-за крутої гори,
 Вилітали, буркотали,
 Розкоші шукали.

Ой і скільки не літати,
 Треба вниз спуститись:
 Ой у полі, в полі три дороги —
 Треба розрізнитись.

Запрягайте, хлопці,
 Коні воронії,
 Доганяйте літа мої,
 Літа молодії!

Ой догнали літа мої
 В калиновім мості:
 Вернітєся, літа мої,
 Хоч до мене в гості!

Не вернемось, не вернемось,
 Не будем вертаться;
 Було ж тобі, молодому,
 Було шануваться.

Не вернемось, не вернемось,
 Не маєм для чого,—
 Не вмів же ти шанувати
 Здоров'ячка свого!

ПУСТИ Ж МЕНЕ, МАМО

Поволі

„Пус- ти ж ме- не, ма- мо, у ліс по го-
 - ріш- ки; бу- ду рва- ти, роз- гор- та- ти,
 до- лень-ки шу- ка- ти, бу- ду рва- ти,
 роз- гор- та- ти. до- лень-ки шу- ка- ти.”

«Пустити ж мене, мамо,
 У ліс по горішки;
 Буду рвати, розгортати,
 Доленьки шукати». } 2

«Ой не пушу, доню,
 Щоб не заблудилась,
 Бо вже ж твоя, доню, доля } 2
 Давно загубилась».

«Пустити ж мене, мамо,
 У ставок купаться:
 Буду плавать та пірнати,
 Доленьки шукати». } 2

«Ой не пушу, доню,
 Щоб не утопилась.
 Бо вже ж твоя, доню, доля } 2
 Десь занастилась».

ОЙ У ПОЛІ МОГИЛА

Повільно

Ой у по_лі мо_ги_ла а віт_ром го_во_ри_ла:
По_вій, віт_ре буй_не_сьмь_кий,
щоб я не чор_ні_ла!

Ой у полі могила
З вітром говорила:
«Повій, вітре буйнесенький,
Щоб я не чорніла!

Щоб я не чорніла,
Щоб я не марніла,
Щоб по мені трава росла
Та ще й зеленіла!»

І вітер не віє,
І сонце не гріє,
Тільки в степу при дорозі
Трава зеленіє.

Ой у степу річка,
Через річку кладка...
Не покидай, козаченьку,
Рідненького батька!

Як батька покинеш,—
Сам марно загинеш,
Річенькою бистренькою
За Дунай заплинеш.

Бодай тая річка
Риби не плодила,—
Вона ж мого товариша
Навіки втопила.

ГУДЕ ВІТЕР ВЕЛЬМИ В ПОЛІ

Не швидко

Гу- де ві- тер вель- ми в по- лі,
 ре- ве, ліс ла- ма- е... Пла- че ко- зан
 мо- ло- день- ний, до- лю про- кли- на- є.
 Гу- де ві- тер вель- ми в по- лі, ре- ве, ліс ла-
 -ма- е... Но- зан ну- дить- ся, сер- деш- ний,
 що по- пить- не зна- є.

Гуде вітер вельми в полі,
 Реве, ліс ламає...
 Плаче козак молоденький,
 Долю проклинає.
 Гуде вітер вельми в полі,
 Реве, ліс ламає...
 Козак нудиться, сердешний,
 Що робить — не знає.

Гуде вітер вельми в полі,
 Реве, ліс ламає...
 Козак стогне, бідолаха,
 Сам собі гадає:
 «Ревеш, вітре, та не плачеш,

Бо тобі не тяжко!
 Ти не знаєш в світі горя,
 Так тобі й не важко!

Тобі все одно, чи в полі,
 Чи де ліс ламаєш,
 Чи по морю хвилі гониш,
 Чи криші здираєш —
 Солом'яні і залізні,
 Яку де зустрінеш,
 Снігом людей замітаєш
 В полі, як застигнеш.

Одірви ж од серця тугу,
 Рознеси по полю,
 Щоб не плакався я, бідний,
 На нещасну долю!
 А коли цього не зробиш,
 То кинь мене в море,
 І зо мною хай потоне
 Мое люте горе!..»

НЕ ШЕБЕЧИ, СОЛОВЕЙКУ

Не швидко

Не ще-бе-чи, со-ло-вей-ку,
на зо-рі ра-нень-ко, не ще-бе-чи,
ма-лю-сень-кий, під вік-ном бли-зень-ко,
не ще-бе-чи ма-лю-сень-кий,
під вік-ном бли-зень-ко.

Не щибечи, соловейку,
На зорі раненько,
Не щибечи, малюсенький, } 2
Під вікном близенько.

Твоя пісня дуже гарна,
Ти гарно співаєш,
Ти щасливий — спарувався } 2
І гніздечко маєш.

А я, бідний, безталанний,
Без пари, без хати,
Не досталось мені в світі } 2
Весело співати.

Ти лети, співай тим людям,
Котрі веселяться,

Вони піснею твоєю
Будуть забавляться. } 2

А мені така пісня
Душу розриває,
Дужче б'ється моє серце, } 2
Аж дух завмирає.

ОЙ, ЗДАЄТЬСЯ, Й НЕ ЖУРЮСЯ

Повільно

Ой, зда-єть- ся, й не жу- рю- ся, га-ни ж я й не
ра- да: чо- гось ме- ні тяжко-важ- но,
на сер- ці до- са- да. са- да.

Ой, здається, й не журюся,
Таки ж я й не рада:
Чогось мені тяжко-важко,
На серці досада. } 2

Ой кину я ту досаду
Геть на бездоріжжя,—
Зійшла моя досадонька.
Як мак серед збіжжя. } 2

А я той цвіт позриваю
Та й сплету віночка,
Кину його, червоного,
В воду до поточка. } 2

Пливи, пливи, мій віночку,
До синього моря,
Може, хвиля тебе втопить,
Чи не збудусь горя. } 2

Хвиля вінок розірвала,
Таки ж не втопила,
А від того вода синя } 2
Геть почервоніла.

Гірка вода в синім морі,
Гірко її пити.
Чом я свою досадоньку } 2
Не можу втопити?

РАНО-ВРАНЦІ Я ВСТАВАЛА

Помірно

Музична партитура для голосу з нотами та ліричними підписами. Темп помірний. Ключовий знак: один дієз. Ритм: 2/4. Лірика: Ра_но-ван_ці я аста_ва_ла, мич_ку ми_ка_ла і пря_ла, ду_же сер_денько бо_лі_ло: все до ми_ло_го ко_гі_ло.

Рано-вранці я вставала,
Мичку микала і пряла,
Дуже серденько боліло:
Все до милого хотіло. } 2

Я думала: буде мати
За роботу дорікати,
А матуся догадалась,
Чом та нитка не сукалась. } 2

І заглянувши в давнину,
Вже не лаяла дитину.
Постривай же, в іншу нічку } 2
Не одну спряду я мичку!

Нитка чиста і тоненька
Побіжить з пучок рівненька;
І поки те сонце зійде. } 2
Не один починок вийде.

БАТЬКО ДОБРИЙ, БАТЬКО ДОБРИЙ

Протяжно

Музична партитура для голосу з нотами та ліричними підписами. Темп протяжно. Ключовий знак: один дієз. Ритм: 2/4. Лірика: Бать_но доб_рий, бать_но доб_рий, а ма_ти ли_ха_я; на ву_ли_цю не пус_ка_є; ма_же мо_ло_да_я.

Батько добрий, батько добрий,
А мати лихая;
На вулицю не пускає: } 2
Каже, молодая.

«Пусти ж мене, моя мамо,
Я й не забарюся,
Треті півні проспівують, } 2
Я й назад вернуся».

Треті півні проспівали,
А дочки немає,
Вийшла мати за ворота } 2
Та й кричить-гукає.

«Ой вечеряй, моя мамо,
Що ти наварила,
Бо мені вже, молоденькій, } 2
Вечеря не мила».

«Камінь росте без коріння
 Сонце сходить без насіння,
 Скрипка грає — голос має,
 Серце плаче — сліз не має». } 2

ЛЕТІВ ПТАШОК ПОНАД ВОДУ

Помірно

Ле_ тів пта_ шок по_ над во_ ду,
 ска_ ла_ му_ тив піс_ ком во_ ду, за_ ки дів_ ча
 во_ ду бра_ ло, із Ро_ ма_ ном роз_ мов_ ля_ ло.

Летів пташок понад воду,
 Скаламутив піском воду,
 Заки дівча воду брало,
 Із Романом розмовляло. } 2

«Ой Романе, Романочку,
 Пусти мене додомочку,
 Бо я матір лиху маю —
 Буде бити, — добре знаю». } 2

«Ой пушу тя додомочку,
 Відгадай ми гаданочку,
 Відгадаєш — моя будеш,
 Не вгадаєш — чужа будеш. } 2

А що росте без коріння?
 А що сходить без насіння?
 А що грає — голос має?
 А що плаче — сліз не має?» } 2

БАБУСЮ, РІДНЕНЬКА

Помірно

Ба- бу- сю, рід- нень- ка, ти
 всім по- ма- га- єш, я- не в ме- не
 го- ре, ти, мо- же, вга- да- єш, я- да- єш.

Бабусю, рідненька,
 Ти всім помагаєш,
 Яке в мене горе,
 Ти, може, вгадаєш? } 2

Як очі заплющу,
 То так, моя ненько,
 Де візьметься зразу
 Козак молоденький. } 2

Жартує, пустує
 Всю нічку зі мною,
 Він голову схилить,
 Обійме рукою. } 2

І шепче на ушко:
 Ганнусю, Ганнусю,
 І так мені гарно,
 Бабусю, бабусю! } 2

Воркує, щебече,
 Немов соловейко,
 І так мені люблю,
 Бабусю, рідненька! } 2

Дай зілля, бабусю,
 Та ще й опівночі,
 То, може, козак той
 Не лізтиме в очі. } 2

Ні, серденько доню,
 Цього не злічити,
 Це врем'ячко твоє,—
 Настав час любити. } 2

ЗАГРАЙ МИ, ЦИГАНЕ СТАРИЙ

Помірно

Музична партитура у нотному форматі з чотирма рядками. Ключова сигнатура: дві бемолі (F, C). Ритм: 8/8. Підписи під нотами: За_ грай ми, ци_ га_ не ста_рий, я_ - но_ і я га_ да_ ю: гро_ шей ти дам, ви_ - на ти дам і всьо_ го, що лиш ма_ ю. Гро_ - шей ти дам, ви_ на ти дам і всьо_го, що лиш ма_ ю.

Заграй ми, цигане старий,
 Якої я гадаю;
 Грошей ти дам, вина ти дам } 2
 І всього, що лиш маю.

Бо лютий біль отут горить
 І груди розпирає,
 І бідне серце так болить, } 2
 Що гине, умирає.

Заграй ту пісню чарівну,
 Що то колись співала
 Старая ненька, як мене } 2
 В колиці колисала.

Хай нагада вона мені
 Літа ті молодії,

Прекрасні дні веселості } 2
 І всі мої надії.

Хай нагада минуле все,
 Хай ще хоч раз заплачу,
 Бо сліз немає, відколи } 2
 Я доленьки не бачу.

Заграй, старий! Як потечуть
 Дві сльози по личеньку,
 То легше стане на душі } 2
 І легше на серденьку.

В ТОЙ ДЕНЬ, КОЛИ ДІМ Я ПОКИНУВ ВІТЦЯ

Помірно

В той день, коли дім я покинув віт-
ця, три цві-ти діс-тав я в до-
ро-гу жит-тя. Три цві-ти діс-
тав я в до-ро-гу жит-тя.

В той день, коли дім я покинув вітця,
Три цвіти дістав я в дорогу життя. (2)

Від брата, від неньки два цвіти дістав,
А третій — сердешний товариш подав. (2)

Як жоден з цих цвітів до року не всхне,
То вірно з них кожний ще любить
мене. (2)

Минули дні щастя, розкоші й утіх,
На жаль і терпіння змінився мій сміх. (2)

Дивлюсь я на цвіти, а братній зів'яв,
Бач, видно, й товариша сохнуть почав. (2)

Лиш ненчина квітка цвіте, як весна,
Бо вірно лиш любить то мати одна. (2)

ПОНАД ПОЛЕМ ІДЕ

Рішуче, не поспішаючи

По-над по-лем і-де, не по-ко-си кла-де,
не по-ко-си кла-де го-ри Стог-не зем-ля, стог-не мо-ре.
стог-не га-гу-де, стог-не га-гу-де!

Понад полем іде,
Не покоси кладе,
Не покоси кладе — гори.
Стогне земля, стогне море,
Стогне та гуде! (2)

Косаря уночі
Зустрічають сичі.
Тне косар, не спочиває
Й ні на кого не вважає,
Хоч і не проси. (2)

Не благай, не проси,
Не клепає коси;
Чи то пригород, чи город,
Мов бритвою, старий голить
Усе, що даси. (2)

Мужика й шинкаря,
Й сироту-кобзаря.
Приспівує старий, косить,

Кладе горами покоси,
Не мина й царя. (2)

І мене не мине,
На чужині зотне,
За решоткою задавить,
Хреста ніхто не поставить.
І не пом'яне. (2).

ВСЕ ЙДЕ, ВСЕ МИНАЄ

Помірно

Все йде, все ми... на... є... і
кра... ю не ма... є. Ну... ди ж во... но
ді... лось? Від... ні... ля взя... лось? і
ду... рень, і муд... рий ні... чо... го не
зна... є. Жи... ве... у... ми... ра... в... од... но за... цві...
-ло, а дру... ге за... в'я... ло, на... ві... ки за...
-в'я... ло... І лис... тя по... жов... кле віт... ри рознес... ли.

Все йде, все минає — і краю немає.
Куди ж воно ділось? Відкіля взялось?
І дурень і мудрий нічого не знає.
Живе... умирає... одно зацвіло,
А друге зав'яло, навіки зав'яло...
І листя пожовкле вітри рознесли.

А сонечко встане, як перше вставало,
І зорі червоні, як перше, плили,
Попливуть, і потім і ти, білолиций,
По синьому небу вийдеш погулять,
Вийдеш подивиться в жолобок, криницю
І в море безкрає... і будеш сіять.

ЛЕТИТЬ ГАЛКА ЧЕРЕЗ БАЛКУ

Не швидко

Ле- тить гал- ка че- рез бал- ку,
лі- та- ю- чи кря- че... Мо- ло- да- я
дів- чи- нонь- ка ко- дить га- ем, пла- че

Летить галка через балку,
Літаючи, кряче...
Молодая дівчинька
Ходить гаєм, плаче.

Не пускає її мати
Рано до криниці,
Ні жита жать, ні льону брать,
Ні на вечорниці.

Раз увечері пізенько,
Як мати заснула,
Вийшла слухать соловейка,
Мов зроду не чула.

Вийшла, стала під вербою
Та й дивиться в воду:
Тяжко, мати, важко, мати!
Нащо дала вроду?

Змалювала біле личко
І чорнії брови,

Та не дала мені, мати,
Ні щастя, ні долі.

Було б тобі, моя мати,
Цих брів не давати,
Було б тобі, моя мати,
Щастя й долю дати!

ПО ДІБРОВІ ВІТЕР ВІЄ

Повільно

По дів ро- ві ві- тер ви- є,
гу- ля- є по по- лю,
край до- ро- ги гне то- по- лю
до са- мо- го до- лу.

По діврові вітер віє,
Гуляє по полю,
Край дороги гне тополю } 2
До самого долу.

Стан високий, лист широкий
Марно зеленіє;
Кругом поле, як те море } 2
Широке, синіє.

Чумаць іде, подивиться
Та й голову схилить;
Чабан вранці з сопілкою } 2
Сяде на могилі;

Подивиться — серце ние:
Кругом ні биліни!
Одна, одна, як сирота, } 2
На чужині гине!

РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПР ШИРОКИЙ

Повільно

Ре- ве та стог- не Дніпр ши- ро- кий,
сер- ди- тий ві- тер за- ви- ва,
до- до- лу вер- би гне ви- со-
- ки, го- ра- ми хви- лю пі- дій- ма.

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолю верби гне високі, } 2
Горами хвилю підійма.

І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі, } 2
То виринав, то потопав.

Ще треті півні не співали,
Ніхто ніде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались, } 2
Та ясен раз у раз скрипів.

СТОІТЬ ГОРА ВИСОКАЯ

Помірно

Стоїть го- ра ви- со- ка- я, по-
- під го- ро- ю гай, гай... Зе-
- ле- ний гай, гу- сте- сень- кий, не- на- че
справ- ді рай! Зе- // рай!

Стоїть гора високая,
Попід горою гай, гай...
Зелений гай, густесенький, } 2
Неначе справді рай!

Під гаєм в'ється річенька,
Як скло вода блищить.
Долиною зеленою } 2
Кудись вона біжить.

Край берега у затишку.
Прив'язані човни,
Там три верби схилилися, } 2
Мов журяться вони.

Що пройде красне літечко,
Повіють холода,
Осиплеться з них листячко } 2
І понесе вода.

Журюся й я над річкою...
Біжить вона, шумить,
А в мене бідне серденько } 2
І мліє і болить.

Ой річенько, голубонько!
Як хвилички твої,
Пробігли дні щасливі } 2
І радощі мої!

До тебе, люба річенько,
Ще вернеться весна,
А молодість не вернеться, } 2
Не вернеться вона!..

Стоїть гора високая,
Зелений гай шумить,
Пташки співають голосно, } 2
І річечка блищить...

Як хороше, як весело
На білім світі жить!..
Чого ж у мене серденько } 2
І мліє і болить?

Болить воно та журиться,
Що вернеться весна,
А молодість... не вернеться, } 2
Не вернеться вона!

СТАВОК ЗАСНУВ

Поволі, не поспішаючи

Ста-вон за-снув. В ве-чир-ній ти-ші віт-
рець лас-ка-во-ї вес-ни лис-точ-ки
по-ди-хом ко-ли-ше і на-ві-ва-є мрій-ли-
сні. І на-ві-ва-є мрій-ли-сні.

Ставок заснув. В вечірній тиші
Вітрець ласкавої весни
Листочки подихом колише
І навіває мрійні сні. (2)

Ставок заснув. Крізь темні далі
Блискучі сяють зірочки,
І до небес у тихім жалі
Підводять голови квітки. (2)

Ставок заснув. Лілеї білі
Завмерли тихо на воді...
Душа збентежена в спокої
В цю ніч забудеться на мить. (2)

МІСЯЦЮ ЯСНИЙ

Помірно

Мі-ся-цю яс-ний, зо-рі пре-
крас-ні, яс-ні і о-чі,
тем-но-ї но-чі, яс-ні і
о-чі, тем-но-ї но-чі
вас я бла-га-ю, грудь об-лег-чі-те,
вість при-не-сі-те з рід-но-го кра-ю!

Місяцю ясний, зорі прекрасні,
Ясні очі темної ночі, (2)
Вас я благаю, грудь облегчіте,
Вість принесіте з рідного краю!

Орлоньку сизий, соколе бистрий,
Що вік на волі в завидній долі, (2)
Вас я благаю, грудь облегчіте,
Вість принесіте з рідного краю!

Тихий Дунаю, зелений гаю,
Хвилі кипучі, вітри могуті, (2)
Вас я благаю, грудь облегчіте,
Вість принесіте з рідного краю!

ВЕЧОРІЄ І ТЕМНІЄ

Поволі

Ве_ чо_ рі_ є і тем_ ні_ є,
по зем_ лі ля_ га_ є мла,
не зій_ де сріб_ ний мі_ сяць:
хма_ ра не_ бо за_ тяг_ ла.

Вечоріє і темніє,
По землі лягає мла,
І не зійде срібний місяць: } 2
Хмара небо затягла.

Хукни ти, моя дружино,
У віконечко на скло,
Подивись, як замітає } 2
Сніг і церкву, і село.

Він подме на нашу хату
І по стрісі, до країв,
І високих і широких } 2
Понамітує горбів.

Стане холодно надворі,
І біда тому, кого

Хуртовина в чистім полі } 2
Та й настигне одного.

Тільки ж ти, моя голубко,
Не журись, що зайде ніч,
Я внесу соломи й хмизу, } 2
Затоплю у хаті піч.

Затріщить суха ліщина,
Розгориться, запала,
І нехай тоді надворі } 2
Свище вітер, пада мла.

СОНЦЕ СЯ СХОВАЛО

Повільно

Сон_ це ся_ scho_ ва_ ло ва ви_ со_ ні го_ ом.
 ти_ хо все др_ ма_ є: луг, діб_ ро_ ва, бо_ ри.
 Дзві_ но_ чок там чу_ ти, місяць не_ бом ся_ є.
 в бай_ ра_ ці ми_ лень_ но со_ ло_ вей оп_ ва_ є.

Сонце ся сховало
 За високі гори,
 Тихо все дрімає:
 Луг, діброва, бори.
 Дзвіночок там чути,
 Місяць небом сяє,
 В байраці миленько
 Соловей співає.

} 2

Вітрець потягає,
 Потічок шепоче,
 Яскраво сяють
 Зорі серед ночі.
 Дрімає береза,
 Заснула смерека,
 Чути лиш флюяру
 Вівчарську здалека.

} 2

Світ, мов церков божа,
 Мирно, тихо всюди.
 Від тяжкої праці
 Знемоглися люди.
 А місяць, мов сторож,
 Ходить небом тихо,
 Тішиться, що кождий
 Забув своє лихо.

} 2

Я БАЧИВ, ЯК ВІТЕР БЕРІЗКУ ЗЛОМИВ

В темпі вальса

Я ба- чив як ві- тер бе-
 - різ- ку зло- мив, но- рін-
 - нр по- ру- шив гіл- ля по- кру-
 - тив а лис- тр не в'я-
 - ло сві- же бу- ло, аж
 по- ни за го- ру вже
 сон- це зай-шло

Я бачив, як вітер берізку зломив,
 Коріння порушив, гілля покрутив,
 А листя не в'яло і свіже було,
 Аж поки за гору вже сонце зайшло.

Я бачив, як серну підстрелив стрілець:
 Звалилася, бідна, прийшов їй кінець;
 Боротися з смертю було їй не в міч,
 Одначе боролась, поки зайшла ніч.

Я бачив: метелик поранений млів,
 Крильце перебите на сонці він грів;
 Ще трошки пожити — на думці було,
 І, може, й пожив би, та сонце зайшло.

На світі у кожного сонце своє...
 Любенько й живеться, як сонечко є!
 А згасне те сонце — і жити шкода:
 На світі без сонця усе пропада.

Зі мною розсталась дружина моя —
 Зостався на світі без сонечка я,
 Одначе на себе я смерть не зову,
 А з серцем розбитим живу та й живу.

У ГАЄЧКУ ХОДИЛА Я

Легко, не поспішаючи

У гаєчку ходила я, по-
чула там: ку-ку! Ой хто ж це так гар-
несенько співає на суку? Зо-
зуленьку пізнала я, закуй, зозулень-
ку мою! Ку-ку! Ку-ку! Ку-
ку! Ку-ку! Ку-ку!

У гаєчку ходила я,
Почула там: ку-ку!
Ой хто ж це так гарнесенько
Співає на суку?

Зозуленьку пізнала я,
Закуй, зозуленько моя!
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!

Там вівці пасла дівонька,
Схотіла погадати
Увечорі при зіроньці,
Коли їй долі ждять.

Зозуленька собі: ку-ку,
Все, знай, співає на суку:
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!

Співай собі, зозуленько,
Коли охота є,
Ти викувала щастячко,
Коханнячко мое.

Зозуленька собі: ку-ку,
Все, знай, співає на суку:
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!
Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!

Заголосить звук трембіти,
 Я спокійним сном засну...
 Квіти, квіти, первоцвіти,
 Ви прикрашуйте весну! } 2

ПЕРВОЦВІТИ СИНЬОБІЛІ

Помірно

Пер_во_цві_ти син_ньо_бі_лі,
 ро_же_ві. і блі_ді роз_цві_ли_ся
 в Вер_ко_ви_ні, в мо_ло_дім мо_їм са_ді,
 роз_цві_ли_ся в Вер_ко_ви_ні,
 в мо_ло_дім мо_їм са_ді

Первоцвіти синьобілі,
 І рожеві, і бліді
 Розцвілися в Верховині,
 В молодім моїм саді. } 2

В Верховині, тут, де скали,
 Серед вічної краси
 Поливав я вас сльозами,
 Мов би перлами роси. } 2

Первоцвіти, ви прекрасні!
 Невимовно вас люблю!
 Тільки з вами впаду в тугу,
 Серце мліє від жалю... } 2

Не слухає сонце, за гору сідає
 І нам посилає на всю ніч: прощай!
 Ой сонечко ясне, невже ж ти втомилось,
 Чи ти розгнівилось? Іще не лягай!

ВЕЧІРНЯ ПІСНЯ

Повільно

Ти тихесенький вечір на
 землю спадає, і
 сонце сідає в темнесенький
 гай, ой сонечко ясне, невже ж
 ти втомилось, чи ти розгні-
 вилось? Іще не лягай!

Тихесенький вечір на землю спадає,
 І сонце сідає в темнесенький гай,
 Ой сонечко ясне, невже ж ти втомилось,
 Чи ти розгнівилось? Іще не лягай!

Світи ще годину, бо рано ще спати,
 Милуй нас, як мати, теплом обгортай!
 Ой сонечко ясне, невже ж ти втомилось,
 Чи ти розгнівилось? Іще не лягай!

ЗІРНА ЛІТНЯ НІЧКА

Повно, не поспішаючи

Зір_ на літ_ ня ніч_ на
вкри_ ла круг у_ се, а блі_ день_ ний
мі_ сяць свій то_ вар па_ се.

Зірна літня нічка
Вкрила круг усе,
А бліденький місяць
Свій товар пасе.

Бачить, як зіроньки
Головоньки клонять,
Бачить, як дівчина
Перші сльози ронить.

І проща милого
В далеку путь:
«Повертай, скоренько,
Мене не забудь!»

І по нивці синій
Зірка походжає,
У садок вишневий
Стиха заглядає.

КОЛИ ПОЇЗД У ДАЛЬ ЗАГУРКОЧЕ

Помірно

Ко_ ли по_ їзд у даль за_ гур_
но че. при_ га_ да_ ють_ ся зно_ ву ме_
ні дзвін гі_ та_ ри і міся_ ні
но_ ці по_ ці_ лун_ ки й жоржи_ ни сум_ ні...

Коли поїзд у даль загуркоче,
Пригадаються знову мені
Дзвін гітари і місячні ночі,
Поцілунки й жоржини сумні... } 2

Шум акацій, посьолок і гони...
Ми на гору йдемо через гать;
А внизу пролітають вагони
І колеса у темі цокотять. } 2

Той садок, і закохані очі,
І вогні з-під опущених вій,
Од проміння і тіней узори
На дорозі й на шалі твоїй... } 2

Твої губи — розтулена рана...
Ми хотіли й не знали чого...

Од кохання безвольна і п'яна,
Ти тулилась до серця мого... } 2

Ой ви, ночі Донеччини сині,
І розлука, і сльози вночі...
Як у небі ключі журавлині,
Одинокі й печальні ключі... } 2

Пам'ятаю тривожні оселі,
Темні вежі на фоні заграва...
Там з тобою у сірій шинелі
Біля верб я востаннє стояв. } 2

Я казав, що вернусь, безумовно,
Хоч і ворог на нашій путі,—
Патронташ мій патронами повен,
Тихі очі твої золоті... } 2

Дні пройшли... Одлетіла тривога...
Лиш любов, як у серці багнет...
Ти давно вже дружина другого,
Я ж — відомий український поет. } 2

Наче сон... Я прийшов із туману
І промінням своїм засіяв...
Та на тебе, чужу і кохану,
Я б і славу свою проміняв. } 2

Я б забув і образу, і сльози...
Тільки б знову іти через гать,
Тільки б слухать твій голос і коси,
Твої коси сумні цілувать... } 2

Вже до серця доходить отрута,
Як старому минулого жаль...

Путь моя у каміння закута,
І на кожному розі — печаль. } 2

Ночі ті, та гітара й жоржини,
Може, сняться тепер і тобі...
Сині очі в моєї дружини,
А у тебе були голубі. } 2

НА ВИСОКІЙ ДУЖЕ КРУЧІ

з смутком

на ви - со - кія
ду - же кру - чі,
над са - мі - сінь - ким Дні - пром,
спить Шев - чен - ко в до - мо - ви - ні
не - про - буд - ним віч - ним сном

На високій дуже кручі,
Над самісіньким Дніпром,
Спить Шевченко в домовині } 2
Непробудним вічним сном.

Любий сину України,
Наш Тарасе дорогий,
Тебе в світі вже немає, } 2
Та в серцях же ти живий!

Твоя кобза ще не вмерла,
На ній струни всі дзвенять,

І про твою вічну славу } 2
Всі народи гомонять.

Своє слово ми здержали } 2
І зробили, як бажав:
Над Дніпром цим поховали,
Щоб ти вічно там лежав.

На високій дуже кручі, } 2
Скільки видно над Дніпром,
Спить Шевченко в домовині
Непробудним вічним сном.

КОЛИ ТЕЧУТЬ КРИВАВІ РІКИ

Поволі

Но_ ли те_ чуть кри_ ва_ ві рі_ ки в сте_

_ па_ о_ па_ ле_ ния вог_ нем, — про_

_ сла_ вим скрив_ дже_ ния на_ ві_ ки, а ва_ про_

_ дан_ ця про_ кле_ ния!

Коли течуть криваві ріки
 В степах, опалених вогнем,—
 Прославим скривджених навіки,
 А запроданців — прокленем!

Розбили німці наші хати,
 Взяли добро у трудні дні,
 Та віру зоряну, крилату
 Не спопелили у вогні.

Святе нетлінне наше слово
 Горить, як віщій знак вночі,
 І стяг сіяє малиново
 В землі на скровленім плечі.

За віковічними дубами
 Встають побоїща вокруж...
 Боець із спраглими губами
 В бою водицю п'є з калюж.

І він звертає зір одразу
 До любих сходжених стежок,
 Зелена сумка протигазу
 Йому нагадує лужок

На славній Канівщині дальній,
 В долині збитій і печальній,
 В ромашковій, де вітчий дім,
 Де від гармат гуляє грім,

Де від танкеток чорна туча
 Ляга на сиві ковили,—
 Слідом Тараса тінь могуча
 Бреде по скривдженій землі.

Суворі, грізні заповіти
 Диктує полум'я руде.
 — Ти бачиш, батьку! — Бачу,
 діти! —

І знову йде, і далі йде.

Я серед битви розумію,
 Яке терпіння і надію,
 В нарузі, в горі, в злі нужди
 Ми з ним виносимо завжди.

Гаряча сила непочата,
 Як іскра в горі, не стліва.
 ...І підростуть нові внучата
 На вольні, радісні жнива.

І сонце з обрію поверне,
 Зігріє землю гаряче,
 І кров розбійників зажерна
 В слов'янські ріки потече.

ОЙ ТИ, НИВО, МОЯ НИВО

Протяжно

Оя ти, ни-во, мо-я ни-во,
ни-во зо-ло-та, що за те-бе, мо-я
ни-во, билась бід-но-та.

1) 6-й куплет
Хай коб-зарі про те-бе..

Ой ти, ниво, моя ниво,
Ниво золота,
Що за тебе, моя ниво,
Билась біднота.

Не раз тебе, моя ниво,
Топтала орда,
Не раз тебе, моя ниво,
Кляла біднота.

Не раз, було, над тобою
Крукали круки,
Не раз рвали твоє тіло
Вовки-хижаки.

Зійшло сонце із-за хмари,
Вітри заревли,
Від панського самоволля
Тебе відняли!

Убирайся ж, моя ниво,
В зелень, розцвітай,
І під сонячним промінням
Колос наливай!

Хай кобзарі про тебе
У думках співають,
Нехай владу Радянськую
В піснях прославляють!

СИДИТЬ ПТАШОК НА ТОПОЛІ

Повільно, сумно

Сидить пташок на тополі,
 приспівує своїй долі,
 а йому помагала,
 бо їй злую долю мала.

Сидить пташок на тополі,
 Приспівує своїй долі,
 А я йому помагала,
 Бо їй злую долю мала. } 2

Тяжка була наша доля,
 Мучила нас панська воля,
 День і ніч, було, батрачиш,
 Як згадаєш — так заплачеш. } 2

Гірка доле, гірка доле,
 Скотилася ти у море,
 А із моря та й до ріки
 Та й пропала вже навіки. } 2

У ГОРАХ КАРПАТАХ

Помірно, рухливо

У горах Карпатах, де змалку я ріс,
 Цвітуть там поля, зеленіє там ліс.
 Там скаче і грає весела сарна,
 І голос сопілки там чути щодня.

У горах Карпатах, де змалку я ріс,
 Цвітуть там поля, зеленіє там ліс.
 Там скаче і грає весела сарна,
 І голос сопілки там чути щодня. } 2

У горах Карпатах, в колгоспнім гаю,
 Зустрів я дівчину кохану свою.
 Там щастя зіграло життя трударя,
 Про радісну долю співають поля. } 2

У горах Карпатах, там сонце зійшло,
 Розквітло під сонцем колгоспне село,
 Там пісня свободи гаями луна,
 Щасливі Карпати — Радянська земля! } 2

РІЧКА КОТИТЬСЯ МІЖ НАМИ

Не поспішаючи
Один

Річ_ на ко_ тить_ ся між на_ ми,
між кру_ ти_ ми бе_ ре_ га_ ми. Не_ да_ ле_ кі
бе_ ре_ ги, а жи_ вем, як во_ ро_ ги.
Двоє
Не_ да_ ле_ кі бе_ ре_ ги, а жи_ вем, як во_ ро_ ги.

Річка котиться між нами,
Між крутими берегами.
Недалекі береги,
А живем, як вороги. } 2

До тієї молоді,
Що співає над водою,
Як мені переплисти,
Жар любовний донести? } 2

По вербі, немов по мості,
Ти прийди до мене в гості.
Перекинуть би вербу
Через річку голубу. } 2

Я твій голос чую завше,
Та й за білу руку взявши,
Переведу на свій бік
На хвилину та й навік. } 2

ВІВЦІ МОЇ, ВІВЦІ

Широко, вільно

Вів_ ці мо_ ї, вів_ ці
вів_ ці та о_ та_ ри,
хто ж вас бу_ де пас_ ти,
Як ме_ не не ста_ не, гей, гей! ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду!
Як ме_ не не ста_ не, гей!

Вівці мої, вівці,
Вівці та отари,
Хто ж вас буде пасти,
Як мене не стане?
Гей, гей,
Ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду,
Як мене не стане, гей!

Гей, пасіться, вівці,
Де високі гори,
Я ж піду до Ксені,
Де чорнії брови.
Гей, гей,

Ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду,
Де чорнії брови, гей!

Сама Ксеня вийшла,
Моя файна чічка,
Просидів я з нею
До темної нічки.

Гей, гей,
Ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду,
До темної нічки, гей!

ТИХО НАД РІЧКОЮ

Повільно

Музична партитура для голосу та фортепіано. Титул: ТИХО НАД РІЧКОЮ. Темп: Повільно. Ключ: G major (два діжки). Ритм: 3/4. Текст пісні: Тихо над річкою, ніченька темна, спить зачарований ліс. Ніжно шепоче він казку таємну, сумно зітха верболіз.

Тихо над річкою, ніченька темная,
Спить зачарований ліс.
Ніжно шепоче він казку таємную, } 2
Сумно зітха верболіз.

Нічка розсипала зорі золотисті,—
Он вони в річці на дні,
А на тім боці берези сріблесті } 2
В темряві, наче у сні.

Що їм приснилося? — Щастя улюблене
В хвилях бурхливих життя,
Личенько дівчини ніжно голублене, } 2
Щирі її почуття.

Місяць опівночі сходить над річкою,
Падає тінь на поля...
Весело вдвох із дівчиною вірною
Слухати спів солов'я!

} 2

* * *

Тихо над річкою, як зайде сонечко,
Стелеться сизий туман;
Ніжно шепочеться житне колоссячко
Там, де широкий наш лан.

} 2

Нічка, як матінка, кличе працюючих
Сил набиратись вві сні,
Лиш соловейко й дівчата до півночі
Любі співають пісні.

} 2

Жду тебе, рідная, зіронько срібная,
Серце в коханні тремтить.
Ти ж не лякайся, що хтось нам
зустріне́ться,—

} 2

Все навкруги уже спить.

Ніченька літняя дуже короткая —
Ось вже цілується з днем.
Ти лиш пригорнешся до мого серденька,
Й знову до праці підем.

} 2

ГУЦУЛКА КСЕНЯ

Помірно

Темна нічка на горі вкрила,
Вінди вився в оці
Полонину всю залила,
Тим хто спешив на
А в ній постать сніжнобіла,
І слова ніжні любує
Гуцул Ксеню в ній пізнав.
Він до неї промов-

нав. ала: Гуцул-ко
Ксе-ню, я то-бі на трем-
-де-є, звук трем-бі-ти лу-

-бі-ті, лиш од-ній в ці літ-св-ті
-на-є, що сер-це но-ха-є,

роз-на-жу про лю-бов. Ду-ша стран-
бо га-ря-че, мов жар!

Темна нічка гори вкрила,
Полонину всю залила,
А в ній постать сніжнобіла,—
Гуцул Ксеню в ній пізнав.

Він дивився в очі сині,
Тихо спершись на соснині,
І слова ніжні любові
Він до неї промовляв:

«Гуцулко Ксеню,
Я тобі на трембіті
Лиш одній в цілім світі
Розкажу про любов.
Душа страждає,
Звук трембіти лунає,
Та що серце кохає,
Бо гаряче, мов жар».

Вже пройшло гаряче літо,
Гуцул іншу любив скрито,
А гуцулку чорнобриву
Він в останню ніч прощав.
В Черемоші грали хвилі,
Сумували очі сині.
Тільки вітер на соснині
Сумно пісню вигравав:

«Гуцулко Ксеню,
Я тобі на трембіті
Лиш одній в цілім світі
Розкажу про свій жаль.
Душа страждає,
Звук трембіти лунає,
Та що серце кохає,
Бо гаряче, мов жар».

ЧЕРВОНІ МАКИ

Помірно. Sf

Мак чер- во- ний ніжн- жи- та- ми, сріб- ний
- щас- на- я дів- чи- на, а лю-

- бов у сяць над по- ля- ми... В ніч та- ку, ко-
цім при- чи- на, все зби- ра- є

- ли все спить, щось у жи- ті-
ма- ків цвіт, пла- че ти- хо

ше- лес- тить. То не світ. Чер- во- ні
на- весь

ма- ки, цві- ти ко- хан- ня
Чер- во- ні ма- ки, цві- ти ко-

бо_ лю_ чий сло_ мин, ти_ хе ри_

_ хан_ ня, бо_ лю_ чий сло_ мин, ти_

_ дан_ ня! Чер_ во_ ні ма_ ки,

_ хе ри_ дан_ ня! Чер_ во_ ні

чу_ до_ ві кві_ ти і згад_ ка

ма_ ки, чу_ до_ ві кві_ ти

всіх ми_ ну_ лих літ Мак чер_

Повторити від знаку ♯ до кінця

Червоні маки, цвіти кохання,
Болючий спомин, тихе ридання!
Червоні маки, чудові квіти
І згадка всіх минулих літ.

Мак червоний між житами,
Срібний місяць над полями...
В ніч таку, коли все спить,
Щось у житі шелестить.

Мак червоний між житами.
Срібний місяць над полями...
В ніч таку, коли все спить,
Щось у житі шелестить.

То нещасная дівчина.
А любов у цім причина,—
Все збирає маків цвіт,
Плаче тихо на весь світ.

ХУСТОЧКА ЧЕРВОНА

Помірно, з почуттям

Як я про-вод-жа-ла ми-ло-го із до-му:
„Не за-будь в по-хо-ді та вертайсь живим!“ і по-ї-хав ми-лий,
з-під во-гню і гро-му ху-сточ-ка чер-во-на роз-цві-ла за ним.
Ху-сточ-ку чер-во-ну я по-да-ру-ва-ла, ви-ши-ту барвінком
у три-вож-ні дні. Як я до-жн-да-ла, як я ви-гля-да-ла! —
Мо-же при-й-де звіст-ка ра-діс-на ме-ні!

Як я проводжала милого із дому:
«Не забудь в поході та вертайсь живим!»
І поїхав милий, з-під вогню і грому
Хусточка червона розцвіла за ним.
Хусточку червону я подарувала.
Вишиту барвінком у тривожні дні.
Як я дожидала, як я виглядала! —
Може, прийде звістка радісна мені?

Та не всім, як видно, добрі будуть вісті.
Одлетіло літо, одійшла зима,
Ідуть піхотинці, вершники, танкісти,

А мого між ними, а мого нема.
Тільки десь надвечір, під липневу зливу,
Вийшла за ворота — кінь в полях біжить,
Обірвавши повід, розметавши гриву, —
Хусточка червона на сідлі лежить.

Я не похилиюся, з горя не заплачу,
Про коня сусідам слова не скажу,
А любов юначу, а печаль гарячу
Хусточкою тою щиро пов'яжу.
Вийду за ворота, стану, як тополя, —
Хусточка червона в далі голубій,
Хай бійці в дорозі і танкісти в полі
Миких споминають, ідучи на бій.

БІЛІ КАШТАНИ

Помірно

Бі_ лі на_ш_ та_ ні, сві_т_ лі во_г_ ні,
 де б не бу_ вав я_ лю_ бі ме_ ні.
 Ки_ їв_ ські но_чі, зу_ стрі_чі в са_ ду, —
 в сер_ ці, ку_ ди не пі_ ду, —
 Ки_ їв_ ські но_чі, зу_ стрі_чі в са_ ду, —
 в сер_ ці, ку_ ди не пі_ ду.

Білі каштани,
 Світлі вогні,
 Де б не бував я —
 Любі мені.
 Київські ночі,
 Зустрічі в саду —
 В серці, куди не піду. } 2

Гори високі,
 Синь дніпрова,
 Молодість наша

Вічно жива.
 Київські ночі,
 Зустрічі в саду —
 В серці, куди не піду. } 2

Ми покохались
 Там, де дуби,
 В київському небі
 Два голуби.
 Кружать, здійснюють
 Крильонки свої,
 Наче ми в парі, в сім'ї. } 2

Так воно стане,
 Так воно є,
 Білі каштани —
 Щастя моє.
 Київські ночі,
 Зустрічі в саду —
 В серці, куди не піду. } 2

З тобою у парі ми будем любити } 2
Все те, що на серце лягло.

МИ ПІДЕМ, ДЕ ТРАВИ ПОХИЛІ

Помірно

Ми пі_ дем, де тра_ ви по_
_ хи_ лі, де зо_ рі в яс_ ній да_ ли_
_ ні, і ка_ рі і о_ ці, і
ру_ чень_ ки бі_ лі но_ ча_ ми наснять_ ся ме_
_ ні, і ка_ рі і о_ ці і
ру_ чень_ ки бі_ лі но_ ча_ ми наснять_ ся ме_ ні.

Ми підем, де трави похилі,
Де зорі в ясній даліні,
І карії очі, і рученьки білі } 2
Ночами насняться мені.

За річкою, за голубою
Дві чайки у хмару зліта.
В краю подніпровськім } 2
ми стрілись з тобою,
Веселко моя золота.

Над полем зарошені віти
Дубове верхів я звело.

І стеляться обрії милі,
І вечір в осіннім вогні,
І карії очі, і рученьки білі } 2
Ночами насняться мені.

РІДНА МАТИ МОЯ

Помірно

Рід_на ма_ти мо_ я, ти но_
 чей не до спа_ ла, і во_ди_ла ме_
 _не у по_ля край се_ла,
 і в до_ро_гу да_ ле_ну ти ме_не на зорі про_вод_
 _жа_ла. і руш_ник ви_ши_ва_ний на шас_тя да_
 _ла. і в до_ро_гу да_ ле_ну ти ме_
 _не на зорі про_вод_жа_ла, і руш_ник ви_ши_ва_ний на
 шас_тя на до_лю да_ла.

Рідна мати моя, ти ночей не доспала,
 І водила мене у поля край села,
 І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала,
 І рушник вишиваний на щастя дала.
 І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала,
 І рушник вишиваний на щастя, на долю дала.

Хай на ньому цвіте росяниста доріжка,
 І зелені луги, й солов'їні гаї,
 І твоя незрадлива материнська ласкава усмішка,
 І засмучені очі хороші твої.
 І твоя незрадлива материнська ласкава усмішка,
 І засмучені очі хороші, блакитні твої.

Я візьму той рушник, простелю, наче долю,
 В тихім шелесті трав, в щебетанні дібров,
 І на тім рушничкові оживе все знайо́ме

до болю —

І дитинство, й розлука, і вірна любов.
 І на тім рушничкові оживе все знайо́ме

до болю —

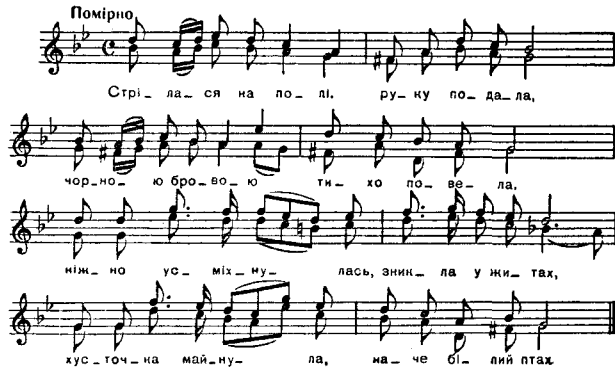
І дитинство, й розлука, й твоя материнська
 любов.

Утекла б, та в полі скрізь уже стерня,
Утекла б, та серце дівчину спиня.
І чого тікати, як зійшлись путі,
Як любов еднає щастям у житті?!

* * *

І ЧОГО ТІКАТИ

Помірно

Стрі_ ла_ ся на по_ лі, ру_ ку по_ да_ ла,
чор_ но_ ю бро_ во_ ю ти_ хо по_ ве_ ла,
ніж_ но ус_ міх_ му_ лась, зник_ ла у жи_ тях,
хус_ точ_ на май_ ну_ ла, ма_ че бі_ лий птах

Стрілася на полі, руку подала,
Чорною бровою тихо повела,
Ніжно усміхнулась, зникла у житах,
Хусточка майнула, наче білий птах.

Я повів бригаду славних косарів,
Хвилями покосів море перебрів;
А вона в язала росяні снопи,
Колосок зривала з кожної копи.

Як ішла додому в житньому вінку,
Радо всі вітали дівчину швидко.
Лиш у мене билось серце гаряче,
Думав: чорноока знову утече.

ТИ ЛЮБОВ МОЯ

Помірно Один

Ой дівчино, чим ти полонила
 Пронесу в душі твоєї ім'я.
 Двоє
 Чи конько горда я! Ти лю-
 бов моя, ой ти дівчинонько
 горда я! Все без
 тебе я, ой ти, любов моя,
 ніжна я! Все без тебе я, ой ти, дів-
 чинонько горда я!

Ой дівчино, чим ти полонила
 Юне серце в той вечірній час?
 Ти любов моя,
 Ой ти, дівчинонько
 Гордая! } 2

Перейду несходжені дороги,
 Пронесу в душі твоє ім'я.
 Ти любов моя,
 Ой ти, дівчинонько
 Гордая! } 2

Все без тебе я,
 Ой ти любов моя
 Ніжня!
 Все без тебе я,
 Ой ти, дівчинонько
 Гордая!

МАРІЧКА

Помірно

В'ється на_че змії_ка, не_спо_кої_на річ_ка,
ту_лить_ся бли_зень_ко до під_ніж_жя гір,
а на то_му бо_ці — там жи_ве Ма_річ_ка,
в ха_ті, що схо_ва_лась у зе_ле_ний бір.

В'ється, наче зміїка,
Неспокійна річка,
Тулиться близенько
До підніжжя гір;
А на тому боці —
Там живе Марічка,
В хаті, що сховалась
У зелений бір.

Як з кімнати вийде,
На порозі стане,
Аж блищить красою
Широчінь ріки,
А як усміхнеться.
Ще й з-під лоба гляне:
«Хоч скачи у воду!» —
Кажуть парубки.

Не питайте, хлопці,
Чом я самотній
Берегом так пізно
Мовчазний хожу?
Там на тому боці
Загубив я спокій,
А туди дороги
Я не нахожу.

Та нехай сміється
Неспокійна річка,
Все одно на той бік
Я путі знайду.
Чуєш, чи не чуєш,
Чарівна Марічко?
Я до твого серця
Кладку прокладу.

БЕРІЗКА

Стримано, з почуттям

Но- жен ве- чір до- жи- да- ю,-
вий- деш ти чи ні? Но- жен ве- чір
ви- гля- да- ю у да- ло- чи- ні.
Ба- чув бі- ло- му уб- ран- ні край тво- їх во-
-ріт хтось в не-яс- но- му смер- кан- ні.
все сто- їть, сто- їть.
в спо- га- ді мо- їм.

Кожен вечір дожидаю,—
Вийдеш ти чи ні?
Кожен вечір виглядаю
У далечині.

Бачу: в білому убранні
Край твоїх воріт
Хтось в неясному смерканні
Все стоїть, стоїть.

Чи не ти мене чекаєш
В сумі самоти?
Я лечу і повертаю —
Ні, не ти, не ти...
Край воріт сумна і мила,
В білому вбранні
Жде мене берізка біла
У самотині.

Скільки раз імла вечірня
Маяла крильми,
Скільки раз берізка вірна
Виглядала з тьми!
Ти ж десь довго загулялась,
Не вернулась в дім...
Ти берізкою зосталась
В спогаді моїм.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ТА ПРИМІТКИ

А вже третій вечір. Д. Ревуцький, «Золоті ключі», вип. 1, К., 1926, стор. 73.	176
Бабусю, рідненька. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 390.	324
Баламуте, іди з хати. Гармонізація В. Косенка. Старовинні українські народні пісні та романси, «Мистецтво», К., 1955, стор. 90.	267
Батько добрий, батько добрий. Записано в м. Золотоноша, Черкаської обл., від О. М. Титаренко та Б. М. Головчинського, 1959. Розшифрував Л. Ященко.	321
Без тебе, Олесю. Записано від Олени Пчілки. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 3, К., 1876, стор. 70.	201
Берізка (Кожен вечір дожидаю). Слова С. Крижанівського, музика С. Козака. Пісні українських радянських композиторів, Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, К., 1957, стор. 278.	388
Білі каштани. Слова А. Малишка, музика П. Майбороди. Вокальні ансамблі та пісні для сольного співу, Музфонд СРСР, К., 1952, стор. 109.	376
Бувай здоров, коханий мій. Записав В. Зілінський в м. Чортків, Тернопільської обл., 1948. Мелодію розшифрував Л. Ященко. (Пісня була поширена під час масового вивозу молоді до Німеччини в 1941—42 рр.).	189
В вищевому саду. Записано в с. Іванівка, Рожнятівського р-ну, Станіславської обл., від М. Гарат та Е. Гарат, 1959. Розшифрували Л. Ященко та М. Гуць.	174

Верховино, світку ти наш. Слова М. Устияновича (народний варіант). Українські народні пісні, «Мистецтво», К., 1951, стор. 121.	93
Вечір надворі. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 394.	170
Вечіря пісня (Тихесенький вечір). Слова В. Самійленка, музика К. Стеценка. Старовинні українські пісні та романси, К., 1955, стор. 76.	350
Вечоріє і темніє. Слова Я. Щоголева (народний варіант). Записано в с. Снітин, Лубенського р-ну, Полтавської обл., від Г. В. Малиновської та П. С. Куліш, 1960. Розшифрував Л. Ященко.	340
Вже сонце над вечером. Записав В. Зілінський в с. Лотатники, Стрийського р-ну, Львівської обл., 1955. Мелодію розшифрував Л. Ященко.	196
Взяв би я бандуру. Народна переробка вірша М. Петренка «Туди мої очі.» Старовинні українські народні пісні та романси, К., 1955, стор. 33.	199
Вівці мої, вівці. Слова народні, музична обробка М. Гринишина. «Співає «Трембіта», Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, К., 1960, стор. 21.	365
Віє вітер, віє буйний. Е. Линева, Опыт записи фонографом українських народних песен, М., 1905, стор. 33, нотний додаток, стор. 266.	81
Вітер з гаєм розмовляє. Слова Т. Шевченка. Записав П. Майборода в с. Мар'янське, Великобагачанського р-ну, Полтавської обл., від І. Я. Кучеренка, 1938.	120
Віють вітри, віють буйні. Слова І. Котляревського. А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, ч. 2, СПб, 1861, стор. 2.	276
Видю шляхи полтавській. Слова І. Котляревського. А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, ч. 1, СПб, 1858, стор. 55.	278
Вилітали орли з-за крутої гори. Записано від М. Загорської. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 3, К., 1876, стор. 18.	309
В моєму саду айстри білі. Записав Л. Ященко від студенток Київського державного університету Г. Ковадао та Л. Орел, 1958.	257

Воли мої полові. Записано в с. Драчинці, Вашківського р-ну, Чернівецької обл., від Є. М. Гасяк, 1959. Розшифрував Л. Ященко.	308
Все йде, все минає. Слова Т. Шевченка. Записав М. Гайдай в с. Ісківці, Лазірківського р-ну, Полтавської обл., від І. І. Кравецького, 1938.	331
Всякому городу прав і права. Слова Г. Сквороди, літературна обробка І. Котляревського. «Наталка Полтавка» (клавір), «Мистецтво», К., 1955, стор. 37.	76
Втіш мене: занедужала я. Слова П. Грабовського (народний варіант). Записав Л. Ященко від співробітника Інституту зоології АН УРСР А. Л. Пуця, 1960.	246
В той день, коли дім я покинув вітця. Слова І. Глібовицького (народний варіант), музика О. Нижанківського (народний варіант). Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від О. М. Івасюка, 1959. Розшифрували О. Правдюк та Л. Ященко.	328
В чарах кохання. Слова К. Бідиловського. «Бандура», семь українских народных песен, обработка для смешанного хора без сопровождения Г. Давидовского, М., 1959, стор. 16. Текст подано за зб. «Пісні та романси українських поетів», т. 2, К., 1956, стор. 198.	134
Гаю, гаю, зелен розмаю. М. Леонтович, Українські народні пісні, «Мистецтво», К., 1952, стор. 155.	217
Гей, попід ліс темненький. Закарпатські народні пісні, Ужгород, 1959, стор. 254.	157
Гей, три шляхи широкі. Слова Т. Шевченка. Записано від кобзаря Є. Мовчана, 1956. Варіант мелодії записано від кобзаря К. Ядника, 1948. Розшифрував Л. Ященко.	116
Гетьте, думи, ви хмари осінні. Слова Лесі Українки. Записано в с. Мокіївка, Чорнухинського р-ну, Полтавської обл., від О. Я. Омеляненка, 1959. Розшифрував Л. Ященко.	303
Гомін, гомін, гомін по діброві. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 2, Київ — Лейпциг, 1869, стор. 16.	53
Гуде вітер вельми в полі. Слова В. Забіди, музика М. Глінки. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 364.	314

Гудулка Ксеня. Слова та музика Р. Савицького (народний варіант). Мелодія записана від вокального тріо сестер Байко (Львів). Текст подано за зб. «Пісні та романси українських радянських поетів», К., 1960, стор. 210.	369
Де ти бродиш, мой доле. Слова С. Писаревського (народний варіант), музична обробка М. Кропивницького та В. Заремби. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 381.	83
Дівчино кохана, здорова була. А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, ч. 2, СПб, 1861, стор. 10.	168
Дівчино кохана, йди сядь біля мене. Записав Л. Ященко від учнів 49-ї середньої школи м. Києва, 1946.	192
Дивлюсь я на небо. Слова М. Петренка (народний варіант), музика А. Александрової, аранжировка В. Заремби. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 363.	98
Добривечір тобі, зелена діброво. Записано від М. Кропивницького. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 3, К., 1876, стор. 12.	67
Думи мої. Слова Т. Шевченка. Українська народна пісня, К., 1936, стор. 540.	128
Єсть на світі доля. Слова Т. Шевченка. Записав М. Сокирко в с. Шевченкове, Вільшанського р-ну, Черкаської обл., від Т. П. Голуба.	122
Жалі мої, жалі. Записано від І. Франка. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 4, К., 1886, стор. 71.	203
За байраком байрак. Слова Т. Шевченка. Записав О. Правдюк у Києві, від М. Гудя, 1961.	124
Забудь мене. Слова В. Пачовського. Записав О. Правдюк в м. Вінниця, від А. Є. Правдюк та А. Г. Правдюка, 1959.	238
Заграй ми, цигане старий. Слова та музика І. Воробкевича (народний варіант). Записав В. Зілінський у с. Гадинківці, Пробижнянського р-ну, Тернопільської обл., 1945. Мелодію розшифрував Л. Ященко.	326
За Німан іду. Слова С. Писаревського. Д. Ревуцький, «Золоті ключі», вип. 1, К., 1926, стор. 5.	59

За Сибіром сонце сходить. Слова Я. Комарницького (народний варіант). Українська народна пісня, К., 1936, стор. 26.	65
За тучами, за хмарами. П. Демущкий, Українські народні пісні, «Мистецтво», К., 1954, стор. 28.	207
Защетавет жайворонок. Слова Т. Шевченка. Записав В. Харків в с. Рожнівка, Ічнянського р-ну, Чернігівської обл., від М. К. Бондаря, 1936.	288
Зеленая рута, жовтий цвіт. Записали Л. Ященко та Ю. Попсуенко в с. Лошнів, Микулинського р-ну, Тернопільської обл., від сестер М. та Н. Федчишин, 1960.	256
Зелений гай, пахуче поле. Слова П. Грабовського. Записано в м. Баришівка, Київської обл., від мішаного тріо, 1959. Розшифрував Л. Ященко.	108
Зійшов той місяць. Записали Л. Ященко, Ю. Попсуенко та В. Куликов в с. Лошнів, Микулинського р-ну, Тернопільської обл., від сестер М. та Н. Федчишин, 1960.	273
Зірна літня пічка. Записав Л. Ященко від учасників республіканського огляду художньої самодіяльності з м. Вижиця, Чернівецької обл., Київ, 1951.	352
Зоре вечірня. Записав В. Зілінський у с. Гадинківці, Пробіжиянського р-ну, Тернопільської обл. Мелодію розшифрував Л. Ященко.	274
Зоре моя вечірня. Слова Т. Шевченка. Українські народні пісні, кн. 2, К., 1954, стор. 357.	126
І силосо за ночі дівчині. Ю. Млинарич, Українські народні пісні, Братислава, 1956, стор. 27.	259
Ішов відважний гайовий. Записано в с. Іванівка, Рожнятівського р-ну, Станіславської обл., від М. Гарат та М. Гудя, 1959. Розшифрували Л. Ященко та М. Гудя.	297
І чого тікати. Слова П. Воронька, музика М. Колесси. Вокальні ансамблі та пісні для сольного співу, Музфонд СРСР, К., 1952, стор. 64.	382
Іхав козак за Дунай. Слова та музика С. Климовського. Н. Львов — И. Прач, Собрание народных русских песен с их голосами, 3-е изд., часть 1, СПб, 1815, стор. 65.	55
Іхав козак на війноньку. Музика М. Гайворонського. Українська народна пісня, К., 1936, стор. 578.	62

Кажуть люди, що-м щаслива. Народна переробка вірша А. Шашкевича «Сльози» Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від Н. М. Проданюк, 1959. Розшифрував Л. Ященко	306
Козак од'їжджає, дівчинонька плаче. Д. Ревущкий, «Золоті ключі», вип. 2, К., 1927, стор. 41.	57
Коли на крилах ночі. Слова О. Олеся. Записала Є. Столова в с. Липянка, Златопільського р-ну, Кіровоградської області, 1937. На цю ж мелодію виконується пісня «Рибалка молоденький».	232
Коли поїзд у даль загуркоче. Слова В. Сосюри, мелодія запозичена з російського романсу «Слышен звон бубенцов издалека». Записав Л. Ященко в с. Драбове, Черкаської обл., від Г. П. Перепелиці, 1960.	353
Коли розлучаються двоє. Слова Г. Гейне, музика М. Лисенка. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 386.	194
Колись, дівчино мила. Слова та музика Л. Лепкого (народний варіант). Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від К. К. Бойчука, 1959. Розшифрував Л. Ященко.	244
Коли течуть криваві ріки (Тарасу Шевченкові). Слова А. Малишка (скорочений варіант), музика кобзаря Є. Мовчана. Записано від Є. Мовчана, К., 1951. Розшифрував Л. Ященко.	358
Коло річки, коло броду. Слова Лесі Українки (народний варіант). Записано в с. Кобаки, Косівського р-ну, Станіславської обл., від М. М. Федорука, В. М. Федорука та М. І. Дупея, 1953. Розшифрував Л. Ященко.	171
Летів пташок понад воду. Записав Ю. Костюк в с. Драчинці, Виноградівського р-ну, Закарпатської обл. Закарпатські народні пісні, Ужгород, 1959, стор. 53.	322
Лети, моя думо. Записав В. Зілінський у с. Гадинківці, Пробіжиянського р-ну, Тернопільської обл., 1956. Мелодію розшифрував Л. Ященко	130
Летить галка через балку. Слова Т. Шевченка (народний варіант). Українська народна пісня, К., 1936, стор. 327.	332
Мала мати сина. (Використана мелодія російської	

- пісні «Хас-Булат удалой» на слова О. Аммосова). Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від Н. М. Проданюк, 1959. Розшифрував Л. Ященко 101
- Марічка** (В'ється, наче змійка, неспокійна річка). Слова М. Ткача, музика С. Сабадаша. «Буковина в піснях». Чернівці, 1957, стор. 201. 386
- Місяцю-королю**. Записано в с. Довге, Іршавського р-ну, Закарпатської обл., від групи робітниць деревообробного комбінату, 1956. Розшифрував В. Матвієнко. 167
- Місяцю ясний**. Слова та музика С. Гулака-Артемовського. «Запорожець за Дунаєм», К., 1954, стор. 14. 339
- Місяць на небі**. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», 1954, стор. 398. 166
- Місяченьку бліднолиций**. Записано в м. Золотоноша, Черкаської обл., від О. М. Титаренко та Б. М. Головчинського, 1959. Розшифрував Л. Ященко 235
- Ми підем, де трави похили**. Слова А. Малишка, музика П. Майбороди. Вокальні ансамблі та пісні для сольного співу, Музфонд СРСР, К., 1952, стор. 109. 378
- На високий дуже кручі**. Українські народні пісні, кн. 2, К., 1954, стор. 359. 356
- Над прутом у лузі**. Слова та музика С. Воробкевича (народний варіант). Записали З. Василенко та Л. Ященко в с. Кобаки, Косівського р-ну, Станіславської обл., від Г. М. Сав'юка та П. М. Дупея, 1953. 173
- На жовтенькому пісочку**. Записано від учасниць 1-го республіканського огляду художньої самодіяльності педучилищ — Петровської та Жук, Київ, 1949. Розшифрував Л. Ященко. 191
- На чужині тяжко жити**. Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від Н. М. Проданюк, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 104
- Нащо мені чорні брови**. Слова Т. Шевченка, музика Д. Бонковського. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 348. 284
- Не питай, чого в мене заплакані очі**. Українські на- 253
- родні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 398.
- Не питай, чого в мене заплакані очі**. Записав Л. Ященко від студенток Київського державного університету Г. Ковадло та Л. Орел, 1958. 254
- Не щечечи, соловейку**. Слова В. Забіли, музика М. Глінки. Українська народна пісня, К., 1936, стор. 566. 316
- Ні, мамо, не можна нелюба любити**. Слова Є. Гребінки, Старовинні українські народні пісні та романси, «Мистецтво», К., 1955, стор. 17. 289
- Ні родини нема, ні дружини**. Записано в с. Мокіївка, Чорнухинського р-ну, Полтавської обл., від Т. О. Бойко, 1959. Розшифрував Л. Ященко 86
- Ніч яка місячна, зоряна, ясна**. Слова М. Старицького (народний варіант). Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 379. 164
- Ой біда, біда чайці небозі**. Г. Концевич, 30 малорусских песен, вип. 3, М., 1907, стор. 9. 51
- Ой браття-опришки**. Слова М. Устияновича (народний варіант). Записано в с. Іванівка, Рожнятівського р-ну, Станіславської обл., від С. В. Гуця, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 64
- Ой бувай здорова**. М. Лисенко, Українські народні пісні, вип. 5, К., 1892, стор. 56. 188
- Ой був то раз веселий час**. Мелодія запозичена з німецької пісні «О Татпенбауш». Записали Л. Ященко та Ю. Попсуєнко в с. Лошнів, Микولينського р-ну, Тернопільської обл., від Ю. М. Стройвус, 1960. 242
- Ой вербо, вербо, сухая вербо**. Записали Л. Ященко та С. Недужий в с. Старосілля, Городищенського р-ну, Черкаської обл., від Г. Марченко та М. Майченко, 1952. 272
- Ой волошки, волошки**. Слова О. Апухтіна, переклад з російської невідомого автора. Записав М. Гуць в с. Іванівка, Рожнятівського р-ну, Станіславської обл., 1959. 293
- Ой гаю мій, гаю**. М. Лисенко, Збірник українських народних пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 44. 271

- Ой дівчино, шумить гай. Мелодія, напевно, чеського походження. Українські народні пісні кн. 2, К., 1954, стор. 97. 177
- Ой Дністре мій, Дністре. Записав В. Зілінський у с. Гадинківці, Пробіжнянського р-ну, Тернопільської обл., 1949. Мелодію розшифрував Л. Яценко. 113
- Ой доки я, безталанна. Записано в с. Воскобійники, Гоголівського р-ну, Полтавської обл., від Г. А. Іваненко, 1952. Розшифрував Л. Яценко 221
- Ой доля людська. Слова невідомого автора XVIII ст., літературна обробка І. Котляревського, музична — М. Лисенка. «Наталка Полтавка» (клавір), «Мистецтво», К., 1955, стор. 38. 80
- Ой, здається, й не журюся. Записано в с. Стара Осота, Олександрівського р-ну, Кіровоградської обл., від З. Н. Богдан, 1950. Розшифрував Л. Яценко. 318
- Ой зійди, зійди, ясен місяцю. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 2, Київ — Лейпціг, 1869, стор. 70. 240
- Ой знати, знати. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 102. 163
- Ой і зійди, зійди, ти зіронько та вечірня. Записано в с. Кліщинці, Градизького р-ну, Полтавської обл., від учасників сільського хору, 1956. 149
- Ой і зрада, карі очі, зрада. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 40. 251
- Ой казала мені мати. Слова та музика С. Гулака-Артемовського. «Запорожець за Дунаєм», К., 1954, стор. 95. 182
- Ой криче, криче та чорненький ворон. А. Едличка. Собрание малороссийских народных песен, ч. 2, СПб, 1861, стор. 12. 74
- Ой на горі два дуби зрослися. Записав П. Батюк в с. Білки, Іршавського р-ну, Закарпатської обл., від О. О. Поповича та Й. І. Сенець, 1945. 237
- Ой на горі свіг біленький. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 400. 265
- Ой на гору козак воду носить. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 54. 263
- Ой не п'ються пива, меди. Слова Т. Шевченка. Записано від кобзаря Є. Мовчана, 1951. Розшифрував О. Правдюк. 114
- Ой не світи, місяченьку. М. Лисенко, Збірник українських народних пісень, вип. 2, Київ — Лейпціг, 1869, стор. 76. 250
- Ой не ходи, Грицю. П. Гагаган — М. Маркевич, Южно-руські пісні, К., 1857, стор. 12. 295
- Ой не шуми, луже. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 68. 262
- Ой одна я, одна. Слова Т. Шевченка. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 351. Варіант мелодії створив учитель з м. Дніпропетровська В. Куриленко. Записано в Києві, 1960. Розшифрував О. Правдюк. 282
- Ой покрилися білим снігом полонини. Слова С. В. Бобинського (народний варіант), музика М. Гайворонського (народний варіант). З фондів Чернівецького обласного Будинку народної творчості. 102
- Ой принесіть мені пролісків з лісу. Записав Л. Яценко від співробітника Інституту зоології АН УРСР А. Л. Пуця, 1960. 305
- Ой світи, місяченьку. Записав І. Франко в м. Ходоров, Львівської обл., 1876. Мелодію записав від І. Франка К. Квітка. Ф. Колесса, Улюблені пісні І. Франка, Львів, 1946, стор. 31. 161
- Ой ти, дівчино, горда та пишна. А. Едличка, собрание малороссийских народных песен, ч. 2, СПб, 1861, стор. 23. 160
- Ой ти, дівчино заручена. Українська народна пісня, К., 1936, стор. 576. Варіант у зб. А. Коципінський, Пісні, думки і шумки руського народу, К., 1861, 2-й десяток, № 7. 158
- Ой ти живеш на гороньді. Н. Максимович — А. Аляб'єв, Голоса украинских песен, Тетрадь 1, М., 1834, № 1. 224
- Ой ти, місяцю-зоре. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 2, Київ — Лейпціг, 1869, стор. 46. 156

- Ой ти, ниво, моя ниво.** Записали М. Родіна та Л. Ященко від кобзаря Є. Мовчана, Київ, 1957. 360
- Ой у полі могила.** А. Едличка, Собрание малороссийских песен, ч. 2, 1861, стор. 23. 312
- Ой чого ти, дубе.** Слова С. Черкасенка, музика К. Стеценка. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 388. 110
- Ой що ж бо то та й за ворон.** М. Лисенко. Збірник українських пісень, вип. 2, Київ — Лейпціг, 1869, стор. 28. 68
- Ой я нещасний.** Записано від О. Саксаганського. Д. Ревуцький, «Золоті ключі», вип. 2, К., 1926, стор. 21. 236
- О милай мій, молю тебе.** Записав Л. Ященко від співробітника Інституту зоології АН УРСР А. А. Пуця, 1960. 154
- Ох і не стелися, хрещатий барвінку.** М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 32. 70
- Пасітеся, сірі воли.** Записано в м. Золотоноша, Черкаської обл., від О. М. Титаренко та Б. М. Головчинського, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 234
- Первоцвіти синьобілі.** Записано в м. Вижиця, Чернівецької обл., від Д. Сімаки. З рукописних фондів Чернівецького обласного Будинку народної творчості. 348
- Плавай, плавай, лебедонько.** Слова Т. Шевченка. Записано в м. Барішівка, Київської обл., від Н. О. Онищенко, 1959. Розшифрував О. Правдюк. 286
- Пливе човен без весельця.** Слова В. Забіли (народний варіант). Записав Л. Ященко у Києві, від В. Т. Загребельної, 1961. Текст подано за зб. «Пісні та романси українських поетів», т. 2, К., 1956, стор. 28. 229
- Повій, вітре, на Україну.** Слова С. Руданського. В. Александров, «Народний пісенник», Харків, 1887, стор. 90. 260
- Повій, вітре, повій, вітре.** Слова І. Гушалевича. Записав О. Правдюк в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від К. К. Бойчука, 1959. 96
- По діброві вітер вис.** Слова Т. Шевченка. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 345. 334
- Понад полем іде.** Слова Т. Шевченка. Записав М. Сокирко в с. Шевченкове, Вільшанського р-ну, Черкаської обл., від Т. П. Голуба 329
- Пою коні при Дунаю.** Слова Ю. Федьковича (народний варіант). Записано в с. Драчинці, Вашківцького р-ну, Чернівецької обл., від Е. І. Симоновича, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 111
- Прийде весна і гай зазеленіє.** Записано в с. Михайлівка, Лебединського р-ну, Сумської обл., від О. Ключниченко та Г. Тернюк, 1954. Розшифрував Л. Ященко. 302
- Прийшов я до тебе, мій дубе зелений.** Записано в с. Ковтуни, Золотоніського р-ну, Черкаської обл., від О. П. Стоян та Г. П. Курило, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 95
- Прощай, село ріднесьнке.** Записано в с. Кобаки, Косівського р-ну, Станіславської обл., від М. М. Федорука, В. М. Федорука та М. І. Дупця, 1953. Розшифрував Л. Ященко. 63
- Пусти ж мене, мамо.** Г. Концевич, Малорусские народные песни кубанских казаков, № 9, Екатеринодар (б. р.), окреме видання. 311
- Рано-вранці я вставала.** Слова Я. Щоголева (народний варіант). Записано в с. Черемошне, Погребищенського р-ну, Вінницької обл., від учасників хору, 1953. Розшифрував Л. Ященко. 320
- Реве та стогне Дніпр широкий.** Слова Т. Шевченка, музика Д. Крижанівського. Українська народна пісня, К., 1936, стор. 542. 335
- Ріда мати моя (Пісня про рушник).** Слова А. Малишка, музика П. Майборода. Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, К., 1959. 380
- Річка котиться між нами.** Слова В. Шевця, музика А. Кос-Анатольського. «Співає оновлена земля», Львів, 1949, стор. 84. 364
- Рибалка молоденький.** Записано в с. Бобровиця, Чернігівської обл., від М. Горошок та Є. Галинської, 1950. Варіант мелодії записано в

- с. Куковичі, Менського р-ну, Чернігівської обл., 1960. Розшифрував Л. Яценко. 299
- Родимий краю, село родиме.** Слова І. Мидлоуєського (народний варіант), музика В. Матюка (народний варіант). Записав В. Зілінський у с. Гадинківці, Пробіжнянського р-ну, Тернопільської обл., 1957. 89
- Розвивайся ти, дубочку.** Записали Л. Яценко та В. Матвієнко в с. Вороньків, Бориспільського р-ну, Київської обл., від М. В. Григорович, 1961. 211
- Сидять пташок на тополі.** Записав М. Кречко в с. Великий Бичків, Рахівського р-ну, Закарпатської обл., «Закарпатські народні пісні», Ужгород, 1959, стор. 240. 362
- Скажи мені правду.** Слова О. Афанасьєва-Чужбинського, музика Р. Феніха (народний варіант). О. Гулак-Артемовський, Українські народні пісні з голосами, К., 1868, стор. 48, нотний додаток, стор. XII. 99
- Скажи, нащо тебе я полюбила.** Записав Л. Яценко від співробітника Інституту зоології АН УРСР А. Л. Пуця, 1959. Варіант мелодії записано в Донецькій обл., від Г. М. Томіліної. 247
- Скажи, чому не цвіте більше май.** Записано в с. Небилів, Рожнятівського р-ну, Станіславської обл., від Я. М. Винник, 1959. Розшифрував Л. Яценко. 231
- Скрипавий ворітечка.** Записано в с. Лютецька, Гадяцького р-ну, Полтавської обл., від хору вчителів, 1955. Розшифрував Л. Яценко. 215
- Сміються-плачуть солові.** Слова О. Олеся. Записав Л. Яценко від співробітника Інституту зоології АН УРСР, А. Л. Пуця, 1960. Варіант мелодії записано від учня 49-ї середньої школи м. Києва Г. Підоплічка, 1946. 151
- Соколом-стрілою.** Записали Л. Яценко та П. Медведик в с. Кобаки, Косівського р-ну, Станіславської обл., 1953, та в с. Іванківці, Великолибичського р-ну, Тернопільської обл., 1960. 150
- Соловейко** (Ой у саду на вишеньці). Слова і мелодія М. Кропивницького, гармонізація С. Заремби. Старовинні українські народні пісні та романси, «Мистецтво», К., 1955, стор. 70. 269
- Сонце западає за високі гори.** Слова І. Гушалевича (народний варіант). Записано в с. Лужани, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від М. М. Бриника, 1959. Розшифрував Л. Яценко. 85
- Сонце заходить.** Записав О. Стеблянко в с. Кам'яне, Лебединського р-ну, Сумської обл., від групи дівчат, 1936. 147
- Сонце низенько.** Слова І. Котляревського. «Наталка Полтавка» (клавір), К., «Мистецтво», 1955, стор. 63. 144
- Сонце низенько.** А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, ч. 2. СПб, 1861, стор. 20. 145
- Сонце ся сховало.** Слова С. Воробкевича. «Співає «Трембіта», Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, К., 1960, стор. 43. Текст подано за зб. «Пісні та романси українських поетів», т. 2, К., 1956, стор. 165. 342
- Спать мені не хочеться.** Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 124. 184
- Ставок заснув.** Слова невідомого автора, музика Пфейля. Літературна обробка тексту І. Немировича. З репертуару Державної заслуженої капели бандуристів УРСР. 338
- Стоїть гора високая.** Слова Л. Глібова. Т. Безшлях, Українські метелики, збірник 5, Ростов-на-Дону (6. р.), № 1. 336
- Стоїть явір над водою.** Г. Концевич, 25 малоруских песен, вып. 2, М., 1907, стор. 19. 72
- Стоїть явір над горою.** Слова Г. Сквороди (народний варіант). С. Карпенко, «Васильковский соловей», СПб, 1864, стор. 129. 78
- Стрів козак дівчину.** Записано в с. Шипиці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від О. Івасюка та Д. Сакалюка, 1959. Розшифрував Л. Яценко. 143
- Схвалось сонце за горою.** Слова М. Кононенка. Записано в с. Лісоводи, Городоцького р-ну, Хмельницької обл., від групи вчителів, 1959. Розшифрував Л. Яценко. 87
- Така її доля.** Слова Т. Шевченка. Г. Концевич,

- 25 малорусских песен, вип. 2 М., 1907 стор. 23. 281
- Там, де Ятрань круто в'ється.** Слова А. Шашкевича (народний варіант). Українська народна пісня, К., 1936, стор. 34. 230
- Та не жур мене, моя мати.** М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 16. 82
- Терен цвіте.** Записав М. Машкін в с. Довге, Іршавського р-ну, Закарпатської обл. 227
- Тече вода в синє море.** Слова Т. Шевченка. Записано від кобзаря Є. Мовчана. Розшифрував з фонотеки Українського Радіо Л. Ященко 118
- Тече річка невеличка.** Українська народна пісня, К., 1936, стор. 274. 140
- Ти любов моя.** Слова О. Новицького, музика Г. Жуковського. Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, К., 1958, (окреме видання). 384
- Ти не моя.** Слова С. Руданського. Записав Л. Ященко від співробітника Інституту зоології АН УРСР А. Л. Пуця, 1961. 198
- Тихо над річкою.** Слова С. Черкасенка (народний варіант), музика П. Батюка (народний варіант). Записали П. Майборода та О. Бандурко в м. Кременчук, Полтавської обл., 1938. Варіант тексту створив кобзар В. Перепелюк. 367
- У вишневому садочку.** Гармонізація М. Вілінського. Музфонд СРСР, К., 1951. (окреме видання). 249
- У гаечку ходила я.** Записав Л. Ященко від учасників республіканського огляду художньої самодіяльності з Волинської обл., Київ, 1951. 346
- У горах Карпатах.** Записав М. Кречко в с. Великий Бичків, Рахівського р-ну, Закарпатської обл. «Закарпатські народні пісні», Ужгород, 1959, стор. 240. 363
- Хусточка червона.** Слова А. Малишка, музика З. Остапенка. Пісні для художньої самодіяльності, вип. 1, «Мистецтво», К., 1947, стор. 55. 374
- Хусточко ж моя, шовковая.** Слова Г. Квітки-Оснотиненка. О. Гулак-Артемівський. Народні українські пісні з голосом, К., 1868, стор. 33. нотний додаток, стор. VII. 138
- Червоная калинонька.** В. Александров, Народний пісенник, Харків, 1887, стор. 41. 213
- Червоні маки.** Слова та музика Р. Савицького (народний варіант). «Співають сестри Байко», Львів, 1958, стор. 61. 371
- Через поле широке.** Записано в с. Міжгір'я, Закарпатської обл., 1958. Розшифрувала З. Василенко. 226
- Чи є в світі молодичя** (Гандзя). Слова та музика Д. Бонковського (народний варіант). Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 384. 186
- Чи ти мене вірно любиш.** Б. Арсен, Український співаник, Одеса, 1904, стор. 122. 291
- Чи ти, милай, пилом припав.** М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 50. 222
- Чи я в лузі не калина була.** А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, СПб, ч. 1, 1858, стор. 2. 279
- Човен хитається.** Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від М. П. Бойчук та К. К. Бойчука, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 136
- Чого ж вода каламутна.** Слова І. Котляревського. Українські народні пісні, кн. 1, «Мистецтво», К., 1954, стор. 280. 219
- Чого сумувати, голубко моя.** Записав Л. Ященко в с. Драбове, Черкаської обл., від Г. П. Перепелиці та Н. І. Вдовиченко, 1960. 206
- Чом дуб не зелений.** М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 5, К., 1892, стор. 44. 209
- Чом ти дівчино, така сумна.** Записано в м. Луків, Волинської обл., від групи жінок, 1949. Розшифрувала З. Василенко. 218
- Чом, чом не прийшов.** А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, ч. 1, СПб, 1858, стор. 67. 181
- Чом, чом, чом, земле моя.** Великий співаник, Відень (6. р.), стор. 230. 91
- Чорні брови, карії очі.** Т. Безшлях, Українські метелики, збірник 4, Ростов-на-Дону (6.р.), № 6. 132
- Чуєш, брате мій.** Музика Л. Лепкого. Д. Ревуцький, «Золоті ключі», вип. 2. К., 1927, стор. 12. 106

Шумить-гуде дібровонька. А. Едличка, Собрание малоросийских народных песен, ч. I, СПб. 1858, стор. 72	204
Я бачив, як вітер берізку зломив. Слова В. Александрова, музика А. Рубінштейна (народний варіант). Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 373.	344
Якби мені не тиочки. Записав П. Батюк у м. Зінків, Полтавської обл., 1923. Українські народні пісні, кн. 1, К., 1954, стор. 223.	133
Як поїхав мій миленький до млина. О. Спендіаров, Українські народні пісні, «Мистецтво», К., 1954, стор. 21.	179
Як я, браття, раз сконаю. Слова Ю. Федьковича. Ю. Млинарич, Українські народні пісні, Братіслава, 1956, стор. 56.	131

ЗМІСТ

Від упорядника	3
Українські народні романси	5
Ой біда, біда чайці небозі	51
Гомін, гомін, гомін по діброві	53
Іхав козак за Дунай	55
Козак од'їжджає, дівчинонька плаче	57
За Німан іду	59
Іхав козак на війноньку	62
Прощай, село ріднесеньке	63
Ой браття-опришки	64
За Сибіром сонце сходить	65
Добривечір тобі, зелена діброво	67
Ой що ж бо то та й за ворон	68
Ох і не стелися, хрещатий барвінку	70
Стоїть явір над водою	72
Ой кряче, кряче та чорненський ворон	74
Всякому городу нрав і права	76
Стоїть явір над горою	78
Ой доля людська	80
Віє вітер, віє буйний	81
Та не жур мене, моя мати	82
Де ти бродиш, моя доле	83
Сонце западає за високі гори	85
Ні родини нема, ні дружини	86
Сховалось сонце за горою	87
Родимий краю, село родиме	89
Чом, чом, чом, земле моя	91
Верховино, світку ти наш	93
Прийшов я до тебе, мій дубе зелений	95
Повій, вітре, повій, вітре	96
Дивлюсь я на небо	98
Скажи мені правду	99
Мала мати сина	101

Ой покрились білим снігом полонини	102
На чужині тяжко жити	104
Чуєш, брате мій	106
Зелений гай, пахуче поле	108
Ой чого ти, дубе	110
Пою коні при Дунаю	111
Ой Дністре мій, Дністре	113
Ой не п'ються пива, меди	114
Гей, три шляхи широкії	116
Тече вода в синє море	118
Вітер з гаєм розмовляє	120
Єсть на світі доля	122
За байраком байрак	124
Зоре моя вечірняя	126
Думи мої	128
Лети, моя думо	130
Як я, браття, раз сконаю	131
Чорнії брови, карії очі	132
Якби мені не тиночки	133
В чарах кохання	134
Човен хитається	136
Хусточко ж моя, шовковая	138
Тече річка невеличка	140
Стрів козак дівчину	143
Сонце низенько	144
Сонце низенько	145
Сонце заходить	147
Ой і зійди, зійди, ти зіронько та вечірняя	149
Соколом-стрілою	150
Сміються-плачуть солові	151
О милий мій, молю тебе	154
Ой ти, місяцю-зоре	156
Гей, попід ліс теменький	157
Ой ти, дівчино заручена	158
Ой ти, дівчино, горда та пишна	160
Ой світи, місяченьку	161
Ой знати, знати	163
Ніч яка місячна, зоряна, ясна	164
Місяць на небі	166
Місяцю-королю	167
Дівчино кохана, здорова була	168
Вечір надворі	170
Коло річки, коло броду	171
Над Прутом у лузі	173

В вишневому саду	174
А вже третій вечір	176
Ой дівчино, шумить гай	177
Як поїхав мій миленький до млина	179
Чом, чом не прийшов	181
Ой казала мені мати	182
Спать мені не хочеться	184
Чи є в світі молодиця	186
Ой бувай здорова	188
Бувай здоров, коханий мій	189
На жовтенькому пісочку	191
Дівчино кохана, йди сядь коло мене	192
Коли розлучаються двое	194
Вже сонце над вечером	196
Ти не моя	198
Взяв би я бандуру	199
Без тебе, Олесю	201
Жалі мої, жалі	203
Шумить-гуде дїбровонька	204
Чого сумувати, голубко моя	206
За тучами, за хмарами	207
Чом дуб не зелений	209
Розвивайся ти, дубочку	211
Чорвоная калинонька	213
Скрипавії ворітечка	215
Гаю, гаю, зелен розмаю	217
Чом ти, дівчино, така сумна	218
Чого ж вода каламутна	219
Ой доки я, безталанна	221
Чи ти, милий, пилом припав	222
Ой ти живеш на гороньці	224
Через поле широке	226
Терен цвіте	227
Плавє човен без весельця	229
Там, де Ятрань круто в'ється	230
Скажи, чому не цвіте більше май	231
Коли на крилах ночі	232
Пасітеся, сірі воли	234
Місяченьку бліднолиций	235
Ой я нещасний	236
Ой на горі два дуби зрослися	237
Забудь мене	238
Ой зійди, зійди, ясен місяцю	240
Ой був то раз веселий час	242

Колись, дівчино мила	244
Втіш мене; занедужала я	246
Скажи, нащо тебе я полюбила	247
У вишневому садочку	249
Ой не світи, місяченьку	250
Ой і зрада, карі очі, зрада	251
Не питай, чого в мене заплакані очі	253
Не питай, чого в мене заплакані очі	254
Зеленая рута, жовтий цвіт	256
В моєму саду айстри білі	257
І снилося з ночі дівчині	259
Повій, вітре, на Україну	260
Ой не шуми, луже	262
Ой на гору козак воду носить	263
Ой на горі сніг біленький	265
Баламуте, іди з хати	267
Соловейко	269
Ой гаю мій, гаю	271
Ой вербо, вербо, сухая вербо	272
Зійшов той місяць	273
Зоре вечірня	274
Віють вітри, віють буйні	276
Видно шляхи полтавськіі	278
Чи я в лузі не калина була	279
Така її доля	281
Ой одна я, одна	282
Нащо мені чорні брови	284
Плавай, плавай, лебедонько	286
Защобетав жайворонок	288
Ні, мамо, не можна нелюба любить	289
Чи ти мене вірно любиш	291
Ой волошки, волошки	293
Ой не ходи, Грицю	295
Ішов відважний гайовий	297
Рибалка молоденький	299
Прийде весна, і гай зазеленіє	302
Гетьте, думи, ви хмари осінні	303
Ой принесіть мені пролісків з лісу	305
Кажуть люди, що-м щаслива	306
Воли мої половії	308
Вилітали орли з-за крутої гори	309
Пуси ж мене, мамо	311
Ой у полі могила	312
Гуде вітер вельми в полі	314

Не щибечи, соловейку	316
Ой, здається, й не журюся	318
Рано-вранці я вставала	320
Батько добрий, батько добрий	321
Летів пташок понад воду	322
Бабусю, рідненька	324
Заграй ми, цигане старий	326
В той день, коли дім я покинув вітця	328
Понад полем іде	329
Все йде, все минає	331
Летить галка через балку	332
По діброві вітер вие	334
Рече та стогне Дніпр широкий	335
Стоїть гора високая	336
Ставок заснув	338
Місяцю ясний	339
Вечоріє і темніє	340
Сонце ся сховало	342
Я бачив, як вітер берізку зломив	344
У гаечку ходила я	346
Первоцвіти синьобілі	348
Вечірня пісня	350
Зірна літня нічка	352
Коли поїзд у даль загуркоче	353
На високій дуже кручі	356
Коли течуть криваві ріки	358
Ой ти, ниво, моя ниво	360
Сидить пташок на тополі	362
У горах Карпатах	363
Річка котиться між нами	364
Вівці мої, вівці	365
Тихо над річкою	367
Гудулка Ксеня	369
Червоні маки	371
Хусточка червона	374
Білі каштани	376
Ми підем, де трави похилі	378
Рідна мати моя	380
І чого тікати	382
Ти любов моя	384
Марічка	386
Берізка	388
Алфавітний покажчик та примітки	390

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ТА ПРИМІТКИ

А вже третій вечір. Д. Ревуцький, «Золоті ключі», вип. 1, К., 1926, стор. 73.	176
Бабусю, рідненька. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 390.	324
Баламуте, іди з хати. Гармонізація В. Косенка. Старовинні українські народні пісні та романси, «Мистецтво», К., 1955, стор. 90.	267
Батько добрий, батько добрий. Записано в м. Золотоноша, Черкаської обл., від О. М. Титаренко та Б. М. Головчинського, 1959. Розшифрував Л. Ященко.	321
Без тебе, Олесю. Записано від Олени Пчілки. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 3, К., 1876, стор. 70.	201
Берізка (Кожен вечір дожидаю). Слова С. Крижанівського, музика С. Козака. Пісні українських радянських композиторів, Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, К., 1957, стор. 278.	388
Білі каштани. Слова А. Малишка, музика П. Майбороди. Вокальні ансамблі та пісні для сольного співу, Музфонд СРСР, К., 1952, стор. 109.	376
Бувай здоров, коханий мій. Записав В. Зілінський в м. Чортків, Тернопільської обл., 1948. Мелодію розшифрував Л. Ященко. (Пісня була поширена під час масового вивозу молоді до Німеччини в 1941—42 рр.).	189
В вищевому саду. Записано в с. Іванівка, Рожнятівського р-ну, Станіславської обл., від М. Гарат та Е. Гарат, 1959. Розшифрували Л. Ященко та М. Гуць.	174

Верховино, світку ти наш. Слова М. Устияновича (народний варіант). Українські народні пісні, «Мистецтво», К., 1951, стор. 121.	93
Вечір надворі. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 394.	170
Вечіря пісня (Тихесенький вечір). Слова В. Самійленка, музика К. Стеценка. Старовинні українські пісні та романси, К., 1955, стор. 76.	350
Вечоріє і темніє. Слова Я. Щоголева (народний варіант). Записано в с. Снітин, Лубенського р-ну, Полтавської обл., від Г. В. Малиновської та П. С. Куліш, 1960. Розшифрував Л. Ященко.	340
Вже сонце над вечером. Записав В. Зілінський в с. Лотатники, Стрийського р-ну, Львівської обл., 1955. Мелодію розшифрував Л. Ященко.	196
Взяв би я бандуру. Народна переробка вірша М. Петренка «Туди мої очі.» Старовинні українські народні пісні та романси, К., 1955, стор. 33.	199
Вівці мої, вівці. Слова народні, музична обробка М. Гринишина. «Співає «Трембіта», Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, К., 1960, стор. 21.	365
Віє вітер, віє буйний. Е. Линева, Опыт записи фонографом українських народних песен, М., 1905, стор. 33, нотний додаток, стор. 266.	81
Вітер з гаєм розмовляє. Слова Т. Шевченка. Записав П. Майборода в с. Мар'янське, Великобагачанського р-ну, Полтавської обл., від І. Я. Кучеренка, 1938.	120
Віють вітри, віють буйні. Слова І. Котляревського. А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, ч. 2, СПб, 1861, стор. 2.	276
Видю шляхи полтавській. Слова І. Котляревського. А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, ч. 1, СПб, 1858, стор. 55.	278
Вилітали орли з-за крутої гори. Записано від М. Загорської. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 3, К., 1876, стор. 18.	309
В моєму саду айстри білі. Записав Л. Ященко від студенток Київського державного університету Г. Ковадао та Л. Орел, 1958.	257

Воли мої половії. Записано в с. Драчинці, Вашківського р-ну, Чернівецької обл., від Є. М. Гасяк, 1959. Розшифрував Л. Ященко.	308
Все йде, все минає. Слова Т. Шевченка. Записав М. Гайдай в с. Ісківці, Лазірківського р-ну, Полтавської обл., від І. І. Кравецького, 1938.	331
Всякому городу прав і права. Слова Г. Сквороди, літературна обробка І. Котляревського. «Наталка Полтавка» (клавір), «Мистецтво», К., 1955, стор. 37.	76
Втіш мене: занедужала я. Слова П. Грабовського (народний варіант). Записав Л. Ященко від співробітника Інституту зоології АН УРСР А. Л. Пуця, 1960.	246
В той день, коли дім я покинув вітця. Слова І. Глібовицького (народний варіант), музика О. Нижанківського (народний варіант). Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від О. М. Івасюка, 1959. Розшифрували О. Правдюк та Л. Ященко.	328
В чарах кохання. Слова К. Бідиловського. «Бандура», семь українских народных песен, обработка для смешанного хора без сопровождения Г. Давидовского, М., 1959, стор. 16. Текст подано за зб. «Пісні та романси українських поетів», т. 2, К., 1956, стор. 198.	134
Гаю, гаю, зелен розмаю. М. Леонтович, Українські народні пісні, «Мистецтво», К., 1952, стор. 155.	217
Гей, попід ліс темненький. Закарпатські народні пісні, Ужгород, 1959, стор. 254.	157
Гей, три шляхи широкії. Слова Т. Шевченка. Записано від кобзаря Є. Мовчана, 1956. Варіант мелодії записано від кобзаря К. Ядника, 1948, Розшифрував Л. Ященко.	116
Гетьте, думи, ви хмари осінні. Слова Лесі Українки. Записано в с. Мокіївка, Чорнухинського р-ну, Полтавської обл., від О. Я. Омеляненка, 1959. Розшифрував Л. Ященко.	303
Гомін, гомін, гомін по діброві. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 2, Київ — Лейпциг, 1869, стор. 16.	53
Гуде вітер вельми в полі. Слова В. Забіди, музика М. Глінки. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 364.	314

Гудулка Ксеня. Слова та музика Р. Савицького (народний варіант). Мелодія записана від вокального тріо сестер Байко (Львів). Текст подано за зб. «Пісні та романси українських радянських поетів», К., 1960, стор. 210.	369
Де ти бродиш, мой доле. Слова С. Писаревського (народний варіант), музична обробка М. Кропивницького та В. Заремби. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 381.	83
Дівчино кохана, здорова була. А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, ч. 2, СПб, 1861, стор. 10.	168
Дівчино кохана, йди сядь біля мене. Записав Л. Ященко від учнів 49-ї середньої школи м. Києва, 1946.	192
Дивлюсь я на небо. Слова М. Петренка (народний варіант), музика А. Александрової, аранжировка В. Заремби. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 363.	98
Добривечір тобі, зелена діброво. Записано від М. Кропивницького. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 3, К., 1876, стор. 12.	67
Думи мої. Слова Т. Шевченка. Українська народна пісня, К., 1936, стор. 540.	128
Єсть на світі доля. Слова Т. Шевченка. Записав М. Сокирко в с. Шевченкове, Вільшанського р-ну, Черкаської обл., від Т. П. Голуба.	122
Жалі мої, жалі. Записано від І. Франка. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 4, К., 1886, стор. 71.	203
За байраком байрак. Слова Т. Шевченка. Записав О. Правдюк у Києві, від М. Гудя, 1961.	124
Забудь мене. Слова В. Пачовського. Записав О. Правдюк в м. Вінниця, від А. Є. Правдюк та А. Г. Правдюка, 1959.	238
Заграй ми, цигане старий. Слова та музика І. Воробкевича (народний варіант). Записав В. Зілінський у с. Гадинківці, Пробижнянського р-ну, Тернопільської обл., 1945. Мелодію розшифрував Л. Ященко.	326
За Німан іду. Слова С. Писаревського. Д. Ревуцький, «Золоті ключі», вип. 1, К., 1926, стор. 5.	59

За Сибіром сонце сходить. Слова Я. Комарницького (народний варіант). Українська народна пісня, К., 1936, стор. 26.	65
За тучами, за хмарами. П. Демущкий, Українські народні пісні, «Мистецтво», К., 1954, стор. 28.	207
Защетавет жайворонок. Слова Т. Шевченка. Записав В. Харків в с. Рожнівка, Ічнянського р-ну, Чернігівської обл., від М. К. Бондаря, 1936.	288
Зеленая рута, жовтий цвіт. Записали Л. Ященко та Ю. Попсуенко в с. Лошнів, Микулинського р-ну, Тернопільської обл., від сестер М. та Н. Федчишин, 1960.	256
Зелений гай, пахуче поле. Слова П. Грабовського. Записано в м. Баришівка, Київської обл., від мішаного тріо, 1959. Розшифрував Л. Ященко.	108
Зійшов той місяць. Записали Л. Ященко, Ю. Попсуенко та В. Куликов в с. Лошнів, Микулинського р-ну, Тернопільської обл., від сестер М. та Н. Федчишин, 1960.	273
Зірна літня пічка. Записав Л. Ященко від учасників республіканського огляду художньої самодіяльності з м. Вижиця, Чернівецької обл., Київ, 1951.	352
Зоре вечірня. Записав В. Зілінський у с. Гадинківці, Пробіжиянського р-ну, Тернопільської обл. Мелодію розшифрував Л. Ященко.	274
Зоре моя вечірня. Слова Т. Шевченка. Українські народні пісні, кн. 2, К., 1954, стор. 357.	126
І силосо за ночі дівчині. Ю. Млинарич, Українські народні пісні, Братіслава, 1956, стор. 27.	259
Ішов відважний гайовий. Записано в с. Іванівка, Рожнятівського р-ну, Станіславської обл., від М. Гарат та М. Гуця, 1959. Розшифрували Л. Ященко та М. Гуць.	297
І чого тікати. Слова П. Воронька, музика М. Колесси. Вокальні ансамблі та пісні для сольного співу, Музфонд СРСР, К., 1952, стор. 64.	382
Іхав козак за Дунай. Слова та музика С. Климовського. Н. Львов — И. Прач, Собрание народных русских песен с их голосами, 3-е изд., часть 1, СПб, 1815, стор. 65.	55
Іхав козак на війноньку. Музика М. Гайворонського. Українська народна пісня, К., 1936, стор. 578.	62

Кажуть люди, що-м щаслива. Народна переробка вірша А. Шашкевича «Сльози» Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від Н. М. Проданюк, 1959. Розшифрував Л. Ященко	306
Козак од'їжджає, дівчинонька плаче. Д. Ревущкий, «Золоті ключі», вип. 2, К., 1927, стор. 41.	57
Коли на крилах ночі. Слова О. Олеся. Записала Є. Столова в с. Липянка, Златопільського р-ну, Кіровоградської області, 1937. На цю ж мелодію виконується пісня «Рибалка молоденький».	232
Коли поїзд у даль загуркоче. Слова В. Сосюри, мелодія запозичена з російського романсу «Слышен звон бубенцов издалека». Записав Л. Ященко в с. Драбове, Черкаської обл., від Г. П. Перепелиці, 1960.	353
Коли розлучаються двоє. Слова Г. Гейне, музика М. Лисенка. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 386.	194
Колись, дівчино мила. Слова та музика Л. Лепкого (народний варіант). Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від К. К. Бойчука, 1959. Розшифрував Л. Ященко.	244
Коли течуть криваві ріки (Тарасу Шевченкові). Слова А. Малишка (скорочений варіант), музика кобзаря Є. Мовчана. Записано від Є. Мовчана, К., 1951. Розшифрував Л. Ященко.	358
Коло річки, коло броду. Слова Лесі Українки (народний варіант). Записано в с. Кобаки, Косівського р-ну, Станіславської обл., від М. М. Федорука, В. М. Федорука та М. І. Дупея, 1953. Розшифрував Л. Ященко.	171
Летів пташок понад воду. Записав Ю. Костюк в с. Драчинці, Виноградівського р-ну, Закарпатської обл. Закарпатські народні пісні, Ужгород, 1959, стор. 53.	322
Лети, моя думо. Записав В. Зілінський у с. Гадинківці, Пробіжиянського р-ну, Тернопільської обл., 1956. Мелодію розшифрував Л. Ященко	130
Летить галка через балку. Слова Т. Шевченка (народний варіант). Українська народна пісня, К., 1936, стор. 327.	332
Мала мати сина. (Використана мелодія російської	

- пісні «Хас-Булат удалой» на слова О. Аммосова). Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від Н. М. Проданюк, 1959. Розшифрував Л. Ященко 101
- Марічка** (В'ється, наче змійка, неспокійна річка). Слова М. Ткача, музика С. Сабадаша. «Буковина в піснях». Чернівці, 1957, стор. 201. 386
- Місяцю-королю**. Записано в с. Довге, Іршавського р-ну, Закарпатської обл., від групи робітниць деревообробного комбінату, 1956. Розшифрував В. Матвієнко. 167
- Місяцю ясний**. Слова та музика С. Гулака-Артемовського. «Запорожець за Дунаєм», К., 1954, стор. 14. 339
- Місяць на небі**. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», 1954, стор. 398. 166
- Місяченьку бліднолиций**. Записано в м. Золотоноша, Черкаської обл., від О. М. Титаренко та Б. М. Головчинського, 1959. Розшифрував Л. Ященко 235
- Ми підем, де трави похилі**. Слова А. Малишка, музика П. Майбороди. Вокальні ансамблі та пісні для сольного співу, Музфонд СРСР, К., 1952, стор. 109. 378
- На високий дуже кручі**. Українські народні пісні, кн. 2, К., 1954, стор. 359. 356
- Над прутом у лузі**. Слова та музика С. Воробкевича (народний варіант). Записали З. Василенко та Л. Ященко в с. Кобаки, Косівського р-ну, Станіславської обл., від Г. М. Сав'юка та П. М. Дупея, 1953. 173
- На жовтенькому пісочку**. Записано від учасниць 1-го республіканського огляду художньої самодіяльності педучилищ — Петровської та Жук, Київ, 1949. Розшифрував Л. Ященко. 191
- На чужині тяжко жити**. Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від Н. М. Проданюк, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 104
- Нащо мені чорні брови**. Слова Т. Шевченка, музика Д. Бонковського. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 348. 284
- Не питай, чого в мене заплакані очі**. Українські на- 253
- родні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 398.
- Не питай, чого в мене заплакані очі**. Записав Л. Ященко від студенток Київського державного університету Г. Ковадло та Л. Орел, 1958. 254
- Не щечечи, соловейку**. Слова В. Забіли, музика М. Глінки. Українська народна пісня, К., 1936, стор. 566. 316
- Ні, мамо, не можна нелюба любить**. Слова Є. Гребінки, Старовинні українські народні пісні та романси, «Мистецтво», К., 1955, стор. 17. 289
- Ні родини нема, ні дружини**. Записано в с. Мокіївка, Чорнухинського р-ну, Полтавської обл., від Т. О. Бойко, 1959. Розшифрував Л. Ященко 86
- Ніч яка місячна, зоряна, ясна**. Слова М. Старицького (народний варіант). Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 379. 164
- Ой біда, біда чайці небозі**. Г. Концевич, 30 малорусских песен, вип. 3, М., 1907, стор. 9. 51
- Ой браття-опришки**. Слова М. Устияновича (народний варіант). Записано в с. Іванівка, Рожнятівського р-ну, Станіславської обл., від С. В. Гуця, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 64
- Ой бувай здорова**. М. Лисенко, Українські народні пісні, вип. 5, К., 1892, стор. 56. 188
- Ой був то раз веселий час**. Мелодія запозичена з німецької пісні «О Татпенбауш». Записали Л. Ященко та Ю. Попсуєнко в с. Лошнів, Миколинецького р-ну, Тернопільської обл., від Ю. М. Стройвус, 1960. 242
- Ой вербо, вербо, сухая вербо**. Записали Л. Ященко та С. Недужий в с. Старосілля, Городищенського р-ну, Черкаської обл., від Г. Марченко та М. Майченко, 1952. 272
- Ой волошки, волошки**. Слова О. Апухтіна, переклад з російської невідомого автора. Записав М. Гуць в с. Іванівка, Рожнятівського р-ну, Станіславської обл., 1959. 293
- Ой гаю мій, гаю**. М. Лисенко, Збірник українських народних пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 44. 271

- Ой дівчино, шумить гай. Мелодія, напевно, чеського походження. Українські народні пісні кн. 2, К., 1954, стор. 97. 177
- Ой Дністре мій, Дністре. Записав В. Зілінський у с. Гадинківці, Пробіжнянського р-ну, Тернопільської обл., 1949. Мелодію розшифрував Л. Яценко. 113
- Ой доки я, безталанна. Записано в с. Воскобійники, Гоголівського р-ну, Полтавської обл., від Г. А. Іваненко, 1952. Розшифрував Л. Яценко 221
- Ой доля людська. Слова невідомого автора XVIII ст., літературна обробка І. Котляревського, музична — М. Лисенка. «Наталка Полтавка» (клавір), «Мистецтво», К., 1955, стор. 38. 80
- Ой, здається, й не журюся. Записано в с. Стара Осота, Олександрівського р-ну, Кіровоградської обл., від З. Н. Богдан, 1950. Розшифрував Л. Яценко. 318
- Ой зійди, зійди, ясен місяцю. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 2, Київ — Лейпціг, 1869, стор. 70. 240
- Ой знати, знати. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 102. 163
- Ой і зійди, зійди, ти зіронько та вечірня. Записано в с. Кліщинці, Градизького р-ну, Полтавської обл., від учасників сільського хору, 1956. 149
- Ой і зрада, карі очі, зрада. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 40. 251
- Ой казала мені мати. Слова та музика С. Гулака-Артемовського. «Запорожець за Дунаєм», К., 1954, стор. 95. 182
- Ой криче, криче та чорненький ворон. А. Едличка. Собрание малороссийских народных песен, ч. 2, СПб, 1861, стор. 12. 74
- Ой на горі два дуби зрослися. Записав П. Батюк в с. Білки, Іршавського р-ну, Закарпатської обл., від О. О. Поповича та Й. І. Сенець, 1945. 237
- Ой на горі свіг біленький. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 400. 265
- Ой на гору козак воду носить. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 54. 263
- Ой не п'ються пива, меди. Слова Т. Шевченка. Записано від кобзаря Є. Мовчана, 1951. Розшифрував О. Правдюк. 114
- Ой не світи, місяченьку. М. Лисенко, Збірник українських народних пісень, вип. 2, Київ — Лейпціг, 1869, стор. 76. 250
- Ой не ходи, Грицю. П. Гагаган — М. Маркевич, Южно-руські пісні, К., 1857, стор. 12. 295
- Ой не шуми, луже. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 68. 262
- Ой одна я, одна. Слова Т. Шевченка. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 351. Варіант мелодії створив учитель з м. Дніпропетровська В. Куриленко. Записано в Києві, 1960. Розшифрував О. Правдюк. 282
- Ой покрилися білим снігом полонини. Слова С. В. Бобинського (народний варіант), музика М. Гайворонського (народний варіант). З фондів Чернівецького обласного Будинку народної творчості. 102
- Ой принесіть мені пролісків з лісу. Записав Л. Яценко від співробітника Інституту зоології АН УРСР А. Л. Пуця, 1960. 305
- Ой світи, місяченьку. Записав І. Франко в м. Ходоров, Львівської обл., 1876. Мелодію записав від І. Франка К. Квітка. Ф. Колесса, Улюблені пісні І. Франка, Львів, 1946, стор. 31. 161
- Ой ти, дівчино, горда та пишна. А. Едличка, собрание малороссийских народных песен, ч. 2, СПб, 1861, стор. 23. 160
- Ой ти, дівчино заручена. Українська народна пісня, К., 1936, стор. 576. Варіант у зб. А. Коципінський, Пісні, думки і шумки руського народу, К., 1861, 2-й десяток, № 7. 158
- Ой ти живеш на гороньді. Н. Максимович — А. Аляб'єв, Голоса украинских песен, Тетрадь 1, М., 1834, № 1. 224
- Ой ти, місяцю-зоре. М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 2, Київ — Лейпціг, 1869, стор. 46. 156

- Ой ти, ниво, моя ниво.** Записали М. Родіна та Л. Ященко від кобзаря Є. Мовчана, Київ, 1957. 360
- Ой у полі могила.** А. Едличка, Собрание малороссийских песен, ч. 2, 1861, стор. 23. 312
- Ой чого ти, дубе.** Слова С. Черкасенка, музика К. Стеценка. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 388. 110
- Ой що ж бо то та й за ворон.** М. Лисенко. Збірник українських пісень, вип. 2, Київ — Лейпціг, 1869, стор. 28. 68
- Ой я нещасний.** Записано від О. Саксаганського. Д. Ревуцький, «Золоті ключі», вип. 2, К., 1926, стор. 21. 236
- О милай мій, молю тебе.** Записав Л. Ященко від співробітника Інституту зоології АН УРСР А. А. Пуця, 1960. 154
- Ох і не стелися, хрещатий барвінку.** М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 32. 70
- Пасітеся, сірі воли.** Записано в м. Золотоноша, Черкаської обл., від О. М. Титаренко та Б. М. Головчинського, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 234
- Первоцвіти синьобілі.** Записано в м. Вижиця, Чернівецької обл., від Д. Сімаки. З рукописних фондів Чернівецького обласного Будинку народної творчості. 348
- Плавай, плавай, лебедонько.** Слова Т. Шевченка. Записано в м. Барішівка, Київської обл., від Н. О. Онищенко, 1959. Розшифрував О. Правдюк. 286
- Пливе човен без весельця.** Слова В. Забіли (народний варіант). Записав Л. Ященко у Києві, від В. Т. Загребельної, 1961. Текст подано за зб. «Пісні та романси українських поетів», т. 2, К., 1956, стор. 28. 229
- Повій, вітре, на Україну.** Слова С. Руданського. В. Александров, «Народний пісенник», Харків, 1887, стор. 90. 260
- Повій, вітре, повій, вітре.** Слова І. Гушалевича. Записав О. Правдюк в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від К. К. Бойчука, 1959. 96
- По діброві вітер вис.** Слова Т. Шевченка. Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 345. 334
- Понад полем іде.** Слова Т. Шевченка. Записав М. Сокирко в с. Шевченкове, Вільшанського р-ну, Черкаської обл., від Т. П. Голуба 329
- Пою коні при Дунаю.** Слова Ю. Федьковича (народний варіант). Записано в с. Драчинці, Вашківцького р-ну, Чернівецької обл., від Е. І. Симоновича, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 111
- Прийде весна і гай зазеленіє.** Записано в с. Михайлівка, Лебединського р-ну, Сумської обл., від О. Ключниченко та Г. Тернюк, 1954. Розшифрував Л. Ященко. 302
- Прийшов я до тебе, мій дубе зелений.** Записано в с. Ковтуни, Золотоніського р-ну, Черкаської обл., від О. П. Стоян та Г. П. Курило, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 95
- Прощай, село ріднесьнке.** Записано в с. Кобаки, Косівського р-ну, Станіславської обл., від М. М. Федорука, В. М. Федорука та М. І. Дупця, 1953. Розшифрував Л. Ященко. 63
- Пусти ж мене, мамо.** Г. Концевич, Малорусские народные песни кубанских казаков, № 9, Екатеринодар (б. р.), окреме видання. 311
- Рано-вранці я вставала.** Слова Я. Щоголева (народний варіант). Записано в с. Черемошне, Погребищенського р-ну, Вінницької обл., від учасників хору, 1953. Розшифрував Л. Ященко. 320
- Реве та стогне Дніпр широкий.** Слова Т. Шевченка, музика Д. Крижанівського. Українська народна пісня, К., 1936, стор. 542. 335
- Ріда мати моя (Пісня про рушник).** Слова А. Малишка, музика П. Майбороди. Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, К., 1959. 380
- Річка котиться між нами.** Слова В. Шевця, музика А. Кос-Анатольського. «Співає оновлена земля», Львів, 1949, стор. 84. 364
- Рибалка молоденький.** Записано в с. Бобровиця, Чернігівської обл., від М. Горошок та Є. Галинської, 1950. Варіант мелодії записано в

- с. Куковичі, Менського р-ну, Чернігівської обл., 1960. Розшифрував Л. Яценко. 299
- Родимий краю, село родиме.** Слова І. Мидлоуєського (народний варіант), музика В. Матюка (народний варіант). Записав В. Зілінський у с. Гадинківці, Пробіжянського р-ну, Тернопільської обл., 1957. 89
- Розвивайся ти, дубочку.** Записали Л. Яценко та В. Матвієнко в с. Вороньків, Бориспільського р-ну, Київської обл., від М. В. Григорович, 1961. 211
- Сидять пташок на тополі.** Записав М. Кречко в с. Великий Бичків, Рахівського р-ну, Закарпатської обл., «Закарпатські народні пісні», Ужгород, 1959, стор. 240. 362
- Скажи мені правду.** Слова О. Афанасьєва-Чужбинського, музика Р. Феніха (народний варіант). О. Гулак-Артемовський, Українські народні пісні з голосами, К., 1868, стор. 48, нотний додаток, стор. XII. 99
- Скажи, нащо тебе я полюбила.** Записав Л. Яценко від співробітника Інституту зоології АН УРСР А. Л. Пуця, 1959. Варіант мелодії записано в Донецькій обл., від Г. М. Томіліної. 247
- Скажи, чому не цвіте більше май.** Записано в с. Небилів, Рожнятівського р-ну, Станіславської обл., від Я. М. Винник, 1959. Розшифрував Л. Яценко. 231
- Скрипаві ворітечка.** Записано в с. Лютецька, Гадяцького р-ну, Полтавської обл., від хору вчителів, 1955. Розшифрував Л. Яценко. 215
- Сміються-плачуть солові.** Слова О. Олеся. Записав Л. Яценко від співробітника Інституту зоології АН УРСР, А. Л. Пуця, 1960. Варіант мелодії записано від учня 49-ї середньої школи м. Києва Г. Підоплічка, 1946. 151
- Соколом-стрілою.** Записали Л. Яценко та П. Медведик в с. Кобаки, Косівського р-ну, Станіславської обл., 1953, та в с. Іванківці, Великоглибочецького р-ну, Тернопільської обл., 1960. 150
- Соловейко** (Ой у саду на вишеньці). Слова і мелодія М. Кропивницького, гармонізація С. Заремби. Старовинні українські народні пісні та романси, «Мистецтво», К., 1955, стор. 70 269
- Сонце западає за високі гори.** Слова І. Гушалевича (народний варіант). Записано в с. Лужани, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від М. М. Бриника, 1959. Розшифрував Л. Яценко. 85
- Сонце заходить.** Записав О. Стеблянко в с. Кам'яне, Лебединського р-ну, Сумської обл., від групи дівчат, 1936. 147
- Сонце низенько.** Слова І. Котляревського. «Наталка Полтавка» (клавір), К., «Мистецтво», 1955, стор. 63. 144
- Сонце низенько.** А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, ч. 2. СПб, 1861, стор. 20. 145
- Сонце ся сховало.** Слова С. Воробкевича. «Співає «Трембіта», Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, К., 1960, стор. 43. Текст подано за зб. «Пісні та романси українських поетів», т. 2, К., 1956, стор. 165. 342
- Спать мені не хочеться.** Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 124. 184
- Ставок заснув.** Слова невідомого автора, музика Пфейля. Літературна обробка тексту І. Немировича. З репертуару Державної заслуженої капели бандуристів УРСР. 338
- Стоїть гора високая.** Слова Л. Глібова. Т. Безшлях, Українські метелики, збірник 5, Ростов-на-Дону (6. р.), № 1. 336
- Стоїть явір над водою.** Г. Концевич, 25 малоруских песен, вып. 2, М., 1907, стор. 19. 72
- Стоїть явір над горою.** Слова Г. Сквороди (народний варіант). С. Карпенко, «Васильковський соловей», СПб, 1864, стор. 129. 78
- Стрів козак дівчину.** Записано в с. Шипиці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від О. Івасюка та Д. Сакалюка, 1959. Розшифрував Л. Яценко. 143
- Схвалось сонце за горою.** Слова М. Кононенка. Записано в с. Лісоводи, Городоцького р-ну, Хмельницької обл., від групи вчителів, 1959. Розшифрував Л. Яценко. 87
- Така її доля.** Слова Т. Шевченка. Г. Концевич,

- 25 малорусских песен, вип. 2 М., 1907 стор. 23. 281
- Там, де Ятрань круто в'ється.** Слова А. Шашкевича (народний варіант). Українська народна пісня, К., 1936, стор. 34. 230
- Та не жур мене, моя мати.** М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 16. 82
- Терен цвіте.** Записав М. Машкін в с. Довге, Іршавського р-ну, Закарпатської обл. 227
- Тече вода в синє море.** Слова Т. Шевченка. Записано від кобзаря Є. Мовчана. Розшифрував з фонотеки Українського Радіо Л. Ященко 118
- Тече річка невеличка.** Українська народна пісня, К., 1936, стор. 274. 140
- Ти любов моя.** Слова О. Новицького, музика Г. Жуковського. Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури, К., 1958, (окреме видання). 384
- Ти не моя.** Слова С. Руданського. Записав Л. Ященко від співробітника Інституту зоології АН УРСР А. Л. Пуця, 1961. 198
- Тихо над річкою.** Слова С. Черкасенка (народний варіант), музика П. Батюка (народний варіант). Записали П. Майборода та О. Бандурко в м. Кременчук, Полтавської обл., 1938. Варіант тексту створив кобзар В. Перепелюк. 367
- У вишневому садочку.** Гармонізація М. Вілінського. Музфонд СРСР, К., 1951. (окреме видання). 249
- У гаечку ходила я.** Записав Л. Ященко від учасників республіканського огляду художньої самодіяльності з Волинської обл., Київ, 1951. 346
- У горах Карпатах.** Записав М. Кречко в с. Великий Бичків, Рахівського р-ну, Закарпатської обл. «Закарпатські народні пісні», Ужгород, 1959, стор. 240. 363
- Хусточка червона.** Слова А. Малишка, музика З. Остапенка. Пісні для художньої самодіяльності, вип. 1, «Мистецтво», К., 1947, стор. 55. 374
- Хусточко ж моя, шовковая.** Слова Г. Квітки-Оснотиненка. О. Гулак-Артемівський. Народні українські пісні з голосом, К., 1868, стор. 33. нотний додаток, стор. VII. 138
- Червоная калинонька.** В. Александров, Народний пісенник, Харків, 1887, стор. 41. 213
- Червоні маки.** Слова та музика Р. Савицького (народний варіант). «Співають сестри Байко», Львів, 1958, стор. 61. 371
- Через поле широке.** Записано в с. Міжгір'я, Закарпатської обл., 1958. Розшифрувала З. Василенко. 226
- Чи є в світі молодичя** (Гандзя). Слова та музика Д. Бонковського (народний варіант). Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 384. 186
- Чи ти мене вірно любиш.** Б. Арсен, Український співаник, Одеса, 1904, стор. 122. 291
- Чи ти, милай, пилом припав.** М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 1, Київ — Лейпціг, 1868, стор. 50. 222
- Чи я в лузі не калина була.** А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, СПб, ч. 1, 1858, стор. 2. 279
- Човен хитається.** Записано в с. Шипинці, Кіцманського р-ну, Чернівецької обл., від М. П. Бойчук та К. К. Бойчука, 1959. Розшифрував Л. Ященко. 136
- Чого ж вода каламутна.** Слова І. Котляревського. Українські народні пісні, кн. 1, «Мистецтво», К., 1954, стор. 280. 219
- Чого сумувати, голубко моя.** Записав Л. Ященко в с. Драбове, Черкаської обл., від Г. П. Перепелиці та Н. І. Вдовиченко, 1960. 206
- Чом дуб не зелений.** М. Лисенко, Збірник українських пісень, вип. 5, К., 1892, стор. 44. 209
- Чом ти дівчино, така сумна.** Записано в м. Луків, Волинської обл., від групи жінок, 1949. Розшифрувала З. Василенко. 218
- Чом, чом не прийшов.** А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, ч. 1, СПб, 1858, стор. 67. 181
- Чом, чом, чом, земле моя.** Великий співаник, Відень (6. р.), стор. 230. 91
- Чорні брови, карії очі.** Т. Безшлях, Українські метелики, збірник 4, Ростов-на-Дону (6.р.), № 6. 132
- Чуєш, брате мій.** Музика Л. Лепкого. Д. Ревуцький, «Золоті ключі», вип. 2. К., 1927, стор. 12. 106

Шумить-гуде дібровонька. А. Едличка, Собрание малоросийских народных песен, ч. I, СПб. 1858, стор. 72	204
Я бачив, як вітер берізку зломив. Слова В. Александрова, музика А. Рубінштейна (народний варіант). Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 373.	344
Якби мені не тиочки. Записав П. Батюк у м. Зінків, Полтавської обл., 1923. Українські народні пісні, кн. 1, К., 1954, стор. 223.	133
Як поїхав мій миленький до млина. О. Спендіаров, Українські народні пісні, «Мистецтво», К., 1954, стор. 21.	179
Як я, браття, раз сконаю. Слова Ю. Федьковича. Ю. Млинарич, Українські народні пісні, Братіслава, 1956, стор. 56.	131

ЗМІСТ

Від упорядника	3
Українські народні романси	5
Ой біда, біда чайці небозі	51
Гомін, гомін, гомін по діброві	53
Іхав козак за Дунай	55
Козак од'їжджає, дівчинонька плаче	57
За Німан іду	59
Іхав козак на війноньку	62
Прощай, село ріднеське	63
Ой браття-опришки	64
За Сибіром сонце сходить	65
Добривечір тобі, зелена діброво	67
Ой що ж бо то та й за ворон	68
Ох і не стелися, хрещатий барвінку	70
Стоїть явір над водою	72
Ой кряче, кряче та чорненський ворон	74
Всякому городу нрав і права	76
Стоїть явір над горою	78
Ой доля людська	80
Віє вітер, віє буйний	81
Та не жур мене, моя мати	82
Де ти бродиш, моя доле	83
Сонце западає за високі гори	85
Ні родини нема, ні дружини	86
Сховалось сонце за горою	87
Родимий краю, село родиме	89
Чом, чом, чом, земле моя	91
Верховино, світку ти наш	93
Прийшов я до тебе, мій дубе зелений	95
Повій, вітре, повій, вітре	96
Дивлюсь я на небо	98
Скажи мені правду	99
Мала мати сина	101

Шумить-гуде дібровонька. А. Едличка, Собрание малоросийских народных песен, ч. I, СПб. 1858, стор. 72	204
Я бачив, як вітер берізку зломив. Слова В. Александрова, музика А. Рубінштейна (народний варіант). Українські народні пісні, кн. 2, «Мистецтво», К., 1954, стор. 373.	344
Якби мені не тиочки. Записав П. Батюк у м. Зінків, Полтавської обл., 1923. Українські народні пісні, кн. 1, К., 1954, стор. 223.	133
Як поїхав мій миленький до млина. О. Спендіаров, Українські народні пісні, «Мистецтво», К., 1954, стор. 21.	179
Як я, браття, раз сконаю. Слова Ю. Федьковича. Ю. Млинарич, Українські народні пісні, Братіслава, 1956, стор. 56.	131

ЗМІСТ

Від упорядника	3
Українські народні романси	5
Ой біда, біда чайці небозі	51
Гомін, гомін, гомін по діброві	53
Іхав козак за Дунай	55
Козак од іжджає, дівчинонька плаче	57
За Німан іду	59
Іхав козак на війноньку	62
Прощай, село ріднесеньке	63
Ой браття-опришки	64
За Сибіром сонце сходить	65
Добривечір тобі, зелена діброво	67
Ой що ж бо то та й за ворон	68
Ох і не стелися, хрещатий барвінку	70
Стоїть явір над водою	72
Ой кряче, кряче та чорненський ворон	74
Всякому городу нрав і права	76
Стоїть явір над горою	78
Ой доля людська	80
Віє вітер, віє буйний	81
Та не жур мене, моя мати	82
Де ти бродиш, моя доле	83
Сонце западає за високі гори	85
Ні родини нема, ні дружини	86
Сховалось сонце за горою	87
Родимий краю, село родиме	89
Чом, чом, чом, земле моя	91
Верховино, світку ти наш	93
Прийшов я до тебе, мій дубе зелений	95
Повій, вітре, повій, вітре	96
Дивлюсь я на небо	98
Скажи мені правду	99
Мала мати сина	101

Ой покрились білим снігом полонини	102
На чужині тяжко жити	104
Чуєш, брате мій	106
Зелений гай, пахуче поле	108
Ой чого ти, дубе	110
Пою коні при Дунаю	111
Ой Дністре мій, Дністре	113
Ой не п'ються пива, меди	114
Гей, три шляхи широкії	116
Тече вода в синє море	118
Вітер з гаєм розмовляє	120
Єсть на світі доля	122
За байраком байрак	124
Зоре моя вечірняя	126
Думи мої	128
Лети, моя думо	130
Як я, браття, раз сконаю	131
Чорнії брови, карії очі	132
Якби мені не тиночки	133
В чарах кохання	134
Човен хитається	136
Хусточко ж моя, шовковая	138
Тече річка невеличка	140
Стрів козак дівчину	143
Сонце низенько	144
Сонце низенько	145
Сонце заходить	147
Ой і зійди, зійди, ти зіронько та вечірняя	149
Соколом-стрілою	150
Сміються-плачуть солові	151
О милий мій, молю тебе	154
Ой ти, місяцю-зоре	156
Гей, попід ліс теменький	157
Ой ти, дівчино заручена	158
Ой ти, дівчино, горда та пишна	160
Ой світи, місяченьку	161
Ой знати, знати	163
Ніч яка місячна, зоряна, ясна	164
Місяць на небі	166
Місяцю-королю	167
Дівчино кохана, здорова була	168
Вечір надворі	170
Коло річки, коло броду	171
Над Прутом у лузі	173

В вишневому саду	174
А вже третій вечір	176
Ой дівчино, шумить гай	177
Як поїхав мій миленький до млина	179
Чом, чом не прийшов	181
Ой казала мені мати	182
Спать мені не хочеться	184
Чи є в світі молодиця	186
Ой бувай здорова	188
Бувай здоров, коханий мій	189
На жовтенькому пісочку	191
Дівчино кохана, йди сядь коло мене	192
Коли розлучаються двоє	194
Вже сонце над вечером	196
Ти не моя	198
Взяв би я бандуру	199
Без тебе, Олесю	201
Жалі мої, жалі	203
Шумить-гуде дїбровонька	204
Чого сумувати, голубко моя	206
За тучами, за хмарами	207
Чом дуб не зелений	209
Розвивайся ти, дубочку	211
Чорвоная калинонька	213
Скрипавії ворітечка	215
Гаю, гаю, зелен розмаю	217
Чом ти, дівчино, така сумна	218
Чого ж вода каламутна	219
Ой доки я, безталанна	221
Чи ти, милий, пилом припав	222
Ой ти живеш на гороньці	224
Через поле широке	226
Терен цвіте	227
Плавє човен без весельця	229
Там, де Ятрань круто в'ється	230
Скажи, чому не цвіте більше май	231
Коли на крилах ночі	232
Пасітеся, сірі воли	234
Місяченьку бліднолиций	235
Ой я нещасний	236
Ой на горі два дуби зрослися	237
Забудь мене	238
Ой зійди, зійди, ясен місяцю	240
Ой був то раз веселий час	242

Колись, дівчино мила	244
Втіш мене; занедужала я	246
Скажи, нащо тебе я полюбила	247
У вишневому садочку	249
Ой не світи, місяченьку	250
Ой і зрада, карі очі, зрада	251
Не питай, чого в мене заплакані очі	253
Не питай, чого в мене заплакані очі	254
Зеленая рута, жовтий цвіт	256
В моєму саду айстри білі	257
І снилося з ночі дівчині	259
Повій, вітре, на Україну	260
Ой не шуми, луже	262
Ой на гору козак воду носить	263
Ой на горі сніг біленький	265
Баламуте, іди з хати	267
Соловейко	269
Ой гаю мій, гаю	271
Ой вербо, вербо, сухая вербо	272
Зійшов той місяць	273
Зоре вечірняя	274
Віють вітри, віють буйні	276
Видно шляхи полтавськіі	278
Чи я в лузі не калина була	279
Така її доля	281
Ой одна я, одна	282
Нащо мені чорні брови	284
Плавай, плавай, лебедонько	286
Защепетав жайворонок	288
Ні, мамо, не можна нелюба любить	289
Чи ти мене вірно любиш	291
Ой волошки, волошки	293
Ой не ходи, Грицю	295
Ішов відважний гайовий	297
Рибалка молоденький	299
Прийде весна, і гай зазеленіє	302
Гетьте, думи, ви хмари осінні	303
Ой принесіть мені пролісків з лісу	305
Кажуть люди, що-м щаслива	306
Воли мої половії	308
Вилітали орли з-за крутої гори	309
Пуси ж мене, мамо	311
Ой у полі могила	312
Гуде вітер вельми в полі	314

Не щибечи, соловейку	316
Ой, здається, й не журюся	318
Рано-вранці я вставала	320
Батько добрий, батько добрий	321
Летів пташок понад воду	322
Бабусю, рідненька	324
Заграй ми, цигане старий	326
В той день, коли дім я покинув вітця	328
Понад полем іде	329
Все йде, все минає	331
Летить галка через балку	332
По діброві вітер вие	334
Рече та стогне Дніпр широкий	335
Стоїть гора високая	336
Ставок заснув	338
Місяцю ясний	339
Вечоріє і темніє	340
Сонце ся сховало	342
Я бачив, як вітер берізку зломив	344
У гаечку ходила я	346
Первоцвіти синьобілі	348
Вечірня пісня	350
Зірна літня нічка	352
Коли поїзд у даль загуркоче	353
На високій дуже кручі	356
Коли течуть криваві ріки	358
Ой ти, ниво, моя ниво	360
Сидить пташок на тополі	362
У горах Карпатах	363
Річка котиться між нами	364
Вівці мої, вівці	365
Тихо над річкою	367
Гудулка Ксеня	369
Червоні маки	371
Хусточка червона	374
Білі каштани	376
Ми підем, де трави похилі	378
Рідна мати моя	380
І чого тікати	382
Ти любов моя	384
Марічка	386
Берізка	388
Алфавітний покажчик та примітки	390

Українські народні романси
(На українському мові)

*Друкується за постановою вченої ради
Інституту мистецтвознавства,
фольклору та етнографії АН УРСР*

Редактор *І. В. Іванко*

Оформлення художника *В. І. Смородського*

Художній редактор *В. М. Телляков*

Технічний редактор *М. І. Єфімова*

Коректор *Р. К. Пустова*

БФ 15481. Зам. № 1161, Вид. № 92. Тираж
30000. Формат паперу 70×92_{1/8}. Друк. фіз.
аркуші 12,875. Умовн. друк. аркуші 15,06.
Обліково-видавн. аркуші 12,376. Підписа-
но до друку 18.XI 1961 р. Ціна 64 коп.

Друкарня Видавництва АН УРСР,
Київ, Респіна, 4.